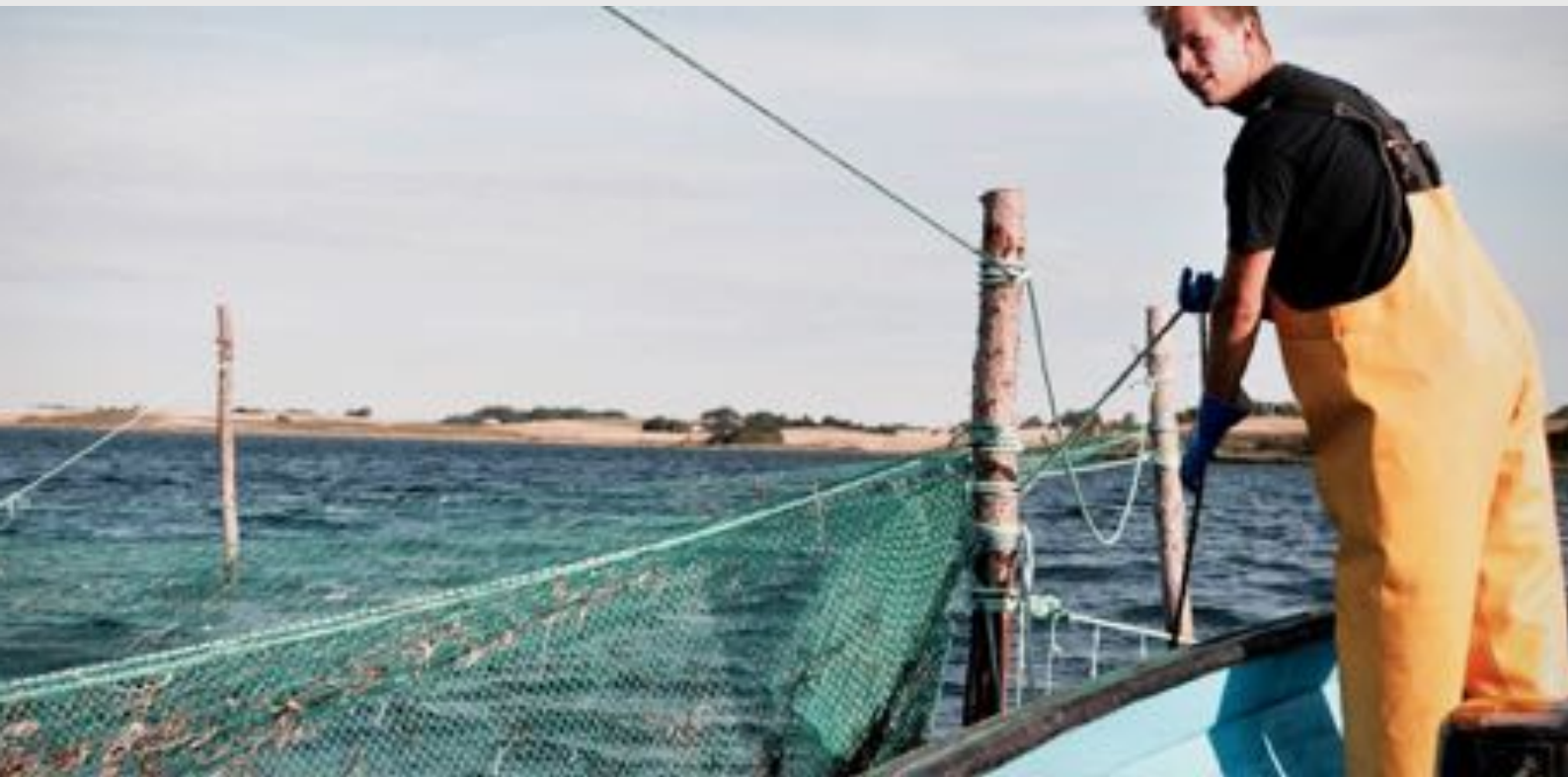

BÆREDYGTIG KYSTKULTUR

Et nyt livsgrundlag langs Djurslands kyst

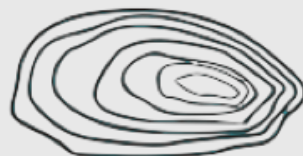

RAPPORT

Forprojekt Bæredygtig Kystkultur

Gennemført i perioden 1. April 2018 - 28. Februar 2019

Komitéen Bæredygtig Kystkultur

Indholdsfortegnelse

Forord	3
1. Sammenfatning	4
2. Formelle data	6
3. Baggrund - Problemstilling og formål	8
4. Arbejdsmetode, rapporteringsform og afgrænsning	9
5. Vidensgrundlag	11
6. Rammevilkår – den overordnede planlægning	13
7. Research og analyse af projektets faglige indhold	17
7.2 Råvarer, produktudvikling, forædling, produktion & faciliteter	30
7.3 Salg, markedsføring, distribution, forretningsudvikling	34
7.4 Forbedring af biodiversitet	38
7.5 Partnerskaber, netværk, medlemskaber	41
7.6 Formidling, events, turisme, folkeoplysning og undervisning	42
7.7 Forskning, vidensdeling, kommunikation	45
7.8 Finansiering	46
8. Perspektivering	47
9. Konklusioner	48
10. Resultater og skitsering af Hovedprojektet	50
11. Skriftlige kilder	55
12. Bilag	56

Forord

Havet har altid spillet en vigtig rolle for livet på Jorden. Havet dækker ca. 70 % af kloden, som vi derfor kalder den blå planet. Havet er et vækstområde for økonomi og jobskabelse globalt, på europæisk plan og i Danmark. En del af væksten vil ske i de indre danske farvande, herunder omkring Djurslandskysten.

Gennem de seneste årtier er der sket en stor omvæltning i livet langs Djurslands kyster, hvor et tidligere blomstrende kystfiskeri er næsten uddødt mens nye maritime erhvervsaktiviteter vinder frem, fx off-shore vindmølleparker med tilknyttede aktiviteter samt planlagte havbrugszoner til akvakultur og industrielt fiskeopdræt, sideløbende med at fritidsaktiviteter, rekreative erhverv og turisme knyttet til havet er et af de allerstørste vækstområder. Alt sammen noget, der øver stor indflydelse på de marine forhold og skærper interessenternes bestræbelser på at reservere plads på havet til lige netop deres formål.

Samtidig har fiskeriets omfang påvirket fiske- og skaldyrbestanden, ligesom havets økosystem har været overbelastet i årtier. Miljøtilstanden i de indre danske farvande lever langt fra op til de besluttede målsætninger primært grundet et højt niveau for udledning af næringsstoffer. Disse forhold gør det i sig selv vanskeligt at udvikle et bæredygtigt fiskeri på kort sigt, og er en trussel mod natur, rekreative interesser og turisme.

Endelig er der en stigende erkendelse af, at havet rummer en mængde ressourcer udover de traditionelle – og i mange tilfælde maksimalt udnyttede fiskeri. Der er en udvikling i gang med øget anvendelse af havets muligheder inden for akvakultur i form af fisk, skaldyr og tang.

Det er her, med afsæt i Djurslands gamle, uddøende kystkultur og midt i dette spændingsfelt af modsat rettede samfunds- og erhvervsinteresser, at vi i Komitéen Bæredygtig Kystkultur med udvalgte verdensmål som pejlemærker arbejder med at skabe en ny bæredygtig kystkultur. Gennem en række initiativer vil vi sætte et bæredygtigt aftryk på anvendelse af havets ressourcer, på lokalsamfundets liv, på naturen, på miljøet, på fiskeriet og kystkulturen. Et aftryk som, når det lykkes, nok er et lille skridt for det lokale samfund på Djursland, men et skridt, som kan give en ny start, og som på langt sigt rummer et stort potentiale for udbredelse af en lokal, bæredygtig kystkultur, som kan udbredes til resten af Danmark.

Selvom bæredygtighed står højt på erhvervslivets dagsorden, er det BKK's oplevelse, at bestræbelserne på at fremstå grøn fylder mere end indsatsen for at blive det. Fremtidens tabere er virksomheder, der ikke formår at bygge bro mellem ord og handling, og dermed reelt ikke bidrager til en bæredygtig omstilling. Denne erkendelse er vores tilgang til at arbejde med bæredygtighed.

I første omgang har vi brugt tid på at skabe overblik over muligheder og udfordringer, hvad vi vurderer, der kan gøres og på at give et overordnet bud på, hvordan idéer og forslag kan udmøntes i konkrete initiativer. Forprojektets forløb, konklusioner, resultater og oplæg til et videre forløb i form af et Hovedprojekt fremgår af denne rapport, der skal fungere som et katalog og understøttende arbejdsgrundlag i Hovedprojektet.

Vi vil gerne benytte lejligheden til at takke alle jer, der har taget imod os med et åbent sind og øst af jeres viden og erfaring, som bidrag til Forprojektet og dermed bl.a. til de konkrete resultater, der allerede er opnået.

Vi vil også takke Region Midt, Norddjurs Kommune, Syddjurs Kommune, Nationalpark Mols Bjerger, Decibel Fonden, Foreningen Plan Danmark, Nationalpark Mols Bjerger og Kattegatcentret uden hvis støtte vi ikke kunne have gennemført denne opgave.

Ebeltoft den 22. marts 2019

Komitéen Bæredygtig Kystkultur

Projektgruppen

Susane Røntved, Jeppe Hansen, Esben Lund, Lone Mouritsen, Hardy Jensen og Thorkild Hansen

1. Sammenfatning

Denne rapport præsenterer resultatet af en overordnet analyse af kystkultur, fiskeri og akvakultur på Djursland, herunder de nævnte erhvervs rammevilkår og udviklingsmuligheder i en bæredygtig retning.

Rapporten uddyber også forløbet af 1. fase af Projekt Bæredygtig Kystkultur, benævnt Forprojekt. Rapporten opsummerer konkrete, opnåede resultater under Forprojektets forløb fra 1. april 2018 til 28. februar 2019 og beskriver igangværende initiativer, der videreføres i Hovedprojektet. Endelig skitseres nye initiativer og projekter, der planlægges iværksat under Hovedprojektets forløb på 2- 3 år.

Rapportens formål er at tilskynde til en kvalificeret diskussion af potentialet og mulighederne i at skabe en ny, bæredygtig kystkultur på Djursland, som kan kopieres andre steder. Den nye udvikling kan ske dels gennem transformation af det eksisterende kystfiskeri, som er i stærk tilbagegang, dels ved at understøtte nye, bæredygtige erhvervs muligheder med udnyttelse af en bredere vifte af marine råvarer, fx tang og skaldyr og uudnyttede arter. Der lægges op til at se mulighederne i en ny, bæredygtig kystkultur med afsæt i FN's 17 verdensmål og i et bredt perspektiv, samfundsøkonomisk, miljømæssigt, socialt og kulturelt.

Rapportens form og indhold skal ses på baggrund af, at den også har som formål at fungere som et katalog og understøttende arbejdsgrundlag for Hovedprojektet.

Den primære målgruppe er dels interessenter, som har støttet Forprojektet økonomisk, dels etablerede aktører og iværksættere i de nævnte og tilknyttede erhverv, herunder fx fiskeri, turismen og kulturlivet, Djurslands/Østjyske folketingspolitikere, kommunalpolitikere, lokale banker og investorer.

Rapporten giver efter vores bedste skøn et omtrentligt billede af kystkulturen, fiskeriet og akvakulturens situation på Djursland, herunder de nævnte erhvervs rammevilkår og udviklingsmuligheder i en bæredygtig retning. Rapportens konklusioner og afsluttende skitsering af Hovedprojektet viser muligheden for at tage de første skridt ud ad nye veje i form af konkrete delprojekter på vejen mod at skabe en ny kystkultur på Djursland.

Nogle vigtige konklusioner er (ikke prioriteret):

- Behov for at etablere et nyt, statsligt styringsorgan med henblik på at tilvejebringe samlet overblik og styring af dispositioner af Danmarks hav – og landarealer.
- For at sikre inddragelse af kystkommunerne i havplanlægningen bør planlægningen baseres på regionale havplaner herunder inddragelse af de i havplanloven nævnte "kan opgaver" – land/-vandproblematikken.
- KBK vurderer, at havbrugsindustri med opdræt af fisk ved Djurslands kyster udgør en alvorlig trussel mod havmiljøet og indebærer risiko for en betydelig negativ afledt effekt på landbaserede erhverv, især kystturismen.
- Erhvervs – og kystfiskeren, som fisker i de indre farvande med en traditionel fiskekutter eller et mindre fiskefartøj, findes næsten ikke mere ved Djurslands kyster. Det er

fiskeriforeningernes og fiskerne vurdering af kystfiskeriet, at de nuværende medlemmer af foreningerne repræsenterer den sidste generation af kystfiskere ved Djurslands kyster. Det skyldes bl.a., at der ikke er tilstrækkelig fokus på mulighederne inden for skånsomt fiskeri, uudnyttede fiskearter og alternative salgskanaler.

- For at sikre et fremtidigt kystfiskeri i Djurslands farvande er der behov for at forstærke indsatsen på alle områder for at fastholde kystfiskeriet og udvikle bæredygtigt kystfiskeri og nye marine erhvervsaktiviteter – skabe en ny, bæredygtig kystkultur.
- På Djursland er der et stærkt fundament med forskning, praktisk dyrkning af tang som råvare, og virksomheder der forædler tang. Dette "tang-klyngemiljø" rummer store perspektiver for bæredygtig forretningsudvikling og udvikling af en ny kystkultur med bl.a. nye aktører på råvaresiden og flere virksomheder, som producerer en bred vifte af produkter, især inden for fødevarer.
- Der er interessante muligheder i at dyrke blåmuslinger kommercielt til konsum, såfremt det sker i mindre enheder med spredt placering i farvandene, således at risiko for negativ lokal effekt under anlægget minimeres. Dertil kommer en positiv effekt på havmiljøet, idet der ved høst fjernes kvælstof og fosfor. Muslingeproduktion vil kunne gå hånd i hånd med både kystfiskeri og tangdyrkning.
- Der er meget på spil hvis kystfiskeriet helt forsvinder. Foruden et direkte værditab på kystfiskeriet, er der risiko for afledt tab for turismen, da Djurslands Kystkultur udgør en vigtig platform netop for kystturismen. Turisme er et af Djurslands vigtigste erhverv med en årsomsætning på 2.345 milliard og en beskæftigelse svarende til 3.147 årsværk. Turisme er endvidere et af de hurtigst voksende erhverv både globalt og nationalt.

Komitéen Bæredygtig Kystkultur ønsker god læselyst.

2. Formelle data

Navn og hjemsted

- Foreningens navn er Komitéen Bæredygtig Kystkultur (I denne rapport benævnt KBK).
- Komitéen er en almennyttig forening.
- Komitéen har hjemsted i Norddjurs Kommune c/o Kattegatcentret, Færgevej 1, 8500 Grenå.
- CVR. NR. 3907 8090
- Kontoradresse: c/o NyMalt S.A. Jensensvej 1, 8400 Ebeltoft
- Mail: kystkultur.bkk@gmail.com
- Hjemmeside: www.nykystkultur.dk
- Bank: Djurslands Bank, reg. nr. 7305 konto nr. 111 5811

Formål

- Komitéen har til formål på et almennyttigt grundlag at:
- Forestå udviklingen af en bæredygtig kystkultur med Djursland som udgangspunkt.
- Foreningens vedtægter, bilag 1
- Beskrivelse af "Projekt Bæredygtig Kystkultur", bilag 2 (I denne rapport benævnt BKK).

Komitéens medlemmer

Susane Røntved

Kemiingeniør, iværksætter og tidligere ejer af flere virksomheder i fiskeindustrien. Har senest (2016-18) fungeret som operatør og facilitator for udvikling af fiskeri og akvakultur i Danmark og er tovholder for projektgruppen Bæredygtig Kystkultur.

Esben Windfeld Lund

Kok, faglærer, udvikler og uddannelseskoordinator ved Fiskeri-skolen EUC Nordvest. Idemand til oplægget omkring Bæredygtig Kystkultur.

Thorkild Hansen

Bygningskonstruktør, merkonom, statsaut. Ejendomsmægler, tidl. konsulent/direktør i Mercuri Urval A/S, nu bl.a. formand for Foreningen Havhaven Ebeltoft Vig.

Jeppé Hansen

Revisor, pens. Major (R), tidl. økologisk landmand og projektudvikler.

Lone Mouritsen

Cand. Scient. Marinbiologi, forskningsleder, Kattegatcentret.

Mette Albrechtsen

Arkitekt, iværksætter, medejer og adm. direktør Organic Seaweed Aps

Peter Sand

Cand. Oecon., adm. direktør Naturkraft og bl.a. bestyrelsesformand for Kattegatcentrets Driftsfond samt rådgiver, idémand, projektleder på en række innovative projekter.

Nina Renée Larsen

Master International Business, Kaospilot, konsulent hos NyMalt, Ebeltoft.

Hardy Jensen

tidl. direktør for Nordjysk Fødevarer Netværk, selvst. konsulent i levnedsmiddel branchen, p.t. projektleder for projekt Havhøst, et netværk for maritime nyttehave.

Komitéens bestyrelse

Jeppe Kristian Hansen, formand

Thorkild Hansen, næstformand

Mette Albrechtsen

Projektgruppen

Susane Røntved, tovholder

Esben Windfeld Lund

Thorkild Hansen

Jeppe Hansen

Lone Mouritsen

3. Baggrund - Problemstilling og formål

Livet ved kysten og udnyttelse af havets ressourcer er en del af vores DNA i Danmark. Vi har hentet vores livsgrundlag ved kysten og i havet gennem årtusinder. Indtil for blot to generationer siden foregik fiskeriet skånsomt med mindre fiskefartøjer, som gav levebrød til mange kystfiskerfamilier og friske kvalitetsfisk til den lokale befolkning. Effektivisering og stordrift har dog med tiden koncentreret anvendelsen af havets ressourcer hos nogle få aktører. I dag står de fleste kystsamfund, herunder Djurslandskysten, derfor tilbage med et skrantende, næsten uddøende fiskerierhverv på trods af en – om end mindre - fremgang i fiskebestanden og uudnyttede muligheder for nytænkning af fiskeriet og bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer.

Med dette overordnede udgangspunkt har Komitéen Bæredygtig Kystkulturs projektgruppe i perioden fra 1. april 2018 til 28. februar 2019 gennemført et Forprojekt med henblik på at få overblik over mulighederne for at realisere projektets vision:

”Med projektet Bæredygtig Kystkultur vil vi drive en forandring, der nyskaber kystkulturen som et bæredygtigt livsgrundlag, og bringer liv og arbejdspladser tilbage til vores kystsamfund. Det vil ske gennem en radikal og holistisk nytænkning af, hvordan vi fisker, dyrker, høster, forædler, sælger og distribuerer havets råvarer med afsæt i miljømæssig, social og økonomisk bæredygtighed, i nye samarbejdsformer og et levende lokalsamfund. Dette livsgrundlag vil være så balanceret, holdbart og attraktivt, at andre kystsamfund, både i Danmark og internationalt, vil lade sig inspirere af Bæredygtig Kystkulturs resultater og stræbe efter at gå samme vej i fremtiden”.

Forprojektets formål er at skabe overblik over fiskeriets-, andre marine- samt tilknyttede erhvervs aktuelle situation og udviklingspotentialer. Med dette udgangspunkt og med ni udvalgte verdensmål som pejlemærker skal Forprojektet medvirke til at anviser rammer for og nye veje til en langsigtet udvikling af en ny og bæredygtig kystkultur langs Djurslands kyster.

4. Arbejdsmetode, rapporteringsform og afgrænsning

Tyngden i arbejdet har ligget i feltarbejdet med besigtigelse af havne- og anløbspladser med tilknyttede håndterings- og produktionsfaciliteter og især med interviews og drøftelser med en lang række relevante aktører i hele værdikæden fra fiskere, tangdyrkere og iværksættere over veletablerede virksomhedsejere til forskere og idé-mænd - fra fangst/høst af marine råvarer over produktudvikling, produktion, forædling til markedsføring, salg, distribution. Desuden dialog med fonde, finansielle bidragydere, politikere, kommunale og statslige myndigheder. Projektgruppens brede netværk har i den sammenhæng været en betydningsfuld kilde til information og inspiration.

Forprojektet har omfattet studie af relevant skriftligt materiale, rapporter, statistikker, lovgivning, bekendtgørelser, beslægtede projekter m.v.

Der er afholdt i størrelsesordenen 125 møder, herunder en række egentlige interviews gennemført og dokumenteret inden for en fastlagt spørgeramme.

Som værdigrundlag har BKK taget udgangspunkt i 9 af FN's 17 verdensmål og vores egen fortolkning af dem. De udvalgte ni pejlemærker er verdensmål nr. 2 Stop sult, nr. 7 Bæredygtig energi, nr. 8 Anstændige jobs og økonomisk vækst, nr. 9 Industri, innovation og infrastruktur, nr. 10 Mindre ulighed, nr. 11 Bæredygtige byer og lokalsamfund, nr. 12 Ansvarligt forbrug og produktion, nr. 14 Livet i Havet, nr. 15 Livet på land.

Som led i at få overblik over og prioritere de fremadrettede indsatsområder har BKK bl.a. arbejdet med en innovativ proces med assistance fra Professor, PhD. Peter Lindgreen, fra Aarhus Universitet og Specialkonsulent Jens Lundholm Pedersen, Skagen Uddannelsescenter, som har faciliteret en udviklingsproces efter TheBeeBusiness konceptet for udvikling af forretningsmodeller.

Forprojektet var planlagt til at vare 9 måneder fra 1. april til 31.12.2018. Under forløbet identificerede vi interessante muligheder, som det var oplagt at konkretisere og igangsætte som delprojekter. Det indebærer en forlængelse af løbetiden på to måneder med afslutning af Forprojektet den 28. februar 2019, hvilket vi rettidigt har orienteret projektets finansielle bidragydere om.

Størsteparten af arbejdet er udført som en frivillig og ulønnet indsats, understøttet af en deltids facilitator samt en deltids projektmedarbejder (begge medlemmer af Komitéen). Sidstnævnte har primært arbejdet med opgaver i relation til råvarer, fangst og forædling. Den frivillige indsats er løbende registreret og udgør i budgettet 875 timer. Samlet set er der medgået minimum 1748 frivillige timer.

Geografisk er Forprojektet afgrænset til at omfatte Djursland, men i et afledt regionalt havplanprojekt indgår yderligere syv østjyske kystkommuner. Tematisk har vi ikke som udgangspunkt foretaget en nærmere afgrænsning men arbejdet bredt inden for rammerne af Forprojektets formål, jfr. afsnit 3, side 8.

Arbejdsmetoden har været både systematisk, intuitiv og praktisk orienteret.

Rapportens form tager afsæt i at dokumentere de væsentligste emner i en form for katalog, der skal være et "arbejdsredskab" for det videre arbejde med Hovedprojektet og samtidig tilgodese de krav, som bidragyderne har stillet i forbindelse med økonomisk støtte til Forprojektet.

Forprojektets oprindeligt planlagte forløb er i store træk blevet fulgt bortset fra forlængelse af løbetiden med to måneder. Oversigt over Forprojektets faser ses i tabellen på næste side.

Forprojektets forløb

	Analyse- og researchfase		Konkretiseringsfase
	01.04.2018 1. delfase	01.10.2018 2. delfase	28.02.2019 3. delfase
Resultatmål	<p>Udarbejde succeskriterier, undersøgelsesmateriale</p> <p>Initialorganisering af projektet, forventningsafstemning mellem projektets interessenter, ansvar og rollefordeling</p> <p>Udarbejde og underskrive projektformål, udarbejdelse af kommunikationsplatform</p> <p>Dialog med fonde og andre finansielle bidragsydere</p> <p>Research og analyse</p>	<p>Markedsundersøgelse, dialogmøder med interessenter og feltundersøgelser</p> <p>Inddrage nye samarbejdspartnere og interessenter</p> <p>Workshops, interviews</p> <p>Dialog med fonde og andre finansielle bidragsydere</p> <p>Research og analyse</p>	<p>Udkast til koncept og forretningsplan</p> <p>Konkretisering, prioritering og opsummering</p> <p>Resultatrapport</p> <p>Dialog med fonde og andre finansielle bidragsydere</p> <p>Resultat af research og analyse</p>
Løbende delmål	<p>Detaljeret projektplan udvikles</p> <p>Dokumentation</p>	<p>Del-evaluering</p> <p>Dokumentation</p>	<p>Del-evaluering og opfølgning</p> <p>Dokumentation</p> <p>Slutrapport og overordnet projektplan for Hovedprojekt</p>

5. Vidensgrundlag

Under Forprojektet har BKK inddraget viden og erfaring fra relevante projekter, analyser, rapporter, relevant faglitteratur, forsknings- og udviklingsarbejde, herunder deltaget i en lang række netværksmøder, erhvervs møder, workshops, konferencer m.v. Oversigten nedenfor er suppleret med en oversigt sidst i rapporten; se afsnit 11, side 56. *(Henvisninger er kun i begrænset omfang indarbejdet i rapporten).*

Deltager i og/eller inddrager:

- Projekt Havplan for Vestlige Kattegat og Nordlige Bælthav – under udvikling. KBK er initiativtager og partner med Norddjurs Kommune, Aarhus Universitet, Kattegatcentret, og som deltager i projektets styregruppe. Dette initiativ videreføres under hovedprojektet.
- Projekt Tang.nu, igangværende projekt vedrørende dyrkning og anvendelse af tang. BKK er involveret gennem samarbejdet med Foreningen Havhaven Ebeltoft Vig, som er partner i tang.nu.
- Projekt Havets Muligheder – Fremtidens vækst, 2012 – 2014, Kattegatcentret m.fl. Skabte fundamentet for den nuværende "tang-klynge".
- Projekt Fisk, Ernæring – Fisk og Sundhed, 3 års projekt, Kattegatcentret m.fl., hvis resultater netop er offentliggjort.
- Best of Norddjurs, kortlægning af fødevarerpotentiale, kompetence- og produktudvikling – lokale fødevarer. Projektet er afsluttet ultimo 2018.

Projekt Bæredygtig Kystkultur har inddraget og knytter an til de nævnte projekter. KBK er direkte involveret i de to igangværende projekter, som fremgår oven for, og kan bygge videre på de tre øvrige projekter, fx Best of Norddjurs, hvor vi ser mulighed for at inddrage erfaringerne fra lokal fødevarerudvikling i arbejdet med lokale fødevarer baseret på Havets råvarer, hvor projekt FISK kommer ind i billedet med ernæringsvinklen. Best of Norddjurs, mener KBK, med fordel i et videre samarbejde vil kunne udbredes til at omfatte hele Djursland, der fungerer som et samlet marked, bl.a. i forhold til turisme. Her indtænkes også på et muligt samarbejde med "Institut for Måltider" ved Jacob Vinkler, SMAG, Ebeltoft.

Deltaget i bl.a. følgende konferencer:

- Konferencen Fisk i Fremtiden, Hvordan udvikler vi fremtidens Fiskeri og Akvakultur, 12.04.2018, Ålborg, Region Nord og Midt m.fl.
- Workshop om Danmarks Havplan, Erhvervsministeriet/Søfartsstyrelsens, København 19.04.2018,
- Velux Foundations symposium, A Sea of Interests, København.

- Kystturismekonferencen Rum for Vækst 02.10.2018 i Middelfart, Dansk Kyst og Naturturisme
- Nordic Seaweed Conference, Kattegatcentret, Grenå 10-11.10.2018
- Konference: Erhvervsnetværket, Algecenter Danmark, 11.10.2018, Kattegatcentret, Grenå
- Erhvervskonference: Syddjurs Kommune 14.11.2018, Fuglsøcentret.
- Kystkommunekonferencen: Hvad vil vi med Havmiljøet i Østjylland, 27.11.2018, arrangeret af KBK
- Konference Kiel: Weitsicht für die Ostsee- Chancen und Risiken der Fisch-Aquakultur (Bund – Meeresschutzbüro, Bremen, BKK har leveret indlæg/vidensdeling.

Skriftlige kilder, uddrag:

(se yderligere fortegnelse over kilder i oversigten sidst i rapporten, afsnit 11).

- Indsatskatalog for fiskeri (Region Nord, Midt og Regeringen).
- Indsatskatalog for akvakultur (Region Nord, Midt og Regeringen).
- Aftale om Hav- og fiskeriudviklingsprogrammet maj 2017.
- Fiskeri i tal. TAC og kvoter 2017
- Beretning om vækst- og udviklingspakke for dansk fiskeri, dec. 2016, Miljø-og Fødevareudvalget.
- Rapporten Et Bæredygtigt Danmark okt. 2014, Regeringen
- Strategi for bæredygtig udvikling af akvakultursektoren 2014-2020
- Havbrugsudvalget: Udvalget vedrørende udviklingsmuligheder for saltvandsbaseret fiskeopdræt i Danmark (2003)
- Europakommissionen: Strategiske retningslinjer for en bæredygtig udvikling af akvakultursektoren i EU, 29.04.2013
- EU Direktiv 2014/89/EU af 23.juli 2014 om rammerne for maritimfysisk planlægning.
- Lovforslag til Havplan.
- Syd- og Norddjurs kommuners turismestrategi 2016-2018, Vækst gennem oplevelser.
- Syd- og Norddjurs Kommuners visions og udviklingsstrategier samt kommuneplaner.
- Region Midts udviklingsstrategi
- Kystturisme i Danmark, Visit Danmark 2016
- Turismens økonomiske betydning i Danmark 2016, Visit Denmark 2018.
- Havets Ressucer, professor Bo Riemann (red.)
- FN' Verdensmål.

6. Rammevilkår – den overordnede planlægning

Generelt

I forbindelse med definering af Forprojektet blev komitéen opmærksom på, at der er behov for væsentlige justeringer af planlægning og forvaltning i kystzonen og tilknyttede havområder, hvis det skal lykkes at tilvejebringe et realistisk grundlag for en bæredygtig udvikling i kyst – og havområder i de indre danske farvande. Herunder muligheden for en ny start for kystfiskeriet og med udgangspunkt i en bredere palet af marine råvarer at skabe en ny kystkultur. I dag er centraladministrationen med ansvar for havet fordelt mellem ni ministerier og syv styrelser og forvaltningen af Danmarks havområder er hidtil foregået efter først til mølle princippet, hvor sektorerne efter behov i et vist omfang planlægger for sig selv, hvilket kan føre til fejludmåling, som kan få store konsekvenser for samfundet og for miljøet.

Det er baggrunden for, at KBK i Forprojektet har sat fokus på rammevilkår og den overordnede planlægning.

Implementering af FNs verdensmål nr. 14 - Livet i Havet

Både EU og nationalstaterne bør gå i gang med at revurdere deres direktiver, love og bekendtgørelser med henblik på at sikre, at disse medvirker til at implementere FN's verdensmål og i relation til havplanlægning m.v. specifikt FN's mål vedrørende livet i havet. KBK bidrager gennem høringssvar til implementering af FN's Verdensmål i Region Midts og Djurslandskommunernes udviklingsstrategier og planer.

Således har vi i høringssvar til Region Midtjyllands Udviklingsstrategi 2019-2030 bl.a. påpeget udviklingsstrategiens manglende kobling til Verdensmål nr. 14 Livet i Havet, hvilket er taget til efterretning i den endelige plan.

EU

EU Parlamentets direktiv om rammerne for maritim fysisk planlægning, havstrategiprogrammet og programmet for fiskeri og akvakultur lader det i høj grad være op til de respektive medlemsstater, at implementere direktiverne på grundlag af allerede gældende love, bekendtgørelser og national praksis. Det indbyder til løsninger, hvor den nationale lovgivning let kommer i konflikt med intentioner i de nævnte direktiver, som det fx er tilfældet med hensyn til det danske vækstinitiativ "Strategi for bæredygtig udvikling af akvakultursektoren i Danmark 2014-2020", der omfatter udpegning af havbrugszoner til havbrugsindustri bl.a. ved Djurslands Kyster.

EU – Parlamentet skal derfor ikke forvente, at ovennævnte direktiver fører til god økologisk tilstand, større biodiversitet og en forøgelse af naturlige fiskebestande i nationalstaternes regionale havområder, når man samtidig lægger op til væsentligt forøgede erhvervsaktiviteter i forbindelse med implementering af akvakultur og fiskeriprogrammer og andre marine erhvervsaktiviteter i større skala.

I den anledning har et medlem af Komitéen Bæredygtig Kystkultur klaget til EU-Kommissionen og EU Parlamentet over, at det danske vækstinitiativ ikke opfylder hensigten i EU direktivet, hvor det er forankret, samt at der ikke er belæg for et "miljømæssige råderum", som den danske regering definerede for at give plads til mangedobling af havbrugsindustrien i de indre danske farvande. Klagesagen verserer fortsat og håndteres i KBK regi.

Landsplanredegørelse

KBK har i et høringssvar til Landsplanredegørelsen 2018 peget på behovet for nytænkning af en fremtidig landsplanredegørelse, som omfatter alle forhold vedrørende land - og havområder i Danmark. Måske er der også behov for et nyt overordnet tværsektorielt planlægnings – og styringsorgan. Endvidere bør det undersøges, hvordan Kystkommunerne kan inddrages og få større indflydelse både på planlægning og forvaltning af Kystzonen og tilknyttede havområder. Det vil bl.a. kræve, at de såkaldte "kan" opgaver i relation til havplanloven ændres til "skal"

opgaver. I den forbindelse anbefaler BKK at arbejde med regionale havplaner som sammen med forhold vedrørende land- vandproblematikken bør gøres til en integreret del af kommunernes visions - og planstrategi og kommuneplanlægning.

KBK har i 2018 gennemført en konference (se side 15) om havmiljø og den nationale havplan for en række østjyske kystkommuner og derved initieret, at Djurslandskommunerne m.fl. nu adresserer dette strategiske indsatsområde overfor Regeringen samt Søfartsstyrelsen, som står for at udarbejde den kommende havplan.

Havplanlægning

Lov om maritim fysisk planlægning (L615) trådte i kraft i 2016. Loven er grundlaget for etablering af en samlet havplan for de danske farvande. Regeringen har overdraget ansvaret for gennemførelse af loven til Erhvervsministeren, som har givet opgaven til Søfartsstyrelsen. Et udkast til havplan forventes i høring i løbet af 2019, og den endelige havplan skal være vedtaget senest marts 2021.

Søfartsstyrelsen har afholdt tre workshops for interessenter, hvoraf BKK deltog i de to. Endvidere har der været afholdt en særskilt workshop for kystkommuner/KL, men med begrænset deltagelse. Gennem deltagelse i disse workshops fik BKK indblik i bl.a. analyser af potentialerne i samplacering af en række kendte, maritime aktiviteter og mulige nye aktiviteter bl.a. havbrug. Det blev desuden bekræftet, at land - vand problematikken i kystzonen ikke ville indgå i den kommende havplan, hvilket blev begrundet med, at man havde fravalgt at beskæftige sig med de i loven anførte "kan opgaver" jf. lovens §6. Vi blev samtidig klar over, at kommunalpolitisk niveau stort set ikke kendte til havplanen.

Det er derfor en af Bæredygtig Kystkulturs højt prioriterede opgaver, at medvirke til at Kommunerne agerer før havplanen kommer i høring og derved får maksimal indflydelse på havplanlægningen.

Det fremgår af § 6 stk 1. ,2. og 3. i Lov om maritim planlægning, at ved fastlæggelse af form og indhold af havplanen, skal der tages hensyn til: de særlige forhold, der gør sig gældende i de enkelte havregioner, til relevante eksisterende og fremtidige aktiviteter og anvendelser og deres indvirkning på miljøet og naturressourcerne, og til samspillet mellem land og hav.

Af bemærkninger til forslag til havplanloven fremgår af sammenfatningen bl.a.:

"at der hverken er positive eller negative konsekvenser for kommuner og regioner, hverken er positive eller negative konsekvenser for borgerne samt at der er afledte positive samfundsøkonomiske konsekvenser, men ingen negative".

KBK vurderer, at der i bemærkningerne til havplanloven ikke foreligger tilstrækkelig dokumentation for ovennævnte konklusioner, hvilket blev bekræftet bl.a. gennem drøftelser med Nord-og Syddjurs kommuner, som bl.a. pegede på, at fx den planlagte etablering af et antal store industrihavbrug tæt på Djurslands Kyst i væsentlig grad vil udgøre en trussel mod turisterhvervet, som et af de vigtigste erhverv. Turismens bidrag er senest opgjort til 2.345 mia. kr. og beskæftigelsen 3.167 årsværk.

For at sikre, at der gennem havplanlægning skabes sammenhæng til den planlægning, der foregår på land vurderer BKK, at der er behov for at arbejde med regionale havplaner. Det vil også være relevant henset til den meget forskellige karakter havområderne i Danmark har ligesom de regionale havplaner bør gøres til en integreret del af kommunernes visions og strategiplaner og kommuneplaner.

KBK besluttede derfor at opfordre kommunerne til at søge indflydelse på den igangværende havplanlægning inden et udkast til havplan ville komme i offentlig høring, og tog initiativ til at mobilisere kommunerne gennem afholdelse af en østjysk kystkommunekonference. Sideløbende har BKK indsendt konkrete forslag til havplanen via Havplanens interesseportal.

Tværkommunalt samarbejde / kystkommunekonferencen

I marts 2018 rettede KBK henvendelse til 8 østjyske kommuner, nemlig Randers, Norddjurs, Syddjurs, Aarhus, Samsø, Odder, Horsens og Hedensted, med begrundet forslag om etablering af et tværkommunalt samarbejde vedrørende Kystzonen og Land-vand problematikken i relation til havplanlægning. Se bilag 3.

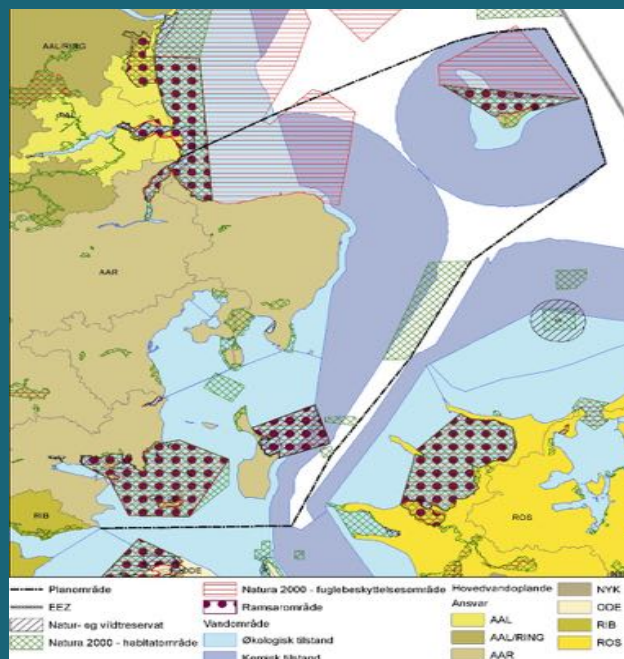
På baggrund af møder med - og positive tilbagemeldinger fra alle 8 kommunerne besluttede KBK at tage initiativ til afholdelse af en konference med henblik på at tilvejebringe grundlag for et tværkommunalt samarbejde om et fælles indspil til havplanen før den sendes i høring.

Kommunekonferencen blev afholdt den 27. november på Kattegatcentret i Grenå med politiske repræsentanter fra 7 af de 8 kommuner, samt videnspersoner i alt ca. 50 deltagere. Se bilag 4.

Repræsentanter fra de deltagende kommuner udtrykte ønske om at komme videre med etablering af et kommunalt samarbejde og borgmester Jan Petersen, Norddjurs tilkendegav med tilslutning fra Borgmester Ole Bollesen, Syddjurs, at de to kommuner ville følge op med et udkast til en fælles udtalelse til Søfartsstyrelsen. Efter konferencen udarbejdede KBK et notat med opsummering af handlepunkter, herunder forslaget om analyse vedrørende en regional havplan. Se bilag 5 og bilag 7.

Bæredygtig Kystkultur i samarbejde med Kattegatcentret og professor Bo Riemann, Aarhus Universitet, stillede sig til rådighed mhp. at beskrive et projekt og sondre mulighederne for tilvejebringelse af finansiering af et havplanprojekt.

Disse sonderinger har resulteret i, at Komitéen Bæredygtig Kystkultur som initiativtager til og partner i projektet, arbejder sammen med Norddjurs Kommune, Aarhus Universitet og Kattegatcentret om udarbejdelse af en projektbeskrivelse som grundlag for en ansøgning til Villumfonden om en donation på ca. 2.7 mio. til det regionale havplanprojekt, betegnet *Havplan vestlige Kattegat og nordlige Bælthav*. Afgrænsningen fremgår af kortet nedenfor.

I projektet indgår at etablere et koordinerende sekretariat til at varetage samarbejde om en regional havplan, ni kystkommuner inviteres til at deltage i arbejdet i henholdsvis en embedsmandsgruppe og et politisk forum.

KBK planlægger, at videreføre arbejdet med etablering af et tværkommunalt samarbejde om etablering af regionale havplaner i Danmark og har indledt drøftelser med nordsjællandske kommuner omkring kyst/havområder beliggende i den af BKK skitserede havregion Kattegat Sydøst. Se bilag 6.

Kommunal Visions- og udviklingsstrategi samt kommuneplanlægning

Den enestående natur på Djursland ikke mindst i kystzonen samt et rent havmiljø med rent badevand er forudsætningen både for befolkningens velbefindende og ikke mindst for også fremadrettet at kunne tiltrække ind- og udenlandske turister til Djursland. Dermed sikres et af områdets største erhverv.

For at anskueliggøre nogle af de problemer som KBK ser for Djursland, specielt i relation til turisme, har KBK valgt at kommentere Syddjurs Kommunes Visions-og Udviklingsstrategi 2018 2030. Der lægges op til en langsigtet strategi, men det langsigtede afspejles efter vores opfattelse ikke i forslagene til udmøntning af de 3 strategiske indsatsområder.

Uddrag af KBKs bemærkninger til Syddjurs Kommunes Visions- og udviklingsstrategi

Visions- og udviklingsstrategiens tre strategiske indsatsområder:

Hverdagsliv i balance. Oplevelser og aktiviteter for krop og sjæl. Plads og muligheder til at drive erhverv. KBK har peget på at tilføje "bæredygtig" til to af de tre indsatsområder, samt foreslået et nyt 4. strategisk indsatsområde: Bæredygtig udvikling i kystzonen med fokus på kommunens havområder.

For at få sat yderligere fokus på bæredygtighed og borgerinddragelse har KBK desuden opfordret kommunen til at etablere et § 17.stk.4 udvalg til at arbejde med bæredygtighed.

Syddjurs Kommune har efterfølgende nedsat § 17udvalg, og medlem af Komitéen Bæredygtig Kystkultur, Thorkild Hansen er af Syddjurs Kommune udpeget som medlem af udvalget.

I relation til indsatsområdet "*Plads og bæredygtige muligheder til at drive erhverv*" lægger kommunen stor vægt på turisterhvervet, der er kommunens vigtigste indtægtskilde. Hertil har KBK bemærket: Djursland ses planlægningsmæssigt som en enhed under Destination Djursland, når det drejer sig om turismestrategi.

KBK har desuden udarbejdet et notat til at belyse konsekvenserne af kommunens visions- og udviklingsstrategi for turismeudvikling samt et notat med overvejelser vedrørende formulering af en ny langsigtet strategi for turismeudvikling i Syddjurs Kommune og for Djursland som helhed. Norddjurs Kommune har til orientering modtaget kopi af nævnte bemærkninger og notater.

7. Research og analyse af projektets faglige indhold

I dette afsnit bearbejdes oplysninger indhentet fra feltarbejdet og deskresearch. Desuden vil udfordringer og muligheder samt skitser til initiativer iværksat under Forprojektet og til Hovedprojektet blive kommenteret og analyseret. Dette udfoldes i otte underpunkter med overskrifterne 7.1 - 7.8

7.1 Fiskeri, fiskefartøjer, akvakultur, rekruttering og uddannelse, fælles faciliteter

Fiskerierhvervet

Kystfiskersamfundene med aktive fiskerihavne og mindre landingspladser med adgang til at købe friskfangede kvalitetsfisk udgør i dag en mindre, men vigtig del af det lokale erhvervsliv og indgår som autentiske oplevelsesmiljøer for landets turister. Kystkulturen og kystfiskeriet, herunder rekreativt fiskeri, udgør unikke bosætningskvaliteter, som ikke mindst lokalbefolkningen og tilflyttere værdsætter og ønsker at fastholde.

Udmøntning af aftalen om Hav- og Fiskeriudviklingsprogrammet 2018-2020 er i den sammenhæng et skridt i den rigtige retning, men det er KBKs vurdering, at der er behov for en række nye tiltag for at vende den negative udvikling, eller rettere afvikling af kystfiskeriet. I løbet af de seneste årtier – især siden indførelse af det danske fiskekvotesystem i 2002- er omfanget af kystfiskerierhvervet langs Djurslands kyster reduceret og har resulteret i faldende værdiskabelse. Det gælder både økonomisk og med hensyn til antal beskæftigede direkte i erhvervet, men ikke mindst med reduktion af værdiskabende kystkulturmiljøer i form af aktive, autentiske havnemiljøer bl.a. på Djursland. En udvikling som vil risikere at svække kystturismen, hvis den ikke vendes.

Det nuværende danske fiskekvotesystem bygger på princippet om individuelle omsættelige fiskekvoter, der i juridisk terminologi på dansk kaldes: Individuelt omsættelige Kvoteandele, også kaldt IOK-kvoter. Systemet blev indført igennem to reformer vedtaget i 2002 og 2006.

IOK-kvoter fungerer ved, at individuelle fangstkvoter tildeles det enkelte fartøj efter, hvor meget fartøjet har fanget i årene forinden. På baggrund af denne fangst får det enkelte fartøj ret til at fange en specifik mængde af en specifik fiskeart i et specifikt område over en periode på typisk et år. Fiskekvoterne er bundet op på fartøjer, ikke den individuelle fisker. Systemet er udarbejdet med et markedsprincip for øje. Fiskekvoterne fungerer som immaterielle aktiver og kan derfor købes, sælges, lejes og belånes. Det bør overvejes at etablere fx. laug, så flere fiskere sammen kan investere i kvoter fx. Som hos Han Herreds Havbåde.

Aftalen om Hav- og Fiskeriudviklingsprogrammet 2018-2020 skal ses som en modvægt til storskalafiskeri og et forsøg på at afværge kystfiskeriets totale afvikling. Det nævnes også, at programmet skal medvirke til et bedre havmiljø.

BKK vurderer, at det er tvivlsomt om programmet på det foreliggende grundlag kan medvirke til et bedre havmiljø, bl.a. fordi en øget vækst i det traditionelle kystfiskeri, som primært er trawlfiskeri, vil risikere at påvirke miljøet negativt. Se punkt 6, EU, side 13.

Effekten af fiskeriprogrammet afhænger af ændrede rammevilkår

Fiskeriprogrammet er det finansielle instrument for EU's fælles fiskeripolitik. Formålet er at bidrage til den fælles fiskeripolitiks målsætninger om økonomisk udvikling og bæredygtighed i fiskeri og akvakultur. Det fremgår endvidere, at programmet skal sikre gode vilkår for kystfiskeri og skånsomt fiskeri, herunder fiskerihavne og landingspladser.

Det er KBK's vurdering, at implementering og effekt af fiskeriprogrammet vil være fuldstændig afhængig af, at indsatsen samtidig understøttes med tiltag i den fysiske planlægning for kystzonen og tilknyttede havområder i respektive havregioner samt af tilpasning af de regelsæt, som regulerer fiskerierhvervets aktører.

Derfor bør det overvejes (evt. forsøgsvis) at udlægge en hel havregion eller dele af en regional havregion udelukkende til skånsomt kystfiskeri, en mulighed som KBK lægger op til i projektet Havplan Vestlige Kattegat og Nordlige Bælthav, som nævnt under afsnittet om havplanlægning, side 14. Derved åbnes mulighed for at tilvejebringe et relevant grundlag for at kunne måle effekten af en sådan indsats både på udviklingen i fiskebestandene, samspillet mellem havmiljø og fiskeri, fiskerierhvervets resultater samt effekten for kystsamfundet og den afledte turisme.

Det vil kræve et tæt samarbejde mellem fiskere, forskere og faglige miljøer om innovative projekter inden for miljø, råvarehåndtering, udvikling af skånsomme redskaber og fiskemetoder, uddannelse og nye regelsæt for at skabe grundlag for rekruttering af kommende "skånsomme kystfiskere" samt producenter af andre marine råvarer (populært kaldet "havbønder") som fx tang, skaldyr og uudnyttede arter såsom blæksprutter.

Det traditionelle kystfiskeri i de indre danske farvande befinder sig i en situation, som ikke bare kræver et kursskifte, men snarere en ny start på et bæredygtigt grundlag. Der er ikke mange aktive kystfiskere tilbage, ingen tilgang til erhvervet og ringe eller ingen mulighed for generationsskifte, hvilket afspejles i den efterfølgende beskrivelse af situationen på Djursland.

Derfor er det KBK's mål efter afslutning af Forprojekt at sætte sig i spidsen for et længerevarende Hovedprojekt med en række tiltag og delprojekter med henblik på at skabe bæredygtigt kystfiskeri og udvikle det inden for bedre overordnede rammevilkår og bl.a. på basis af en bredere palet af marine råvarer. Det vil bl.a. ske ved at videreføre arbejdet med etablering af en regional havplan og i den forbindelse igangsætte delprojekter der skal tilgodese de beskrevne behov.

Situationen på Djursland

Erhvervsfiskeren, som fisker i de indre farvande med en traditionel fiskekutter eller et mindre fiskefartøj, findes næsten ikke mere ved Djurslands kyster. Som led i Forprojektet har BKK talt med fiskeriforeningerne i Bønnerup, Grenå og Ebeltoft samt med flere af de lokale fiskere i de respektive havne og landingspladser. Endvidere findes der få bierhvervsfiskere, som fisker fra private landingspladser og afsætter fisk lokalt.

Truslerne, som fiskeriforeningerne peger på, er konstant tilbagegang, kystfiskeriet udvikler sig ikke. Medlemmerne er gamle, og der er ingen unge fiskere til at tage over. Man gør, som man plejer, og der er for lidt konkurrence i afsætningsleddet. Mulighederne, som fiskeriforeningerne og medlemmerne ser det, ligger bl.a. i at arbejde med generationsskifte og mere konkurrence. KBK har konstateret, at der i mindre grad er fokus på mulighederne inden for skånsomt fiskeri, uudnyttede fiskearter og alternative salgskanaler.

Det er fiskeriforeningernes generelle vurdering af kystfiskeriet, at de nuværende medlemmer af foreningerne repræsenterer den sidste generation af kystfiskere ved Djurslands kyster.

Uddrag af de interviews, som der refereres til i ovenstående kan ses, bilag 9.

Grenå fiskerihavn

Grenå fiskerihavn er en del af Grenå havn, som er en stor og driftig erhvervshavn. Fiskerihavnen er en gammel og betydende fiskerihavn i sydvestlige Kattegat med gode faciliteter. Nu med kun få erhvervsfiskefartøjer og under transformation rettet mod rekreative erhverv og turisme.

Tidligere var der en betydelig fiskeforædlingsindustri med hovedaktøren Thorfisk, hvis fabriksanlæg i dag ejes af Grenå Havn A/S. Fabrikken er lukket og under transformation til nye

erhvervsformål i form af Bæredygtighedens Hus. I dag er der kun en enkelt, mindre virksomhed, Kattegat Seafood, som producerer sild, rejer i lage og stenbidderrogn til konsum.

Grenå Fiskeriforening

Søndre Kajgade 13, 8500 Grenå

Se Dansk Fiskeriforening: www.fiskeriforening.dk og www.fiskeauktion.dk

Uddrag af samtaler med formand Anders Nymann Jensen og administrativ medarbejder Tina Nielsen.

Grenå Fiskeriforening er en medlemsorganisation. Ejer auktionshallen, bødehus til trawl og pakhus. 3 ansatte på deltid. Grenå Fiskeriforening er gældfri. Dygtige og fleksible medarbejdere. Er brede i kompetenceprofil og servicegrad. Kan tage mere ind – både landede fisk og adm. Løbende tilpasning til aktuelt aktivitetsniveau.

Auktionen betjener fiskerne på Djursland. Samle-/sorteringscentral Grenå sorterer i arter og størrelser. Dagligt kl. 07.00 er der auktion ved Tina Nielsen. Fangsten kan være op til et døgn gammel. Formanden Anders Nymann Jensen, er formelt auktionsmester. Der landes primært rødspætter, tunger, jomfruhummer, rødtunger, pighvar, slethvar, torsk, skrubber. Fiskerne oplyser, at der også landes små mængder af fjæsing, knurhane, multer og brisling samt blæksprutter og konksnegle. Der gives udtryk for, at fiskebestanden er en smule i bedring.

Der er p.t. en betydende eksportør, Klaus Detlevsen, Bønnerup Fisk samt fiskehandler Frisk Fisk, Grenå. Andre kunder er fiskehandler Kurt Birk, Begtrup samt private, som også kan købe på auktionen. Endelig er der Lossekompagniet ved Jan Nielsen, Lossekompagniet ApS, en stor virksomhed, som fisker og handler med industrifisk (er ikke auktionspligtige). I Grenå lander Lossekompagniet også brislunger, men kan ikke levere småpartier af en kvalitet egnet til lokal forædling.

Omsætningen er gået fra ca. 52 mio. kr. for ca. 20 år siden til 7 mio. kr. da den var lavest. I 2017 var omsætningen ca. 12 mio. kr. på fisk, herunder et meget godt jomfruhummerfiskeri.

Foreningens indtægter er dels en promilleandel af handlen med fisk/hvad fiskerne lander, dels lejeindtægter. Det er et problem med lave priser på fisk. Svært at afsætte småpartier af bifangst. Der er reelt kun en eksportør, som sætter prisen.

Antal både, erhvervsfiskere:

Grenå: 10 både, 8 fisker primært i Kattegat og 2 i Nordlige Kattegat og Skagerak.

Bønnerup: 8 både, 6 fisker primært i Kattegat og Skagerak og 2 i Nordsøen.

Ebeltoft: 1 båd, fisker primært i Kattegat.

Bønnerup fiskerihavn

KBK har haft samtaler med formanden for Bønnerup Fiskeriforening Per Skjøtt, der også er medlem af bestyrelsen for Danmarks Fiskeriforening, ligesom vi har talt med flere fiskere i Bønnerup, hvilket fremgår af eksemplerne i bilag 9.

I Bønnerup har der indtil for 10-15 år siden været ca. 30 fiskekuttere og mindre fiskefartøjer. Nu er der kun 8 tilbage. Hovedparten er ældre fiskere, som ikke ser nogen mulighed for et generationsskifte. Når de går på pension bliver kvoterne solgt. Fiskeauktionen i Bønnerup er lukket, så der er kun en aftager tilbage, nemlig en kombineret fiskeopkøber og fiskehandler, der kun kan aftage mindre partier, hvorfor fangsterne normalt landes i Grenå eller afhentes af andre opkøbere direkte på havnen.

Ebeltoft Fiskerihavn

Havnen var i sin storhedstid i 50'erne en meget aktiv fiskerihavn mange hjemhørende fiskefartøjer, bådværft, filetfabrik og andre tilknyttede erhverv. I dag er kystfiskeriet næsten ophørt, og den lille fiskerihavn er under transformation til rekreative- og turismeaktiviteter. Der er dog stadig fire erhvervsfiskefartøjer hjemhørende, men kun én aktiv erhvervskystfisker tilbage, som lander fisk i havnen. Fiskeriet sikrer den autenticitet, som har afgørende for turismen. I sommerhalvåret er havnen desuden landingsplads for blåmuslinger skrabet i Ebeltoft Vig og et område øst for Hasnæs. Havnen er en EU registret landingsplads. I arbejdet med Udviklingsplanen for Ebeltoft By og Havn (hvor BKK indgår i Følgegruppen) har BKBK fokus på at medvirke til at sikre, at der også fremover er plads til fiskeriet og de havnerelaterede aktiviteter, som dermed også bevarer det autentiske fiskerihavnsmiljø.

Ebeltoft Fiskeriforening

Uddrag af samtaler med Jens og Peder Olsen, sidstnævnte er formand for foreningen.

Der er p.t. fire fiskefartøjer registret hjemhørende i Ebeltoft, men kun deres fartøj arbejder fast ud fra og lander fisk i Fiskerihavnen. Dertil kommer en række medlemmer, hvoraf nogle få er deltidsfiskere.

Jens Olsen og Peder Olsen, 3. generations fiskere, fisker traditionelt kyst- og havfiskeri med en 20 brt. Kutter (trawl) og har senest etableret "flydende fiskehandel" med salg fra båden direkte til forbrugeren. De solgte i sin tid egne kvoter og lejer sig nu primært ind på de kvoter, de har behov, for via Hanstholmpuljen, som er etableret af Hanstholm Fiskeriforening.

Der fiskes i det sydvestlige Kattegat og Bælthavet. Primære arter er jomfruhummer, søtunge, rødtunge,, slethvar, pighvar, rødspætte. De bekræfter at der bl.a. også kan fanges fjæsing og brisling.

I kraft af mange års erfaring, lave omkostninger og god beliggenhed for bl.a. direkte salg i en havn med mange besøgende, ikke mindst turister i sommersæsonen, er der et levebrød for to fuldtid fiskere.

De ser transformationen af Fiskerihavnen til turisme og forretninger som en risiko for, at der ikke er plads til fiskeriet på længere sigt. De fintmaskede love og regelsæt omkring fiskeri og fiskerikontrol – hvor mange regler efter deres opfattelse strider mod sund fornuft og ofte ikke er praktisk gennemførligt, gør det daglige arbejde besværligt, både praktisk og administrativt.

Begge er åbne for samarbejde med andre fiskere fx om grej på delebasis, fx kølefaciliteter, og åbne for mere bæredygtigt fiskeri, hvis det kan fungere uden at undergrave muligheden for at leve af fiskeriet.

Randers Fjord

I den ydre del af Randers Fjord er der 3-4 ældre bierhvervsfiskere, som fisker fra private landingspladser med små garn og ruser. Fiskene afsættes lokalt bl.a. til fiskehandlere i Randers og Bønnerup. Lederen af Randers Fjordcenter oplyste, at der er 22 fiskearter i den ydre del af Randers Fjord, heraf mange fine spisefisk.

Der er ikke nogen til at tage over efter de nuværende fiskere, så fjordfiskeriet vil uddø helt i løbet af nogle få år.

Havnen ved Udby Høj

Der findes enkelt kutter, som fisker med trawl og garn i den ydre del af fjorden og i Kattegat. Fiskene landes, hentes af opkøbere eller transporteres til fiskeauktionen i Grenå.

Fjellerup Strand Landingsplads - Bundgarnsfiskeri

Ved Fjellerup er der stadig en enkelt bundgarnsfisker, som er 7. generation der fisker med bundgran fra landingspladsen. Er medlem af Danmarks Fiskeri og Producent Organisation (DFPO). Der fiskes stenbider, primært kulso, som er den vigtigste fiskeart, og det er solgt af rogn, der er med til at sikre årsindtægten. På grund af begrænsede afsætningsmuligheder

ligger kiloprisen på rogn dog 70-100 kr. under prisen på Vestkysten. Makrel, hornfisk og sild er også vigtige fiskearter, men priserne er meget svingende, og der er begrænsede afsætningsmuligheder til konsum for småmakrel, hornfisk og fjæsing. I maj/juni måned 2018 blev der fanget ca. 30 tons fjæsing som på nær 3 kasser blev lukket ud igen p. g. a. manglende efterspørgsel. Tilsvarende gælder for hornfisk og sild. Fiskene landes, hentes af opkøbere eller transporteres til fiskeauktionen i Grenå.

Styrke: Friske fisk af høj kvalitet velegnet til konsum.

Trusler: Konsolidering i sild- og makrelfiskeriet medfører, at mindre fangster er vanskelige at afsætte og kun mod markant prisnedslag. Endvidere problemer med sæl og skarv.

Svagthed: Kølekapacitet, manglende afsætningsmuligheder og lave priser pga. manglende konkurrence.

Muligheder: Bedre udnyttelse/afsætning af de forholdsvis store sæsonrelaterede fangster af fjæsing, hornfisk og små makrel. Er interesseret i et samarbejde om produktudvikling og afsætning m.v.

Landingspladsen ved Dragsmur

En bundgarnsfisker om sommeren med 2 bundgarn. Får hjælp af sin familie i spidsbelastningsperioder. Familien er bundgarnsfiskere i Fjellerup. Uden for sæsonen arbejder fiskeren som tømrer, men han vil helst kunne ernære sig som fisker, men det er ikke muligt, selvom han fanger 25 -30 tons kvalitetsfisk pr. år. Den primære fangst er makrel, men der er forskellige andre fiskearter som bifangst de største mængder som hornfisk og sild. Fangsterne er stærkt svingende fra næsten ingen fisk til op mod 2-3 tons i et røgt.

Trusler, svagheder og muligheder, som nævnte for bundgarnsfiskeri under Fjellerup.

Øvrige havne og landingspladser

Langs hele Djurslandskysten findes en lang række små havne, landingspladser og kystfiskerpladser, som historisk var en del af grundlaget for et omfattende kystfiskeri. De var anlagt ud fra gunstige, naturgivne forudsætninger. Flere af dem består stadig og er i dag transformeret til anvendelse for rekreative formål samt bierhvervs- og lystfiskeri. De resterende udgør vigtige spor efter den gamle kystkultur, som udgjorde en væsentlig del af livsgrundlaget for Djurslands befolkning.

I dag udgør kystkulturarven et betydningsfuldt fundament for kystturismen, ligesom visse havne og landingspladser fortsat kan være muligt udgangspunkt for udvikling af en ny kystkultur.

Syddjurs: Følle Strand, Nappedam, Egens Havhuse, Knebelbro, Kongsgårde, Skødshoved Strand/Bro, Begtrup Vig, Sletter Hage, Egsmark Strand, Elsegårde Strand, Øer, Ebeltoft Færgehavn, Kobberhage, Boeslum Strand, Dråby Strand, Holme Strand, Jernhatten/Havmøllen, Glatved Strand.

Norrdjurs: Hjembæk, Gjerrild, Bønnerup, Fjellerup, Havhuse, Udbyhøj, Udby, Kare, Holbæk, Voer, Grund.

Ny type af fleksibelt fiskefartøj

Samtaler med fiskere og tangdyrkere viser, at der er behov for at nytænke de traditionelle fiskefartøjer, så de nye fartøjer kan møde fremtidens behov. Kystfiskeri og en del andre erhverv i det kystnære område er ofte sæsonbetingede, og det kan derfor være vanskeligt ernære sig fuldtids med et erhverv.

Den traditionelle fiskekutter er konstrueret primært til trawl og garnfiskeri og er ikke særlig anvendelig som en mere alsidig arbejdsplatform til løsning af forskellige sæsonrelaterede opgaver i de indre danske farvande. Det er baggrunden for planen om at udvikle et mindre, eldrevet multianvendeligt fartøj, som fremtidens fartøj for skånsomt kystfiskeri og dyrkning og høst af andre marine råvarer.

Ideen med en ny type fartøj er, at det skal være miljøvenligt, have et stort arbejdsdæk, og hurtigt kunne rigges om og anvendes til sæsonrelaterede opgaver fx: skånsomt kystfiskeri efter forskellige fiskearter, herunder uudnyttede og underudnyttede arter og i et vist omfang forarbejdning af fangst om bord. Det skal også kunne fungere som arbejdsplatform for høst af tang og muslinger, salgsfartøj, sejlads med lystfiskere, formidling skoleklasser og turister og undervisningsplatform for skånsomt/ bæredygtigt fiskeri. Sejlads med forskere.

Hverken fartøjet eller den planlagte anvendelse passer ind i de nuværende regler for fiskefartøjer, så der er behov for lempelse af reglerne eller indledningsvis en dispensation til at afprøve konceptet.

I Forprojektet er der arbejdet med et skitseprojekt vedrørende et fartøj til nævnte formål med skånsomt, bæredygtigt kystfiskeri, dyrkning og høst af marine råvarer.

Velegnede fartøjer, nye samarbejdsformer, skånsomt fangede fisk og nye produkter på uudnyttede og underudnyttede arter kan, kombineret med produktudvikling og nye afsætningskanaler, gøre kystfiskeri til en levevej for et større antal personer, bl.a. fordi der i mange tilfælde vil kunne opnås en merpris for friskfangede kvalitetsprodukter. I tillæg hertil forventes skånsomt fiskeri på sigt at resultere i forbedring af både miljøtilstand og biodiversitet.

Og sidst men ikke mindst forventes den beskrevne udvikling at kunne medvirke til at opretholde aktiviteter og miljø i små havne og på landingspladser til glæde og gavn både for lokalbefolkningen og turisterne.

Udfordringer og muligheder

Emnerne er uprioriteret

Udfordringer

- Generationsskifteproblemer.
- Ingen tilgang af unge fiskere.
- Kvotesystemet, fintmaskede love og regelsæt omkring fiskeri og fiskerikontrol gør det daglige arbejde besværligt og står ligefrem i vejen for at udvikle kystfiskeriet.
- Begrænsede uddannelsesmuligheder for "skånsomme kystfiskere" og producenter af marine råvarer, som tang og muslinger.
- Fiskerihavnene er ved at uddø, tab af "kystkulturkapital" med risiko for svækkelse af kystturismen og bosætning.
- Kystfiskeriet er presset på indtjeningen, ikke plads til investering i omstilling til bæredygtigt fiskeri.
- Behov for at nytænke fiskefartøjer, fangstmetoder, udstyr m.v. herunder muligheden for flere fællesfaciliteter.
- Sæl og skarv æder en stor del af fangsten og undergraver økonomien, behov for regulering.
- De fleste eksisterende fiskere er konservative og meget lidt åbne for forandring.
- Djurslands fiskeriforeninger fungerer tilsyneladende som små, lokale "klubber" med få ressourcer og begrænset gennemslagskraft i forhold til de udfordringer fiskerne står overfor.
- Rammevilkår står i vejen for at fiskeriprogrammet effektivt og langsigtet kan omstille og udvikle kystfiskeriet.

Muligheder

- Der gives udtryk for, at der er fremgang i fiskebestanden, og det er muligt at "høste" en række underudnyttede eller uudnyttede arter, fx brisling, fjæsning, blæksprutte med flere.
- Generelt at forstærke indsatsen på alle områder for at fastholde kystfiskeriet og udvikle bæredygtigt kystfiskeri og nye marine erhvervsaktiviteter – skabe en ny, bæredygtig kystkultur.
- Skabe en endnu stærkere organisering af skånsomt kystfiskeri, der også kan favne en ny kystkultur.
- Ændrede rammevilkår, regional havplan.
- Forbedring af/nye regler for erhvervs- bierhvervsfiskere og "havbønder".
- Nytænke marked og afsætningskanaler
- Skabe bedre rekrutterings- og uddannelsesmuligheder for bierhvervsfiskere og "havbønder".
- Nytænke fiskefartøjer, fangstmetoder, udstyr m.v. herunder muligheden for minimering af omkostninger fx gennem flere fællesfaciliteter og deleøkonomi.
- Undersøge muligheden for at regulere bestanden af sæl og skarv.

Akvakultur

Akvakulturerhvervet spænder vidt, og omfatter i havet opdræt af fisk i havbrug, dyrkning af tang, muslinger, østers og andre skaldyr og på land de kendte dambrug, som KBK ikke beskæftiger sig med. Dertil kommer landbaserede opdrætsanlæg til fisk og kombinerede plante- og fiskeopdrætsanlæg (Aquaponic).

Dyrkning af tang

På Djursland har der gennem en årrække pågået aktiviteter med tangdyrkning og udnyttelse af tang til bl.a. fødevarer. Disse aktiviteter har især haft sit udspring i AlgeCenter Danmark - et forsknings-, innovations- og formidlings samarbejde startet i 2011 af Aarhus Universitet, Teknologisk Institut og Kattegatcentret. Der arbejdes med en række forskningsprojekter som undersøger, hvordan alger kan anvendes inden for bæredygtig energi, fødevarer, fødevarer ingredienser og medicin.

Læs mere på www.algecenterdanmark.dk/

AlgeCenter Danmarks fysiske faciliteter omfatter et særligt anlæg ved siden af Kattegatcentret på Grenaa havn, hvor der kan laves forsøg med forskellige arter af makroalger - kaldet tang. Anlægget er udgangspunkt for forskellige forsknings-, formidlings- og udviklingsprojekter.

AlgeCenter Danmark har også et 20 hektar stort offshore forsøgsområde til dyrkning af tang ca. 2 kilometer fra kysten ud for Djursland. I dette område laves forsøg med forskellige dyrkningssystemer og forskellige tangarter, som er kommercielt interessante. Samtidig undersøges det, hvordan tangdyrkning til havs påvirker havmiljøet under og omkring anlægget.

Der forskes også i at anvende dyrkning af tang som et middel til at fjerne næringsstoffer fra havmiljøet. Dermed får vi et renere havmiljø og samtidig en biomasseressource, som kan bruges til mange forskellige formål. Læs mere om projekter på tangnu.dk og mab4.org. AlgeCenter Danmark har været medvirkende til opstart af flere lokale tangvirksomheder, hvoraf Nordisk Tang er den mest kendte.

I 2011 stiftede Thorkild Hansen, medlem af Komitéen Bæredygtig Kystkultur sammen med nogle ildsjæle, *Foreningen Havhaver i Syddjurs Kommune/Havhaven Ebeltoft Vig*, www.havhaven-ebeltoft.dk. Havhaven Ebeltoft Vig var Danmarks første maritime nyttehøve, og udgør et 10 hektar stort havareal i Ebeltoft Vig. Her har foreningens medlemmer tilladelse til dyrkning af tang, blåmuslinger, hjertemuslinger, østers og hummer. Der dyrkes kun i mindre omfang sukkertang, dels som forsøg og dels som råvare i medlemmers husholdning.

Siden etableringen har Foreningen arbejdet meget aktivt med udbredelse af havhavekonceptet, som de senere år har fået en stor og stigende udbredelse. Firmaet Organic Seaweed, som har lavet hele grundlaget for økologisk tangproduktion af naturligt voksende blæretang, er udsprunget af Havhaven Ebeltoft Vig, der også rummer et nystartet firma, Havbund (forankret i Grobund). Havbund vil forsøgsvis dyrke sukkertang. Endelig deltager Havhaven Ebeltoft Vig i forskningsprojektet tang.nu, og er partner i et nyt, landsdækkende netværk, Havhøst, maritimenyttehaven.dk/havhoest/ som bl.a. formidler og underviser skoleklasser om havmiljø og bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer.

Flere af KBK's projektgruppes medlemmer har gennem længere tid, før Forprojektet blev påbegyndt, arbejdet sammen med flere tangaktører, og KBK vurderer, at der samlet set er et stærkt fundament med forskning, praktisk dyrkning af tang som råvare, og virksomheder der forædler tang. Dette "tang-klyngemiljø" rummer store perspektiver for bæredygtig forretningsudvikling og udvikling af en ny kystkultur med bl.a. såkaldte "havbønder" som nye aktører på råvaresiden samt en bred vifte af produkter/producenter.

Det er KBK's mål, at "tang-klyngens" muligheder og behov for bæredygtig udvikling og vækst skal tilgodeses i den regionale havplan for Vestlige Kattegat og Nordlige Bælthav, som vi sammen med Norddjurs Kommune og flere østjyske kommuner, Kattegatcentret og Aarhus Universitet arbejder med at få tilvejebragt.

Blåmuslinger og østers

Der findes ikke p.t. akvakulturanlæg med kommerciel dyrkning af blåmuslinger i havområderne omkring Djurslands kyster. Dyrkning og høst af blåmuslinger bidrager på samme måde som tang til forbedring af havmiljøet, idet produktionen ved høst fjerner næringsstoffer fra vandet og alene efterlader organisk materiale i form af ekskrementer.

For ca. 10 år siden blev der etableret et muslinge anlæg i Knebel Vig. Det kom reelt aldrig i drift, blev misligholdt, havarerede og gav anledning til megen dårlig omtale af i lokalsamfundet. Siden blev anlægget fjernet og der blev ryddet op. En enkelt virksomhed har tilladelse til at skrabe blåmuslinger på havbunden i bl.a. Ebeltoft Vig og i et område øst for Hasnæs. Firmaet opererer i sommerhalvåret med to kuttere ud fra Ebeltoft Fiskerihavn, hvor muslingerne også landes.

Havhaven Ebeltoft Vig har nu gennem flere år dyrket blåmuslinger i Ebeltoft Vig, til brug i medlemmernes private husholdning. Muslingerne gror generelt godt, har en god kvalitet og smag samt en høj kødprocent.

P.t. genoptages forsøg med dyrkning af europæisk østers. Saliniteten, der ligger omkring 24-25 promille, er tilstrækkelig høj til at de kan udvikle sig, men formentlig ikke yngle.

Umiddelbart er det ret enkelt at etablere bæredygtig produktion af muslinger på line til konsum. Der kræves tilladelse fra Kystdirektoratet og Fødevarestyrelsen, ligesom der skal udtages prøver til laboratoriekontrol, når der høstes, hvilket indebærer en betydelig omkostning.

Det er BKK's vurdering, at der er interessante muligheder i at dyrke blåmuslinger på line både kommercielt til konsum samt i forenings/- privat regi til fødevarer i privat husholdning. I mindre skala vil muslinge produktion kunne gå hånd i hånd med både kystfiskeri og tangdyrkning. Dertil kommer den positive effekt på havmiljøet.

I Forprojektet indgår ikke delprojekter med produktion af blåmuslinger eller østers. Dyrkning af muslinger er en oplagt mulighed under Hovedprojektet, men p.t. har BKK ikke konkrete initiativer.

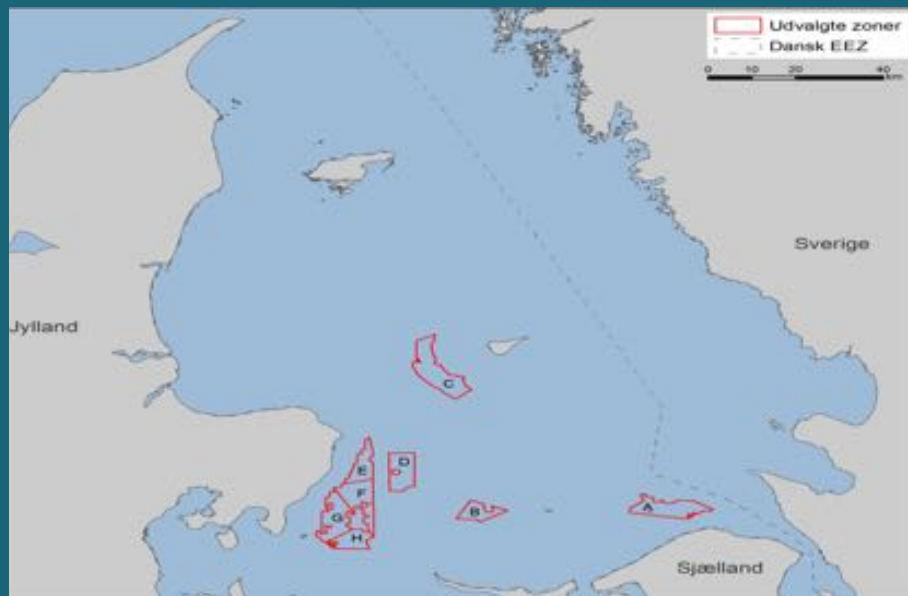
Havbrugsproduktion ved Djurslands kyst

Som et led i regeringens aftale om en vækstpakke for akvakultursektoren "Strategi for bæredygtig udvikling af akvakultursektoren i Danmark 2012-2020" er der lokaliseret 8 havbrugszoner i Kattegat, hvoraf 5 er beliggende ud for Djurslands kyst. De 5 havbrugszoner

dækker et havområde på flere hundrede km² som strækker sig fra Grenå til syd for øen Hjelm. Dermed lægges op til etablering af en egentlig havbrugsindustri. I givet fald bliver der tale om en mangedobling af den hidtidige produktion i Danmarks nuværende havbrug på 14.000 tons med en produktionsværdi på ca. 455 millioner fordelt på 19 overvejende mindre havbrug, som alle ligger i Bælthavet fra Samsø og sydpå.

De udpegede havbrugszoner ud for Djursland vil fuldt udbygget kunne udgøre en storskala havbrugsindustri.

Det er fortsat muligt at søge placeringstilladelse til havbrug uden for de udpegede områder.

Det er planen at placere meget store havbrug i de lokaliserede havbrugszoner og der er p.t. fremkommet 37 ansøgninger om placeringstilladelse. Et såkaldt standard havbrug har en årsproduktion på 2200 tons fisk og udleder årligt ca. 100 tons kvælstof og 36 tons fosfor samt store mængder organisk materiale, kemikalier og medicinrester m.v.

Eksempel på et netbur som udlagt i klynger udgør det faste produktionsapparat for fiskeopdræt i havbrug

Blot 10 standardhavbrug vil udlede ca. 1000 tons kvælstof og 360 tons fosfor. Til sammenligning udleder hele Djurslands befolkning på ca. 80.000 personer samt erhverv og landbrug - kaldet vandopland Djursland - tilsammen ca. 1.040 t kvælstof og 13,3 t fosfor.

Da produktionen foregår på den varmeste årstid, hvor høje vandtemperaturer giver optimale betingelse for algevækst, er der forskere som vurderer, at udledningen skal omregnes med faktor 3, hvorefter effekten vil svare til udledning af 3.000 tons kvælstof.

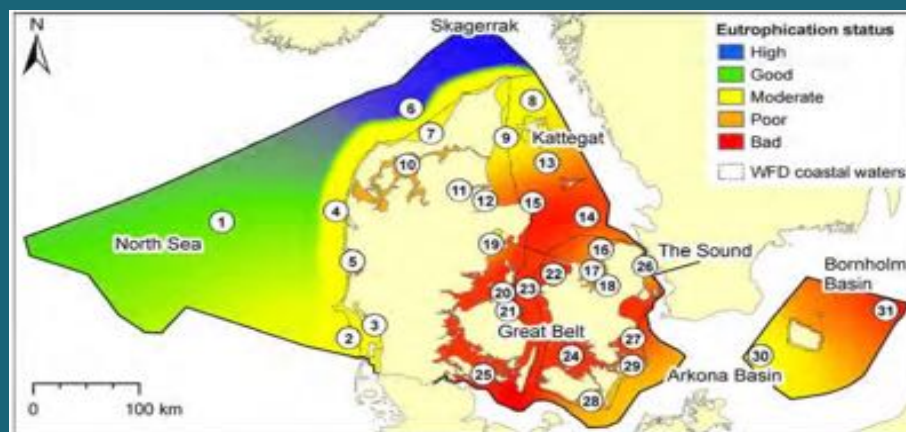
Planerne om at anvende blåmuslinger som virkemiddel i kompensationsanlæg med henblik på at reducere effekten af udledning af næringsstoffer fra havbrug anses alene ud fra en

økonomisk vurdering for urealistisk. Et anlæg med en kapacitet årligt på 4000 tons muslinger vurderes at ville koste ca. 16 mio. og kunne fjerne 50-80 tons når/hvis muslingerne høstes. Set i det perspektiv vil det koste fra 160 til 320 mio. at etablere kompensationsanlæg til 10 standarthavbrug, hvilket er helt ude af proportion i forhold til havbrugens bidrag til samfundsøkonomi og beskæftigelseseffekt.

Kravet om opnåelse af god økologisk tilstand er ikke opfyldt i kystvandene og havområderne ud for Djursland. Etablering af industriel havbrugsproduktion vurderes at ville gøre det umuligt at opfylde nævnte mål, hvilket kan risikere at få alvorlige følger for bl.a. turisterhvervet og medføre krav om yderligere reduktion af landbrugets udledning.

Danmarks Havstrategi Basisanalyse 2012

Kortet viser tydeligt, at miljøtilstanden i de indre danske farvande er dårlig eller ringe - og langt fra god.

Tidligere erfaringer viser, at blot en enkelt sommer med algeopblomstring og dårligt badevand medfører en markant tilbagegang i turistomsætningen. På Djursland udgør turistomsætningen ca. 2.345 milliarder og beskæftiger mere end 3.100 personer.

Til sammenligning vil etablering af 5 -6 standard havbrug resultere i en produktion på ca. 15.000 tons fisk og forøgelse af branchens omsætning med ca. 500 millioner, men blot øge beskæftigelsen på landsplan med ca. 50 personer.

KBK's konklusion er, at miljøbelastningen fra en kommende havbrugsindustri og den afledte socioøkonomiske risiko er helt ude af proportion med den minimale samfundsværdi som havbrugsindustrien isoleret set vil kunne skabe i form af eksportværdi og antal arbejdspladser.

Det forhold at Socialdemokratiet i marts 2019 har trukket sig ud af aftalen om udvikling af akvakultursektoren ændrer ikke umiddelbart på risikoen for, at strategien forsøges gennemført.

Planerne om etablering af en havbrugsindustri ved Djurslandskysten var da også den direkte anledning til, at KBK allerede i Forprojektet tog initiativ til at initiere etablering af et tværkommunalt samarbejde med en række østjyske kystkommuner med henblik på, gennem et fælles høringssvar til den igangværende havplanlægning, at sikre kommunernes interesser og direkte indflydelse på planlægningen gennem udarbejdelse af en regional havplan. Se bilag 7.

Landbaseret fiskeopdræt

Landbaserede anlæg, recirkulation af havvand/rensning af spildevand, før udledning i havmiljøet. De landbaserede fiskeopdrætsanlæg er baseret på lukkede saltvandskredsløb i tanke. I modsætning til havbrugene belaster landbaserede anlæg havmiljøet væsentligt mindre. De har ingen kontakt med vildlaks og er dermed fri for snylteren lakselus, som er et kæmpe problem i den norske lakseindustri.

KBK ser interessante perspektiver i opdræt af fisk, hvis man i stedet benytter sig af landbaserede anlæg, hvor man kan kontrollere og rense spildevandet. Det er ikke p.t. en

bæredygtig produktionsform, men den giver dog et langt mindre miljømæssigt aftryk end havbrugsproduktion.

Et nyt vækstinitiativ bør derfor bygge på, at fiskeopdrætsindustriens fremtidige udvikling sker med udgangspunkt i bæredygtige anlæg på land. Danmark vil kunne bygge videre på den store viden og erfaring, man allerede har og udvikle produktionsteknologier, der ville kaste flere arbejdspladser af sig end havbrug, og en viden som ville kunne eksporteres til udlandet. Den største mulighed ligger formentlig i, at man med afsæt i et teknologisk forspring på området vil kunne skabe et eksporteventyr på verdensplan måske på højde med vindmøllebranchen.

For Djursland ligger det lige for på sigt at tiltrække investorer med investering i bæredygtige, landbaserede fiskeopdrætsanlæg med tilknyttede erhverv, herunder erhvervsfaglig uddannelse af personale. Især Norddjurs Kommune står klar med rammerne i form af erhvervsarealer og infrastruktur. Landbaserede fiskeopdrætsanlæg må ses som et muligt element i Djurslands nye, bæredygtige kystkultur.

Kombineret plante - og fiskeopdræt (Aquaponics)

En aquaponic er et lukket, cirkulært produktionssystem der består af en sammenkobling af en aquakultur (dambrug) og en hydroponic (jordløst gartneri). Man skaber herved en naturlig men styrbar symbiose, en såkaldt ecomimicry. Man kopierer herved naturen. Ved bakteriel nedbrydelse af fiskenes affaldsstoffer, omdannes de til næringsstoffer som planter kan optage. Herved renses vandet til fiskenes fordel. I processen genbruges ca 90% vand. Aquaponics kan kun fungerer ved økologisk drift. Aquaponics er en etisk forsvarlig og bæredygtig produktionsform. Aquaponics kan designes i alle størrelser og opstilles stort set alle steder, inde som ude. I de senere år har akvaponics vundet stor popularitet, verden over, både i små hjemme-udgaver og i større kommerciel sammenhæng. Små lokale anlæg kan imødekomme en permakulturel tilgang. Kommercielle storskala aquaponics-systemer har potentialet til at skabe den perfekte tredobbelte bundlinje PPP (Planet - People - Profit). I begge tilfælde tages der således hensyn til jordklode og mennesker såvel som det økonomiske udbytte. I Danmark er der kun beskednen erfaring med Aquaponics, og kun med mindre anlæg.

I Grobund www.grobund.org regi har Sven Henning Gunner-Svensson, som har stor viden og er certificeret inden for Akvaponic systemer, en plan om at bygge en akvaponic. Han har udarbejdet en teknisk beskrivelse og tegninger af denne akvaponic og med sparring fra BKK et udkast til projektbeskrivelse. Det er planen, at BKK vil medvirke til at få projektet gennemført.

Udfordringer og muligheder

Emnerne er uprioriteret

Udfordringer

- Afklare de lov- og forvaltningsmæssige barrierer og potentialer for kystnær dyrkning og høst af *tang* i samarbejde med relevante myndigheder.
- Finde afsætningsmuligheder for lokalt høstet tang både til fødevarer og andre formål.
- Beskytte Djurslands kyster, kystvande og havområder mod etablering af havbrug.
- Afklare de lovmæssige barrierer for etablering af akvaponics og tilvejebringe finansiering til et forsøgsanlæg.
- At få overblik over hensigtsmæssig placering af fremtidige akvakulturanlæg med mulighed for dyrkning af tang og muslinger.
- Muligheder
- Sikre de bedst mulige rammevilkår for udvikling af "tangklyngen" på Djursland. Kattegat-centret faciliterer AlgeCenter Danmarks Erhvervsnetværk, som pt omfatter ca. 50 virksomheder og forskere, som arbejder med tang.
- Fremme udnyttelse af potentialet i dyrkning og anvendelse af tang gennem netværk, nye samarbejdsformer, vidensdeling og forretningsudvikling med branchens aktører.
- Fremme udnyttelse af potentialet i dyrkning og anvendelse muslinger.

- På sigt at etablere landbaserede fiskeopdrætsanlæg
- Fremme etablering af akvaponic forsøgsanlæg
- Fremme etablering af anlæg til dyrkning af tang og muslinger gennem placeringsforslag der skal indarbejdes i den regionale havplan.
- Synliggøre den nye, bæredygtige kystkultur bl.a. baseret på akvakultur, som en ny dimension inden for marine råvarer til lokale fødevarer samt i relation til kystturismen.

Rekruttering og uddannelse

Erhvervsfiskeruddannelse

Fiskeriskolen i Thyborøn tilbyder en toårig uddannelse som erhvervsfisker. Selv om der tilbydes en god elevløn under uddannelsen og i tillæg hertil en procentandel som udbytte af fangsten under praktikperioderne om bord på en kutter, er der problemer med tilgang til uddannelsen.

De færdiguddannede unge foretrækker at tage hyre ombord på de større fiskeskibe, som tilbyder faste arbejdstider samt høj komfort og underholdning. Derfor er det forholdsvis få der planlægger at etablere sig som selvstændige erhvervsfolkere. Det skyldes også, at det er en stor udfordring rent økonomisk og samtidig er blevet meget vanskeligt at tilvejebringe de fornødne midler til køb af kvoter, skib og redskaber m.v., idet bankerne er blevet meget forsigtige med at yde lån.

For at sikre fremtidig rekruttering til fiskeriet specielt til fiskeriet i de indre danske farvande er det nødvendigt at gå nye veje. Her byder reglerne om bierhvervsfolkere på nogle muligheder, som med lidt tilpasning kan fungere som grundlag for unge fiskere, der på sigt ønsker at etablere sig som erhvervsfolkere.

Bierhvervsfolkere, skånsomt kystfiskeri, tangdyrkere/havbønder

Der er behov for forbedringer af reglerne for at få optimal effekt af ordningen som grundlag for rekruttering til fiskerierhvervet. Det er en sikkerhedsrisiko, at loven kræver at fiskeren skal fiske alene.

Overordnet giver ordningen unge fiskere en interessant mulighed for på en mere økonomisk og mindre risikabel måde at tilvejebringe en platform for på sigt at kunne etablere sig som fuldtids erhvervsfolkere. Ordningen giver også ældre erhvervsfolkere mulighed for at trappe ned, og giver personer, som i mindst fem år har været registreret som fritidsfisker, mulighed for at etablere sig som bierhvervsfolkere. Men der vurderes at være behov for nogle få tilpasninger af reglerne for at få ordningen til at fungere optimalt. Herefter vil ordningen i et vist omfang kunne medvirke til at øge tilgangen til af fuldtidsbeskæftigede selvstændige erhvervsfolkere.

Bierhvervsfiskeriet er velegnet i forbindelse med samtidig overgang til skånsomt kystfiskeri eller etablering som "Havbonde". Endvidere fiskeri efter de mere eftertragtede arter og uudnyttede arter eller høst af andre marine råvarer som tang og søgræs m.v. Endelig vil der være mulighed for at deltage i turismeaktiviteter med sit fartøj, fx sejlads med lystfiskere eller formidlingsrelaterede aktiviteter.

Bierhvervsfiskeriet vil endvidere kunne kombineres med andre landbaserede erhverv eller bierhverv.

Skånsomt fangede fisk og nye produkter på uudnyttede arter kan, kombineret med produktudvikling og nye afsætningskanaler, gøre bierhvervsfiskeri til en levevej for et større antal personer, bl.a. fordi der i mange tilfælde vil kunne opnås en merpris for friskfangede kvalitetsprodukter. Det forventes, at skånsomt fiskeri på sigt også resulterer i forbedring af miljøtilstand og biodiversitet.

Og sidst men ikke mindst forventes den beskrevne udvikling at kunne medvirke til at opretholde aktiviteter og miljø i småhavne og på landingspladser til glæde og gavn både for lokalbefolkningen og turismeerhvervet.

Uddannelse til fisker, havbruger, landbaseret fiskeopdræt og aquaponic

På Fiskeriskolen i Thyborøn tilbydes erhvervsuddannelse til erhvervsfisker, fiskehandler og en nyoprettet uddannelse til havbruger. Uddannelsen bygger på en teoretisk del i kombination med en praktisk del ansat som fisker eller havbruger.

Der findes en linje, fiskeriasistent, rettet mod landbaserede anlæg.

Med hensyn til uddannelse/kurser for tangavlere/havbønder, vil en stor del af uddannelsen gå på søfartsmæssige forhold og færdigheder, hvilket taler for at denne kommende uddannelse også med fordel kan foregå på Fiskeriskolen fx i et samarbejde med Algecenter Danmark omkring de dyrkningsmæssige forhold.

På sigt kan der forventes at opstå behov for oplæring og uddannelse inden for aquaponic, når denne bæredygtige produktionsform måske vinder udbredelse. En sådan uddannelse kunne tænkes at foregå i regi af Grobund, hvor det første forsøgsanlæg planlægges etableret.

Rekruttering til erhvervsfiskeri, tangdyrkning og aquaponic

Med hensyn til rekruttering af fiskere til bæredygtigt kystfiskeri, vurderer BKK at dette vil være muligt, såfremt det lykkes at tilvejebringe bedre overordnede rammevilkår for kystfiskeriet og fjerne de nuværende barrierer vedrørende regler, som regulerer bierhvervsfiskeriet med mulighed for at skabe en økonomisk bæredygtig forretning.

Baseret på BKK's kendskab til bl.a. "græsrodderne" i tang-klyngen og inden for aquaponic ser vi også mulighed for at tiltrække kommende tangavlere/havbønder, og folk som vil producere fisk og grøntsager i aquaponics.

Udfordringer og muligheder

Emnerne er uprioriteret

Udfordringer

- Reglerne for bierhvervsfiskere er en begrænsning.
- Endnu ingen erhvervsuddannelse/kurser for "opdrættere/vandbrugsmedhjælper" til landbaserede anlæg.
- Endnu ingen erhvervsuddannelse/kurser for tangavlere/"havbønder".

Muligheder

- Forsøge at ændre reglerne for bierhvervsfiskere.
- Medvirke til at udvikle erhvervsuddannelse/kurser for tangavlere/"havbønder".
- Medvirke til erhvervsuddannelse/kurser for "opdrættere/vandbrugsmedhjælper" til landbaserede anlæg.
- erhvervsuddannelse/kurser for tangavlere/"havbønder".

Det skal nævnes, at BKK allerede i løbet af Forprojektet i samarbejde Foreningen Skånsomt Kystfiskeri har udviklet et kursus i skånsom håndtering af fangsten. Kurset udbydes nu på Fiskeriskolen i Thyborøn, bilag 8. Kurset er en forudsætning for at fangsten kan mærkes som skånsomt fanget fisk.

7.2 Råvarer, produktudvikling, forædling, produktion & faciliteter

Fisk

Generelt

I dag fanges hovedparten af de fisk, der sælges til konsum i Danmark, i Nordsøen, Skagerrak og det nordligste Kattegat. Endvidere importeres store mængder fisk til oparbejdning på danske fiskefabrikker.

Lakseprodukter, laks og ørred opdrættet i primært Norske og Færøske havbrug, har afløst torsken som danskernes foretrukne spisefisk.

KBK arbejder for etablering af et bæredygtigt fiskeri og på at gøre forbrugeren interesseret i at købe og spise bæredygtigt, skånsomt fangede fisk.

KBK arbejder også på at tilvejebringe bedre betingelser for bæredygtigt fiskeri og har derfor fokus på fiskeri med skånsomme fiskeredskaber, udnyttelse i stedet for udsmid af eventuel bifangst og skånsom håndtering af de fangede fisk, herunder den kortest mulige vej fra hav til bord eller produktionssted for at derigennem sikre den bedste kvalitet af råvaren.

I Forprojektet har BKK valgt at sætte fokus på nogle af de uudnyttede og underudnyttede arter, som har forskellige sæsoner, og som p.t. ikke er omfattet af kvotering eller er billige at købe kvoter til for bierhvervsfiskere og havbønder. BKK har valgt at sætte fokus på fiskeri og produktudvikling af: brisling, fjæsing, blæksprutte, konksnegl, fjordkrappe samt tang primært til konsum. Silden er også meget interessant men er ikke medtaget i første omgang.

Endvidere er det planen at undersøge muligheden for at optimere den naturlige reproduktion af sort hummer og jomfruhummer med henblik på at sikre både en større fangst en bedre kvalitet og derigennem også en højere pris for råvaren ved skånsomt fiskeri med i tejer i stedet for fiskeri med bundskrabende redskaber og garn, se afsnit 7.4 Fremme af biodiversitet.

Brisling "Den Nordiske Ansjos"

I dag anvendes brisling stort set ikke til konsum, selv om den har fine kvaliter og et stort indhold af Omega3. Brislingen findes i havområdet ved Djursland.

BKK har i samarbejde med Fiskeriskolen gennemført et forsøg med nedsaltning af brisling fanget traditionelt med trawl som industrifisk, men den dårlige kvalitet af råvaren gjorde, at forædlingen mislykkedes.

BKK har udarbejdet et udkast til et delprojekt benævnt "Den Nordiske Ansjos", som det er planen at arbejde videre med i Hovedprojektet. Det er planen at anvende skånsomme fangstmetoder og håndtere mindre partier. Gennemførelse af forsøg med fermentering, syltning, tørring, opbevaring og som slutresultat opskrifter på produkter, der forventes at kunne markedsføres og sælges på den høje ende af konsumentmarkedet.

Fjæsing

Fjæsing er en overset fiskeart, som i forårssæsonen fanges i ret store mængder både i bundgarn og trawl. Der er eksempler på, at bundgarnsfiskerne ved Fjellerup hvert forår lukker mange tons fjæsinger ud, fordi der ikke er afsætningen for fisken på trods af dens kvalitet som spisefisk.

BKK vurderer, at der er grundlag for at iværksætte en produktion af forskellige fiskeprodukter. Der er blevet arbejdet med forskellige opskrifter og afholdt prøvespisning. BKK vil i Hovedprojektet arbejde videre med udvikling af fangstmetoder samt produktudvikling og salg af fjæsing.

Blæksprutter

Der er observeret op til 45 forskellige arter af blæksprutter i vandende omkring Danmark. Der er dog ingen stor tradition for at fange blæksprutter i Danmark, selv om der er mange af dem f.eks. i Nordsøen. Klimaændringer forventes at medføre stigning i mængden af blæksprutter og andre arter.

BKK vil i Hovedprojektet eksperimentere og bidrage til at udvikle et kommercielt fiskeri efter de arter der er i vækst. Produktudvikling og indgåelse af partnerskaber og afsætningskanaler for nyudviklede danske produkter af blæksprutter vil indgå i arbejdet.

Konksnegle

Der fiskes ikke p.t. efter konksnegle ved Djursland. En fuldtids erhvervsfisker fra Bønnerup fiskede konksnegle i et område nord for Grenå. Han måtte indstille fiskeriet, fordi konksneglene i området indeholdt kviksølv over tilladt niveau, angiveligt grundet lokal forurening. Det vurderes, at der er gode forekomster af Konk i andre havområder, ligesom det vurderes, at fiskeri efter Konk kan give fuldtidsbeskæftigelse til et par fiskere eller indgå som supplement i sæsonfiskeri for nogle bierhvervsfisker.

Kiloprisen ligger normalt på ca. 10 kr. men på grund af manglende konkurrence, kun en enkelt aftager på Djursland, lå afregningsprisen på kr. 7,50 pr. kg. i 2017.

Med henblik på at opnå bedre priser på produktet vil muligheden for etablering af et centralt opsamlingssted blive undersøgt med henblik på eksport, som p.t. primært går til Frankrig og Østen. Endvidere vil muligheden for at anvende Konk i en lokal produktion blive undersøgt.

Fjordkrabber

Fjordkrabber findes i store mængder ved de danske kyster, måske fordi den naturlige fjende torsken er blevet overfisket. Krabberne er altædende og lever bl.a. af fiskeyngel og æg og mistænkes også for at græsse for hårdt på de ofte sparsomme forekomster af Ålegræs. Endvidere udgør krabberne en meget generende bifangst for kystfiskerne, som ofte må konstatere, at krabberne har ædt eller ødelagt hele fangsten i ruser og garn.

BKK vil undersøge muligheder for at anvende fjordkrabber til produktion af fiskesupper og andre produkter med henblik på at kunne igangsætte fiskeri, opkøb og produktion med fjordkrabbe som råvare.

Udfordringer og muligheder

Emnerne er uprioriteret

Udfordringer

- Brisling fanget traditionelt har ikke den rette kvalitet.
- Fjæsing, regler for anvendelse af bifangst er begrænsende.
- Konksnegle, regler vedrørende valg af laboratorium til prøveudtagning er fordyrende.

Muligheder

BKK vurderer, at der er et uudnyttet potentiale i at fange og videreforædle en række af de uudnyttede og underudnyttede arter, som er i farvandene omkring Djursland og anser ikke de nævnte udfordringer som en hindring for det videre arbejde.

Tang

Tangdyrkning er en af de få produktioner, som både kan skabe en erhvervsaktivitet, og som samtidig bidrager til forbedring af havmiljøet, idet produktionen ikke udleder problematiske stoffer, men fjerner næringsstoffer fra vandet. Gennem samarbejde med Kattegatcentret/Algecenter Danmark om planerne om en regional havplan ved vi, at blandt andet de kommercielt vigtige arter blæretang, søsalat og søl er naturligt forekommende arter i området.

Der er en række aktiviteter i gang omkring tang i havområderne ved Djurslandskysten. Der dyrkes tang af AlgeCenter Danmark, der som tidligere nævnt har et 20 hektar stort offshore forsøgsområde til dyrkning af tang ud for spidsen af Djursland. Der er ikke p.t. tilladelse til kommerciel produktion. Havhaven Ebeltoft Vig dyrker en smule sukkertang til medlemmernes brug til madlavning samt som led i forsøg, der indgår i tang.nu projektet. Opstartvirksomheden Havbund ApS påbegynder i foråret lignende forsøg med dyrkning af sukkertang i Havhaven Ebeltoft Vig og planlægger sideløbende at søge egen tilladelse til kommerciel produktion i egen "tangmark". Firmaet Organic Seaweed har flere anlæg ved fx Elsegårde strand, hvor der høstes naturligt forekommende, kystnær sukkertang. Nordisk Tang, Grenå er en veletableret virksomhed, som laver forædlede produkter af tang, primært tangpesto, og firmaet Seaman producerer tangsnacks. Samtidig er der flere nystartede firmaer, som vil dyrke tang både til havs og i tanke på land, ligesom efterspørgslen fra både lokalt baserede virksomheder og andre er stigende.

Der er således både dyrkningsmuligheder og eventuelt en mulighed for at høste naturligt forekommende tangarter samt et marked for at afsætte tang som råvare og som forædlede produkter i form af som fødevarer, helseprodukter m.v., og en række virksomheder er i gang med at udnytte potentialet. Der er allerede tale om en egentlig "tang-klynge".

I havplanprojektet, som KBK er partner i, er det hensigten i løbet af det kommende år at få samlet den nuværende viden på tangområdet og samtidig vurdere de fremtidige muligheder for økonomi, jobskabelse og forbedringer af havmiljøet.

Denne viden inddrages i arbejdet med BKK's Hovedprojekt som grundlag for løbende udnyttelse af potentialet inden for dyrkning af tang. I Forprojektet er BKK desuden sparringspartner for opstartvirksomheden Havbund ApS, en opgave som videreføres i Hovedprojektet, ligesom der arbejdes med en mulig fælles facilitet i form af en mobil tørreenhed.

Udfordringer og muligheder

Emnerne er uprioriteret

Udfordringer

- At få overblik over hensigtsmæssig placering af fremtidige akvakulturanlæg med mulighed for dyrkning af tang .
- At finde lønsomme afsætningsmuligheder.

Muligheder

- Fremme etablering af anlæg til dyrkning af tang og muslinger, placeringsforslag skal indarbejdes i den regionale havplan.
- Styrke samarbejdet i tangklyngen og videreudvikle det stærke faglige miljø.

Fælles faciliteter

Mobil tørreenhed til tang

BKK's samarbejdspartner firmaet Organic Seaweed, ejet af Mette Albrechtsen, medlem af Komitéen Bæredygtig Kystkultur, arbejder med at udvikle en mobil tørrefacilitet til tørring af tang ifm. økologisk primær-produktion af tang. Tørrefaciliteten skal kunne fungere uafhængigt af produktionssted og transporteres og opstilles der, hvor der er brug for den. En kølecontainer ombygges til tørrefacilitet tangproduktion - som en "plug & produce løsning" og vil give mulighed for både at tørre våd tang, snitte tangen og kværne den, hvorefter man kan tørre granulatet til fx tangtabletter, fødevarer ingrediens m.v.

BKK vurderer, at en sådan mobil tørrefacilitet er oplagt at få fremstillet, og ser mulighed for, at den kan dække flere tangproducenters behov fx på lejebasis. Denne mulighed vil indgå som et muligt delprojekt i Hovedprojektet.

BKK vurderer, at der også vil være behov for at opstartsvirksomheder og andre aktører i tangklyngen får adgang til fælles faciliteter/kompetencecenter.

Fælles kompetencecenter for producenter

Allerede i forbindelse med forberedelse af projektet i 2017 var BKK opmærksom på behovet for fælles faciliteter både til nogle bestående virksomheder, primært i Grenå samt nye iværksættere bl.a. i tilknytning til Grobund i Syddjurs Kommune. Det definerede behov omfattede fælles produktions- og pakkefaciliteter, køle/- fryse kapacitet m.v. Endvidere kontorlokaler, hvor der kunne etableres et fælles sekretariat med bl.a. regnskabs-, salgs- og markedsføringskompetencer samt mulighed for, at iværksættere i kortere perioder kunne leje en "fleksibel arbejdsplads".

I efteråret 2017 var der forhandlinger med Sund & Bælt om at leje den nedlagte servicebygning på Ebeltoft færgehavn, hvilket ikke kunne realiseres. Placering i Grobunds fabriksanlæg tæt ved Ebeltoft Færgehavn har også været under overvejelse, men grundet stor usikkerhed omkring tidspunkt for lovlig ibrugtagning af fabrikken til forskelligartede erhvervsaktiviteter, samt at der ikke findes maritime/marine erhvervsaktiviteter er det p.t. ikke en mulighed.

Grenå fiskeriforening har faciliteter og personale med produkt- og markedskendskab inden for fiskeri samt regnskab. I forbindelse med drøftelser med foreningen blev der udtrykt interesse for et samarbejde med henblik på at kunne tilbyde nogle af disse ydelser til andre aktører.

I projektperioden har der også været drøftelser med Grenå Havn og senest ultimo 2018 drøftelser med Bæredygtighedens Hus om at leje lokaler til det ovennævnte formål. Ved projektperiodens afslutning var der ikke en afklaring vedrørende beskrivelse og placering af det ovennævnte fælles kompetencecenter.

BKK vil arbejde videre med planen om at etablere et kompetencecenter til at understøtte projekter som igangsættes i løbet af Hovedprojektet med henblik på at stille faciliteterne til rådighed for allerede etablerede virksomheder. Kompetencecentret skal fungere på bæredygtig kommerciel basis.

Udfordringer og muligheder

Emnerne er uprioriteret

Udfordringer

- Flere opstartsvirksomheder og små virksomheder mangler fx prøvekokken, pakkelinje, køle-frysekapacitet, samt mulighed for at trække på faglig viden, fx regnskab, markedsføring, it, lovgivning fiskeri/fødevarer, forretningsudvikling m.v.
- Svært at finde egnede lokaler i det rette miljø til overkommelig pris.

Muligheder

- At samle en gruppe af brugere på tværs af fiskeri og tang aktørerne mhp. at definere konkrete behov og opnå kritisk masse i relation til bæredygtig økonomi.
- Der er interessante lokalemuligheder i Bæredygtighedens Hus, Grenå, centralt placeret i forhold til den mere etablerede del af tangklyngen.
- Grobund kan på sigt blive interessant, men tidshorisonten er lang og usikker.
- Andre lokaliteter fx i Grenå fiskerihavns kystkulturhistoriske bygninger kunne også være en mulighed.

7.3 Salg, markedsføring, distribution, forretningsudvikling

I Forprojektet har BKK har ikke undersøgt markedet og salgsmulighederne inden for tang som råvare. Produktmuligheder og marked spænder vidt. Det vil være interessant at fokusere på højværdiprodukter.

Små mængder råvarer er uinteressant for den traditionelle, kommercielle industri fiskeindustri. Det medfører på nuværende tidspunkt lavere priser for råvaren.

Udfordringen er derfor at etablere nye afsætningskanaler til ikke industrielt udnyttede fiskearter samt til mindre mængder af kendte fiskearter.

Salg af fisk og skaldyr

Under Forprojektet har BKK talt med flere fiskehandlere. Vi har ikke talt med de mobile fiskesalgsvogne, som typisk har studeplads ved de store supermarkeder.

Der er ikke to fiskehandlerforretninger, som er ens. Flere sælger både B2C og B2B. Flere driver et spiseafsnit i tilknytning til fiskehandlen. Røgerivirksomhed indgår også i forædlingen. En enkelt, betydende fiskehandler baserer hele sit produktsortiment af fisk og forædlede varer på fisk fanget i Nordsøen. Fiskehandlerbranchen er ligesom den øvrige specialvarehandel i tilbagegang, men fiskehandlerne har stor betydning for livet – og turismen i Djurslands største havne.

Fiskerens salg af fisk og skaldyr som landes i havne og anløbssteder på Djursland til konsum (B2B) og til forædlingsvirksomheder (B2B) sker ad flere forskellige kanaler. Størsteparten af de landede fisk sælges af fiskerne på fiskeauktionen i Grenå.

Vi ser ikke på fiskens vej til fiskeindustrien men alene på vejene til forbrugeren. Værdikæderne kan have forskellige forløb med udgangspunkt i alle de forskellige led i kæden som angivet nedenfor:

**Fisker → Auktion → Eksportør → Fiskefabrik →
Fiskehandler/Røgeri → Restaurant/Dagligvarebutik → Forbruger**

Fiskeauktionen i Grenå

Drives af Grenå Fiskeriforening og betjener Djurslands kystfiskere og andre fiskere, som lander deres fangst i Grenå, som nævnt under Grenå Fiskeriforening, afsnit 7.1, side 19. Der er daglig auktion, hvor eksportører, fiskehandlere og private/turister kan købe friske fisk og skaldyr. P.t. er der reelt kun en fiskeeksportør på Djursland, hvilket påvirker priserne i negativ retning.

Private/turister kan også købe på auktionen, men gør det kun i beskedent omfang. Heri ligger der tilsyneladende en interessant udviklingsmulighed for øget afsætning af små mængder, konkurrence og afsætning til en højere pris samt potentiale til en turistattraktion.

Det er BKK's vurdering at Fiskeriforeningen derudover råder over bygningsmæssige rammer og autentiske oplevelsesmuligheder med et større forretningspotentiale for at udvikle særlige tilbud og oplevelser i tilknytning til fiskeauktionen rettet mod turisterne.

Kystfiskerne

Den oplagte mulighed for kystfiskerne for at øge deres fortjeneste, er at skabe alternative afsætningskanaler uden fordyrende mellemlid, ideelt direkte fra båden til forbrugeren (sejlende fiskehandel) og til udvalgte restauranter, detailhandelsbutikker og lokalområderne:

Fisker → Forbruger

Via salg direkte fra egen båd, eget landbaseret udsalgssted og direkte salg til restaurant og/eller dagligvarebutik

Fisker → Restauratør/Dagligvarebutik → Forbruger

Fødevarerlovgivningen er meget fintmasket og er i hele kæden baseret på sporbarhed fra fangststedet til forbrugeren. Det skal der tages hensyn til, hvis man vil forkorte kæden fra fangst til forbruger.

I Forprojektet har vi ikke set nærmere på avancen i de enkelte led, men helt overordnet er det vores indtryk fra samtaler med fiskere og fiskehandlere, at fiskeren kan øge sin avance betydeligt plus muligheden for at tjene ekstra på forædling som flåning, udskæring og evt. udbringning/levering til forbrugeren.

Markedsføring, distribution og forretningsudvikling

Markedsføringen kan i princippet varetages af den enkelte fisker stort set uden omkostninger via hjemmeside og især via sociale medier. Fiskeren kan selv levere varen dels over rælingen på båden dels med kølevogn til B2B kunderne. Denne afsætningsform i kombination med salg af større partier på fiskeauktionen kan hjælpe til at sikre bæredygtig økonomi og kan reducere miljøbelastningen ved at minimere transport og dermed CO2 udledning.

Grundet krav om sporbarhed og en række andre krav vedrørende emballage, køl, distribution m.v. kræves der særlig tilladelse, hvis fiskeren vil sælge direkte til B2B kunder, ligesom det vil stille krav om faciliteter til forædling og pakning m.v. Der skal også investeres i fx fast og mobilt køleudstyr m.v. med risiko for lav udnyttelsesgrad.

Det vil derfor være oplagt for erhvervs- og bierhvervsfiskere at arbejde sammen om at etablere sådanne faciliteter med mulighed for at opnå økonomisk bæredygtighed gennem højere udnyttelse i form af fællesskaber og deleøkonomi.

En succeshistorie viser nye veje

I Forprojektet har BKK haft flere drøftelser med fiskerne Jens og Peder Olsen, Ebeltoft om denne udviklingsmulighed, og gennem det seneste årstid har de opbygget en sund forretning. I dag består deres forretning af et fiskefartøj, der er godkendt som "sejlende fiskehandel" - *Frisk fisk, Ebeltoft*. De sælger til en stadig større kundekreds direkte fra kutteren, der ligger i Ebeltoft Fiskerihavn, "dør om dør" med fiskehandlen Flyvefisken, som kan tilbyde noget helt andet ud over friske fisk, nemlig forædlede fiskeprodukter. På den måde styrker begges tilstedeværelse samlet set salget af fisk og fiskeprodukter i lokalområdet.

Sideløbende afsættes en del af fangsten på auktionen i Grenå, ligesom det er planen på sigt at sælge friske kvalitetsfisk fx til udvalgte restauranter.

Markedsføringen sker primært via egen Facebookside og mund til øre metoden, ligesom den fysiske tilstedeværelse i det autentiske miljø i Ebeltoft Fiskerihavn indebærer en daglig strøm af potentielle kunder, i turismesæsonen formentlig flere end der dagligt kan fanges fisk til.

BKK har i Forprojektet aftalt fortsat at være sparringspartner og hjælpe med fx udformning af ansøgning om LAG midler til køb af bl.a. køleudstyr.

Udfordringer og muligheder

Emnerne er uprioriteret

Udfordringer

- Fiskerierhvervet i Syddjurs er – uvist af hvilken årsag – afskåret fra at søge og FLAG-midler
- For lav indtjening på grund af manglende afsætning af små partier.
- Begrænset konkurrence i auktionsleddet samt de små mængder indebærer risiko for lavere priser.
- Generelt en konservativ tilgang til forretningsudvikling og bæredygtig omstilling.
- Behov for særlige faciliteter i forbindelse med direkte salg B2B. Faciliteter, som det indgår i BKK planer at forsøge at etablere.

Muligheder

- Udvikling af salgs- og distributionskanaler for små mængder og specielle produkter.
- Det bør overvejes at revurdere organiseringen af kystfiskeriet på Djursland,
- Som alle andre brancher er fiskerierhvervet nødt til at følge med og udvikle sig bæredygtigt, hvilket kan indebære højere priser på sigt.
- Potentialet i auktionshuset bør forsøges udnyttet til nye aktiviteter fx rettet mod turisme.
- Med det samfundsmæssige fokus der er på bæredygtighed, rent havmiljø og sund ernæring, bl.a. baseret på at spise mere fisk og andre marine råvarer, er der interessante perspektiver for den eksisterende fisker og for nye fiskere interessante perspektiver i at få et godt levebrød som selvstændig eller ansat indenfor et spændende, naturgivent erhverv.
- At etablere særlige faciliteter til håndtering og opfyldelse af krav i forbindelse med direkte salg B2B. En fællesfacilitet fx i form af et kompetencecenter, som det, der indgår i BKK planer.
- At medvirke til at FLAG-midler også kan tildeles til udvikling af fiskerierhvervet i Syddjurs Kommune.

Særlige salgsformer

BKK arbejder med forslag om at skabe en mobil salgsvogn som retter sig mod tidens forbrugere i bred forstand, mod de mange events og turisterne i særdeleshed. Der er tale om et Streetfood koncept. Indenfor fødevarerudvikling er en af tidens hotteste trend uden tvivl Streetfood. I disse år udvises derfor den største opfindsomhed og kreativitet indenfor nyudvikling af sund fastfood ved events og virksomhedsprofilering. I mange familiers dagligdag indeholder streetfood ligeledes en økonomisk overkommelig mulighed for øget samvær og trivsel, i en ellers travl hverdag.

Fisk og skaldyr egner sig pr. definition godt til streetfood/fastfood- konceptet idet strukturen i fiske- og skaldyrspøteinet uden problemer tillader lyntilberedning. Lokale fisk og skaldyr fra Kattegat udgør desuden en mulig vækstfaktor for den nystiftede eventforening Port 6 ved Grobund, Ebeltoft.

Cross sector innovation får større og større betydning i fremtiden og projektet skal indgå i denne til gavn og glæde for iværksættere og ildsjæle der arbejder med fisk og fiskeriudvikling i indre farvand, fødevarer produktion, kunst og kulturskabelse samt formidling af bæredygtige tiltag der drejer sig om at få fokus på havet og en hensigtsmæssig udnyttelse af havets ressourcer.

BKK har planer om at gå videre med det mobile street-food koncept i Hovedprojektet.

Forretningsudvikling

Som nævnt i afsnit 4, Arbejdsmetode, har BKK bl.a. arbejdet med en innovativ proces med assistance fra Professor, PhD. Peter Lindgreen, fra Aarhus Universitet, som har faciliteret en udviklingsproces efter TheBeeBusiness konceptet for udvikling af forretningsmodeller.

BKK's projektgruppe, forretningsudvikling i BeeLab, Frederikshavn med professor Peter Lindgreen, Aarhus Universitet og specialkonsulent Jens Lundholm Pedersen, Skagen Uddannelsescenter.

Fra venstre Susane Røntved, Jens Lundholm Pedersen, Thorkild Hansen, Jeppe Hansen, Esben Lund og Peter Lindgreen.

BKK så en mulighed for at bringe dette interessante værktøj og koncept til Djursland og indledte en forhandling med Peter Lindgreen med henblik på etablering i Bæredygtighedens Hus, Grenå og med målet at skabe et stærkt forretnings – innovationsmiljø. Et miljø som vil kunne medvirke til at tiltrække og udvikle alle typer af virksomheder på Djursland, herunder de typisk små virksomheder og starts ups, som BKK arbejder med og til de helt store – for at arbejde med forretningsmodeller og virksomhedsudvikling.

KBK ser et interessant perspektiv i at Djursland, herunder Syd – og Norddjurs Kommuner selv kan anvende konceptet ligesom erhvervslivet bl.a. gennem et netværk af lignende BeeBusiness miljøer blive forbundet til resten af Danmark og internationalt. Forhandlingerne om et etablere et BeeLab pågår i skrivende stund, og der er stor vilje fra alle tre parter på at gennemføre projektet.

7.4 Forbedring af biodiversitet

Generelt

Biodiversiteten i de indre farvande er påvirket af mange faktorer bl.a. udledningen af kvælstof og fosfor fra land. Kun 3 ud af 199 danske kystvandsområder opfylder kravet om god økologisk tilstand.

Forbedring af biodiversiteten

I takt med at den sidste generation af traditionelle kystfiskere går på pension bør det overvejes at reducere eller helt udfase fiskeri med bundslæbende og skrabende redskaber og lægge om til skånsomt kystfiskeri med henblik på sigt at opnå en forbedring af biodiversiteten.

På Djursland har den nationale fiskeriregulering medført en dramatisk reduktion i antallet af fiskefartøjer. For 15-20 år siden var der over 200 fiskefartøjer hjemmehørende i Grenå mod nu kun 8-10 aktive fartøjer, hvoraf flere udelukkende fisker i Nordsøen. De tilbageværende kystfiskere er næsten alle ældre og tæt på pensionsalderen og ser ingen mulighed for et generationsskifte.

Det samme billede tegner sig i hele den sydlige del af Kattegat, Bælthavet og Østersøen.

I 2016 blev der i ovennævnte farvande fanget og landet 55,3 tusind tons fisk til en værdi af 245 millioner kroner, og der var 280 fuldtidsbeskæftigede personer.

Det har ikke været muligt at fastslå, hvordan ovennævnte tal er fordelt på de 3 nævnte havområder. Derfor regnes her med, at fangsten fordeler sig med ca. en tredjedel til hvert havområde, hvilket for den sydlige del af Kattegat og nordlige Bælthav giver ca. 18.500 tons fisk, 81,5 millioner kroner og ca. 90 beskæftigede.

Hovedparten af indtægten fra fiskeriet i Kattegat kommer fra trawlfiskeri primært efter Jomfruhummer.

Bidraget til samfundsøkonomien og beskæftigelse er dermed, som beskeden, hvorimod den negative effekt på havmiljøet fra bundslæbende redskaber er meget stor.

Muslingeskrab kontra dyrkning af muslinger på liner

I 2016 udgjorde muslingefiskeriet 48.820 tons. (Fiskeri i Tal 2017- Danmarks Erhvervsfiskeriforening) Der har ikke været fiskeri efter blåmusling i Vadehavet siden 2008. Det anslås derfor, at fangsten fordeler sig med ca. 33.000 tons fra fiskeri i Limfjorden og de resterende ca. 16.000 tons fra fiskeri ved den jyske østkyst. I 2016 udgjorde den gennemsnitlige pris for muslinger 1,77 kr. pr. kg. (Fiskeri i Tal 2017- Danmarks Erhvervsfiskeriforening).

Den økonomiske konsekvens af at indstille muslingefiskeriet langs den jyske østkyst, hvor der også skrabes muslinger i Natura 2000 – områder, kan på den baggrund opgøres til ca. 28,5 millioner samt tab af et meget begrænset antal arbejdspladser på skibene og i fiskeindustrien.

I modsætning hertil vil dyrkning af kun 3.250 tons muslinger på line til en gennemsnitspris på kr. 8,50 pr. kg indbringe et tilsvarende beløb. Ved placering af enkelte muslinge anlæg i de østjyske fjorde kan produktion af muslinger på line medvirke til at reducere effekten af udledningen fra landbruget til kystvandene.

Ovennævnte eksempler indikerer, at en omlægning til skånsomt kystfiskeri vil kunne løse mange af de udfordringer, der er i forhold til at få genskabt et naturligt havmiljø i de indre danske farvande, uden det behøver at få negative samfundsøkonomiske konsekvenser. Tværtimod ville man nok kunne opfylde flere af målsætningerne vedrørende biodiversitet, fiskebestandenes og havbundens regenerering m.v. og samtidig skabe grundlag for en ny generation af kystfisker, som gennem skånsomt kystfiskeri vil opnå højere priser for fisk og skaldyr af høj kvalitet.

BKK vil bidrage med forslag til Danmarks Havplan og Danmarks Havstrategi II med henblik på at friholde større regionale havområder for fiskeri med bundslæbende/skrabende redskaber og foreslå skånsomme fiskemetoder som et vigtigt virkemiddel til at forbedre biodiversiteten. I relation hertil stille forslag om ændringer i fiskerilovgivningen så skånsomt kystfiskeri i endnu højere grad fremmes.

I det efterfølgende gives et par eksempler på forslag til optimering af hummerbestanden også med henblik på at øge biodiversiteten - tiltag BKK har plan op at tage op i Hovedprojektet.

Havområderne ud for Djursland er stadig rig på områder med både stenrev, gruset havbund, som den sorte hummer foretrækker. Der er også store havområder med blød bund, som jomfruhummeren foretrækker.

Sort Hummer

BKK ønsker at indlede forsøg med at optimere bestanden af sort hummer i et havområde ved øen Hjelm. Det sker med udgangspunkt i resultater fra Limfjorden, hvor man for mere end 10 år siden konstaterede, at bestanden var truet, hvilket resulterede i bekendtgørelse om regulering af hummere i Limfjorden. I bekendtgørelsen fastsættes mindstemål og fredning i juli og august måneder, samt total fredning af hummer, som bærer rogn. Denne regulering har på mindre end 10 år hævet fangsten af hummer i Limfjorden fra 2,4 tons i 2008 til 24,0 tons i 2018.

BKK holder sig orienteret om forsøgsprojektet om den sorte hummer i Hirtshals og vil forsøge at få et havområde reserveret, hvor sort hummer omfattes af hummerbekendtgørelsen, og hvor der kun må fiskes med tejner. Nævnte foranstaltninger skulle kunne resultere i et mere bæredygtigt fiskeri, mulighed både for at fange flere hummere og opnå højere priser for produktet.

Jomfruhummer

I dag fiskes jomfruhummere udelukkende i trawl primært i den nordlige og østlige del af Kattegat.

Trawlfiskeriet er den type fiskeri, som har størst negativ effekt på havbunden og dermed også får stor indvirkning på biodiversitet og havmiljø. For at fange 1 kg. jomfruhummer skal der trawles over et areal på ca. 1,5 ha. Der findes også bestande af jomfruhummere på blødbundsområderne i den sydlige del af Kattegat ud for Djurslands kyst.

Derfor ønsker BKK at iværksætte et forsøg i lighed med det, der er beskrevet for sort hummer. Ved skånsomt fiskeri med tejner er det muligt at genudsætte undermålere og i øvrigt håndtere fangsten så æstetisk kvalitet og etisk præsentationsværdi på råvaren højnes væsentligt, og gør det muligt at tilbyde levende jomfruhummere til forbrugerne samt for fiskerne at opnå bedre priser.

Etablering af stenrev

Stenfiskeri er omsider ophørt på grund af en erkendelse af de skadelige effekter. Trawlfiskeri på beskyttede stenrev er under udfasning med tilhørende bufferzoner, og der bruges mange millioner på at genoprette lavvandede stenområder rundt om i de danske farvande for at tilgodese den biologiske diversitet og produktion.

BKK har konkrete planer om at bidrage til at berige havmiljøet med stenrev og indgår derfor som medinitiativtager og partner sammen med bl.a. Nationalpark Mols Bjerge og Syddjurs Kommune i et stenrevsprojekt under udvikling med placering i Ebeltoft Vig. Det er vores forventning, at stenrevet vil blive etableret i løbet af Hovedprojektet, som et helt selvstændigt projekt.

Folkerevet Ebeltoft Vig handler om at forbedre og formidle havmiljøet. Det skaber plads til tangskove, fiskeyngel, hummere og sønemoner. Det inviterer nysgerrige besøgende ned i en "ny og anderledes" verden under havoverfladen, skaber ejerskab og engagerer borgere, turister og skoleelever i havmiljøet.

Stenrev er en naturtype, som i dag er sjælden i danske farvande. Mange stenrev er "fisket" op og stenene er anvendt til moler, kystbeskyttelse etc. Det betyder at de arter, som er knyttet til stenrev har fået dårligere livsbetingelser og er under pres.

Folkerevet er en gave til naturen i mere end én forstand. Folkerevet danner fundamentet for en grundlæggende forståelse af - og ønske om at forbedre havmiljøet ved at gøre oplevelsen af noget af det mest spektakulære og interessante af havets liv let tilgængelig, samtidig med det bidrager til at øge biodiversiteten lokalt i Ebeltoft Vig.

Der er stor opbakning lokalt og regionalt til Folkerevsprojektet. På Folkerevet ved Ebeltoft Vig tilknyttes forskere, dykkerklubber, lokale havhavefolk, fritidsfiskere, landmænd, turister, kommune, beboere og interesseorganisationer sammen i projektet med at etablere, udbygge og overvåge stenrevets udvikling. Projektet udfolder et mangfoldigt arbejds- og foreningsliv og revet bliver en platform hvor viden, lyst og erfaringer vil mødes og skabe aktiviteter i havmiljøet.

Folkerevet er et demonstrationsprojekt, og erfaringerne fra projektet skal ud til andre stenrevsentusiaster gennem en ny "stenrevshåndbog", gennem stenrevsudflugter og gennem national formidling om stenrev med udgangspunkt i Folkerevet i Ebeltoft Vig. Etablering af folkerevet vil demonstrere hvad der sker, når vi giver naturen i havet plads og de rigtige

betingelser, og vise hvordan vores hav kan blomstre til glæde og gavn for alle der færdes ved/på/i havet.

Etablering af Folkerevet ved Syddjurs har fire overordnede målsætninger:

- Forbedre naturkvaliteten i Ebeltoft Vig ved at etablere et stenrev.
- Inspirere til etablering af flere stenrev lokalt og nationalt.
- Formidle viden om stenrevet som naturtype og havmiljøet generelt.
- Skabe nye muligheder for friluftsliv og oplevelser i havmiljøet

7.5 Partnerskaber, netværk, medlemskaber

Under forløbet af Forprojektet har KBK på basis af projektgruppemedlemmernes store personlige netværk og de initiativer, der er taget, samlet set fået opbygget et bredt og vidt forgrenet netværk erhvervsmæssigt, i relation til relevante uddannelses- og andre institutioner samt politisk og forvaltningsmæssigt på EU, folketings- og kommunalt niveau.

- Bl.a. indgår Fiskeriforeningerne på Djursland, Foreningen Skånsomt Kystfiskeri, Fiskeriskolen i Thyborøn, Business Djursland, Djurslands Landboforening og Destination Djursland i BKK' netværk.
- KBK indgår i partnerskab med Norddjurs Kommune, Kattegatcentret og Aarhus Universitet vedrørende projekt *Havplan for Vestlige Kattegat og Nordlige Bælthav*.
- KBK, Havhaven Ebeltoft Vig, Syddjurs Kommune og Nationalpark Mols Bjerge deltager sammen med KBK og andre som med initiativtagere til *Folkerevet Ebeltoft Vig*.
- KBK er repræsenteret i Syddjurs Kommunes nyoprettede § 17.4 *Bæredygtighedsudvalg*, hvor Thorkild Hansen er udpeget af Kommunen.
- KBK er også repræsenteret i *Følgegruppen for udvikling af Ebeltoft By og Havn*, hvor Thorkild Hansen er udpeget af Ebeltoft Fiskeriforening, Ebeltoft Amatør og Fritidsfiskerforening, Foreningen Havhaver i Syddjurs Kommune Havhaven Ebeltoft Vig og KBK.
- KBK er direkte eller via Komitéens medlemmer medlem af *Grobund*, Ebeltoft *Cirkulært Innovationsnetværk*, Syddjurs, *Foreningen Plan Danmark*, Miljøforeningen BLAK, DN Syddjurs Lokalafdeling m.fl.

7.6 Formidling, events, turisme, folkeoplysning og undervisning

Formidling, events

KBK fik ret hurtigt lavet hjemmesiden www.nykystkultur.dk samt informationsfolder og visitkort. Under hele Forprojektet er der løbende gjort en stor, frivillig indsats af projektgruppens fem medlemmer med deltagelse i en lang række møder og især events med stor publikumstilstrømning med mulighed for at formidle, hvad BKK projektet står for og arbejder med.

Her skal nævnes events, hvor vi har været repræsenteret bl.a. med en stand i samarbejde med Foreningen Havhaven Ebeltoft Vig,:

- Vild med Vand, Havnens Dag, Ebeltoft, 9. maj 2018
- Havnefest, Ebeltoft Fiskerihavn, 7.-8. juli 2018
- Ebeltoft Kystkulturfestival, 10.-11-12. august 2018
- Flere åbent hus hos Grobund, Ebeltoft – www.grobund.org
- Folketræffet i Vejle, "Det Fælles Bedste", 10. Maj 2018 med temaet Fremtidens bæredygtige fødevarer.
- Under Hovedprojektet er det planen at fortsætte formidlingsindsatsen med fokus på de respektive projekter

KBK har taget initiativ til et nyt, stort formidlingsarrangement, et politisk arrangement - "Livet i Havet" - onsdag den 22. maj kl. 17.00 - 19.30 - på FN's biodiversitetsdag - i Kattegatcentret, Grenå.

Mødet handler om Havet og befolkningens og dermed om Djurslandskommunernes og andre østjyske kystkommuners interesser i havets muligheder og udfordringer.

"Scenen" sættes i Kattegatcentret, debattørerne, som inviteres, repræsenterer 3 politiske niveauer, dels kommunalt niveau med borgmestre fra flere østjyske kystkommuner, dels primært østjyske folketingspolitikere og endelig EU Parlamentsmedlemmer/kandidater.

I debatpanelet indgår "stemmer" fra naturen, videnskabet, havets erhvervsaktører og turisme.

Det bliver et åbent, offentligt møde med gratis adgang, og vi forventer et stort fremmøde af befolkningen på Djursland og forventeligt fra flere af regionens kystkommuner. Der bliver plads til 2-250 deltagere. Vi satser på god eksponering i medierne.

Mødets formål

- At oplyse og skabe størst mulig folkelig opmærksomhed og debat om havets betydning som livsgrundlag samt nødvendigheden af en bæredygtig anvendelse af havets ressourcer.
- At skabe størst mulig politisk opmærksomhed og fokus på havmiljø, bæredygtig anvendelse af havets ressourcer og vand/land problematikken med det formål at få disse temaer højt på den politiske dagsorden.
- At værne om naturkapitalen, som er Djurslands største aktiv for det gode liv og turismen.

Turisme

Turisme og den afledte beskæftigelse gør turismen til et af Djurslands vigtigste erhverv med en årsomsætning på 2.345 milliard og en beskæftigelse svarende til 3.147 årsværk. Turisme er endvidere et af de hurtigst voksende erhverv både globalt og nationalt.

Et væsentligt grundlag for turismen på Djursland, og en eventuel yderligere vækst er, at have fokus på hvad turisterne i fremtiden i stigende grad efterspørge - autentisk kultur, natur, et rent land-og vandmiljø, gode adgangsforhold til badestrande og kystarealer, ren luft, rent badevand, stilhed m.v.

Udover den klassiske feriehusturisme i sommerferien åbner de naturgivne muligheder for et række aktiviteter som kan tiltrække nye kundegrupper og forlænge sæsonen fx out –door

ferie, jagt og fiskeri, gastronomisk rundrejse på Djursland m.v. I det nedestående redgøre for økonomien i lystfiskerturisme.

Kommunerne bør samarbejde om at udarbejde en fuldstændig koordineret og fælles turismestrategi for Djursland som en turistregion med Destination Djursland som det bærende element.

Det er en forudsætning for at kunne fastholde turismen på det nuværende niveau og have mulighed for at videreudvikle sektoren, at kommunerne i forbindelse med udformning af den fælles visions og planstrategi som grundlag for kommuneplaner har vished for ikke at blive påført problemer som kan medføre tilbageslag som følge af manglende indflydelse på den igangværende havplanlægning og manglende fokus på land- vand problematikken.

Lystfisker turisme

Langs Djurslands kyster med de mange vige og bugter findes gode fiskepladser for fangst af havørred, som er den mest eftertragtede fisk blandt lystfisker. Mange lystfiskere gæster allerede Djursland for at fiske havørred, men meget tyder på, at potentialet i Lystfiskerturisme er undervurderet.

Forudsætningen for at gøre dette fiskeri endnu bedre og tiltrække flere lystfiskere til Djursland vil være at kommunerne investerer i en øget indsats med at opgradere og pleje de vandløb og vandløbssystemer, som havørrederne yngler i samt medvirke til at udsætning af smolt (havørred yngel) øges i takt med at forholdene i vandløbene bedres.

Denne indsats kombineret med kommunernes indsats for at få etableret en regional havplan og opnå god økologisk tilstand i kystvandende og tilstødende havområder kan få Djursland på lystfiskerens "Verdenskort" som en god fiskeferie destination. Det er der både arbejdspladser og penge i.

Dertil kommer at man med den beskrevne indsats på sigt får et bedre vandmiljø og en større biodiversitet.

En undersøgelse udarbejdet af Havørred Fyn Sekretariatet i 2012 viser, at lystfiskeri efter havørred i Danmark genererede en omsætning på 2.9 milliarder årligt (danskere og turister), hvoraf havørredfiskeriet udgjorde en værdi af ca. 1.363 milliard. Hvilket blev opgjort til at bidrage med en samfundsøkonomisk værdi på ca. 4. 313 kr. for hver af de 316.000 havørreder der blev fanget.

Folkeoplysning, undervisning

BKK har en ambition om at forstærke formidlingen gennem medvirken til nye tiltag i form af folkeoplysning og egentlig undervisning af skoleklasser.

BKK har i relation hertil fået idéen til et "oplevelses/- formidlings- og undervisningsrum". Et nyt byrum på havnefronten i Ebeltoft. Forslaget er af BKK og Nationalpark Mols Bjerger stillet til Syddjurs Kommune, som i givet fald skal integrere og etablere projektet som en del af udmøntning af udviklingsplanen for Ebeltoft By og Havn.

BKK's oplæg er afsat for projektet, som er under udvikling. Kommunens § 17.4 udvalg er også orienteret, da det bl.a. handler om formidling af havmiljø og implementering af en bæredygtig adfærd med fokus på næste generation.

Oplevelsesrummet "Livet i Havet", en platform for:

- o Undervisningsforløb for Kommunens folkeskoleelever
- o Undervisningsforløb for folkeskoleelever og evt. andre som kommer til Kommunen som gæster i nationalparken
- o Folkeoplysende formidling af havet/kystkulturen/bæredygtighed

- o Autentiske naturoplevelser - leg og læring - i søkøbstaden Ebeltofts autentiske havne-/kystkulturmiljø

Det er tanken, at oplevelsesrummet formidlingsmæssigt og mht. undervisning skal indgå i samspil med Folkerevet Ebeltoft Vig, som også er et projekt under udvikling. I revprojektet indtænkes en båd med glasbund til oplevelses- og undervisningssejladser mellem oplevelsesrummet og Folkerevet Ebeltoft Vig.

Selve indholdsdelen skal udvikles i et partnerskab mellem BKK, Nationalpark Mols Bjerger, Havhaven Ebeltoft Vig og Havhøst, som er et landsdækkende netværk for havhaver i Danmark (og som Havhaven Ebeltoft Vig er partner i).

Eksempler fra
Roskilde Havn

7.7 Forskning, vidensdeling, kommunikation

Forskning

Gennem Kattegatcentret, som er medlem af KBK har vi direkte adgang til forskningsmiløer.

Under Forprojektet har været drøftelser med IFM, Center for Innovative Fisheries Management, Aalborg Universitet om muligheden for at stable et Phd-projekt på benene i forbindelse med Hovedprojektet. Temaet kunne ideelt være omkring bæredygtig udvikling – biodiversitet i/ omkring havet, måske i tilknytning til havregionsprojektet.

Det kunne også handle om, hvordan kulturarv former identitet, hvad gør kystsamfund med kulturarv modstandsdygtige i en moderne verden, eller hvordan påvirker fx de initiativer med ny kystkultur fx turismen? Det kunne måske knytte an til et EU projekt PERICLES – om maritim bæredygtig kulturarv som løber fra medio 2018 og 3 år frem.

BKK ser det som en mulighed, at der kan laves et forskningselement i relation til Hovedprojektet, men der foreligger ikke p.t. noget konkret.

Vidensdeling, kommunikation

I Forprojektet har det i høj grad handlet om at indsamle viden. Vidensdeling har primært været et internt anliggende mellem projektgruppens medlemmer. Denne opgave er løst med mail, dropbox og telefon. Det samme gælder intern og ekstern kommunikation.

BKK' ansigt udadtil er hjemmesiden, som ret hurtigt blev etableret, tillige med en trykt informationsfolder og visitkort.

I Hovedprojektet bliver der behov for en driftssikker, funktionseget og brugervenlig kommunikationsplatform, som både tilgodeser BKK's interne behov og muliggør sikker og målrettet kommunikation, vidensdeling, administration og arkivering, herunder ekstern backup.

I den anledning er flere løsningsmuligheder overvejet, og baseret på medlemserfaring er valget er faldet på managementsystemet podio.com, som bl.a. anvendes af Danmarks Naturfredningsforening og en lang række virksomheder i Danmark og Globalt.

PODIO kan bedst beskrives som "Det åben kontorlandskab online", som dermed ikke er afhængig af hvor i Danmark eller Verden deltageren eller medarbejderen opholder sig. Der er mulighed for tilgang til PODIO både via internet og mobil applikation. Det indebærer bl.a. at kommunikationen interessenter imellem kan ske i PODIO på den aktuelle sag så der ikke er behov for brug af private e-mail.

Det betyder ikke, at PODIO ikke kan fungere med e-mail, tværtimod, men blot på en langt smartere måde.

PODIO kan arbejde sammen med de fleste populære fildelingstjenester: Windows, Excel, Dropboks m.v.

PODIO kan anvendes til at styre og arbejde med en eller flere sideordnede organisationer og eller netværk, styring af klienter, projekter, sager, møder og mødeindkaldelser m.v.

7.8 Finansiering

Forprojektet er finansieret således:

Region Midt	200.000 kr.
Norddjurs Kommune	100.000 kr.
Syddjurs Kommune	100.000 kr.
Decibel Fonden	100.000 kr.
Nationalpark Mols Bjerge	25.000 kr.
Plan Danmark	25.000 kr.
Kattegatcentret-sponsorat af mødefaciliteter	25.000 kr.
Frivilligt konsulentarbejde 875 timer a' kr. 200	175.000 kr.
<hr/>	
I alt	750.000 kr.

*Frivilligt konsulentarbejde, arbejdstimer; i alt 1748 timer. Heraf 875

Under Forprojektet undersøgte KBK finansieringsmulighederne under EHHF, Det Danske Hav- og Fiskeriudviklingsprogram, der medfinansieres af EU midler fra den Europæiske Hav- og Fiskerifond. I to møder med Poul Tørring, der har en rolle som facilitator i forbindelse med programmet, fik BKK ret tidligt i forløbet en overordnet indføring i programmet. Senere i forbindelse med drøftelse af et skitseprojekt med et multifleksibelt fiskefartøj, gik vi lidt dybere i mulighederne. Der kan ikke fås til nybyg. Der er krav om egenfinansiering. EU midler søges på direkte og indirekte via nationale ordninger, men kræver mellemfinansiering.

I 2019 og 2020 er afsat betydelige midler i fiskeriprogrammet, herunder LAG og FLAG midler, der ansøges lokalt. KBK har også haft møde med LAG Djursland for at få overblik over finansieringsmulighederne. FLAG midler er ikke mulige at ansøge til projekter i Syddjurs Kommune.

Flere indsatsområder i programmerne understøtter den type af delprojekter, som forventes at indgå i Hovedprojektet. Generelt prioriteres fiskere under 40 år (generationsskifteproblematikken) grej til skånsomt fiskeri og lignende.

Det Energiteknologiske Udviklings- og Demonstrationsprogram (EUDP) er en offentlig tilskudsordning. Ordningen støtter ny teknologi på energiområdet – op til 60%, og kan være relevant at ansøge vedrørende et el-drevet fiskefartøj. Der kræves et gennemarbejdet projekt for at kunne ansøge, hvilket derfor ikke har været muligt under Forprojektet.

Flere af de mulige projekter under Hovedprojektet har karakter af udviklingsprojekter, hvilket åbner for andre muligheder, både offentlige midler og fondsmidler, fx fra fonde som Villum Fonden, Nordea Fonden m.fl.

KBK har ikke ansøgt om midler til konkrete projekter under Forprojektet, hvilket heller ikke har været planen, da de mulige projekter helt naturligt først er blevet identificeret sent i forløbet og prioriterede projekter derfor er på skitseplanet ved afslutning af projektet. KBK har afholdt en betydelig udgift til kommunekonferencen af projektets eget budget.

Det er stadig et åbent spørgsmål, om strategien vedrørende finansiering skal være at lave en "samlet pakke" omfattende flere delprojekter, eller om der skal ansøges særskilt pr. projekt. Den første mulighed vil være at foretrække, den anden model forekommer mest sandsynlig. Under alle omstændigheder fordres der også midler til en central funktion, som varetager projektstyring, administration og projektudvikling.

Konkretisering af prioriterede projekter og fremskaffelse af finansiering er den højst prioriterede opgave i Hovedprojektet og afgørende for at dette bliver realiseret.

8. Perspektivering

Dette afsnit perspektiverer erhvervsmæssige, sociale og kulturelle forhold. Dette gøres med udgangspunkt i to opstillede scenarier:

Scenarie 1 – Den gamle fiskeribaserede kystkultur dør ud

Forprojektet bekræfter med al tydelighed, at kystfiskeriet er døende, ja næsten uddødt. Hvis der ikke gøres noget ekstraordinært snart, vil kystfiskeriet reelt forsvinde. Kystkulturen og dens spor relateret til fiskeri vil gradvist blive udvisket lige bortset fra den del af bygningsarven, som måske i et vist omfang bliver reddet gennem bevarende lokalplaner og lignende tiltag. Den sejlene kulturarv- de få tilbageværende fiskefartøjer vil i et vist omfang blive bevaret og overgå til forenings- og museumsskibe. Det autentiske fiskerihavnsmiljø forsvinder.

Havnene bliver gradvist transformeret over i en ny æra, hvor de rekreative interesser tager over. I Havnebasinnerne indtager fritidsbådene fiskefartøjernes plads, og på kajerne rykker cafébordene ind. Og man kan stadig få fisk og skaldyr, bare ikke fra de lokale kystvande. Det sociale miljø ændres fra at have stærk tilknytning til havet og havets ressourcer til noget mere flygtigt.

Risikoen for at tabe store samfundsværdier, erhvervsmæssigt, socialt og ikke mindst kulturelt er stor. For hvem vil ikke gerne se fiskebåden komme ind? Hvem vil ikke gerne mærke duften af tjære og tovværk, og hvem vil ikke gerne købe en friskfanget fisk langet over rælingen af den lokale fisker? Og hvem vil ikke gerne nyde et måltid havmad tilberedt af friske lokale råvarer? Det vil både den lokale befolkning og turisterne. Havnemiljøet mister sit dna, sin ægthed, hvis fiskeriet helt forsvinder og meget af sin tiltrækningskraft. Befolkning og turister mister noget af det gode liv.

Scenarie 2 - En ny, bæredygtig kystkultur

Vi gør noget ved det. Vi griber fat, der hvor mulighederne er størst, nemlig med udgangspunkt i bæredygtighed. Med en bæredygtig udvikling finder fiskerne nye veje til at standse tilbagegangen og kan i stedet transformere fiskerihavnene ind i en ny æra. Her finder de nuværende fiskere ud af at stille om til skånsomt fiskeri, og får bedre priser for "bæredygtige fisk". Kunderne får både bedre fisk og gode oplevelser.

Samtidig rykker nye folk ind på havnen, bl.a. "havbønderne". Dem der dyrker tang, muslinger og måske og østers, typisk i mindre brug (bølgemarker) og måske sammen. Dem som leverer nye marine råvarer både til lokal havmad og til andre produkter. Det er noget folk kan lide. Vi er alle stigende bevidste om miljø, cirkulær økonomi og bæredygtighed. Og vi vil gerne betale lidt ekstra for at give et bidrag til miljøet og få gode oplevelser og kvalitetsprodukter, ikke mindst når det gælder ernæringsrigtige fødevarer. Det bliver en ren win win. Og turisterne vil elske det.

Med til denne fortælling hører, at samtidig med omstillingen til skånsomt fiskeri og nye marine råvarer, sker der forhåbentlig også noget godt med havet – med havmiljøet. Danmark får en national havplan i 2021. Det har EU og staten besluttet. Og lokale kræfter, Komitéen Bæredygtig kystkultur har igangsat – og Nord- og Syddjurs Kommuner grebet initiativet, som har det mål, at Djursland får sin egen regionale havplan. En plan som i bedste fald vil medvirke til at sikre et bedre lokalt havmiljø, en større biodiversitet, større bestande af gode spise fisk med mulighed for at bevare og udvikle et bæredygtigt kystfiskeri – ikke stort, men bredspektret. Og med de nye havbønder som kollegaer og samarbejdspartnere. Sidst men ikke mindst vil havplanen i samspil med miljølovgivningen sikre, at turisterne fortsat kan bade i rent vand ved Djurslands kyster. Dette initiativ styrker også det sociale liv. Og innovation på tværs af brancher spiller også ind. "Institut for Måltider", SMAG og "Fish a' deli Circus" rykker ind på Djursland kulturscener med deres non verbale cirkus og madkunst, og Grobunds mobile streetfood vogn får et hele til at gå op i en højere enhed. Der bliver plads til livet, det gode liv og den nye kystkultur vil blomstre på Djursland. Det er den vej KBK vil!

Det bliver ikke let. Det vil tage lang tid. Og der skal investeres. Men vi mener, det kan betale sig!

9. Konklusioner

De beskrevne scenarier i afsnit 8, Perspektivering, kendes fra andre erhverv, ikke mindst fra landbruget, som efter en markant omstilling til stordrift og ren industri, er lidt på vej tilbage på toppen af en grøn bølge og krav om bæredygtighed. Ikke dermed at de mange tusind små landbrug kommer tilbage, men mere økologi plads til en rolle også som leverandør af lokale fødevarer, direkte fra gården.

Bæredygtigt fiskeri kan ses som en pendant til økologisk landbrug med de perspektiver, der er i det – både miljømæssigt, socialt og økonomisk – for både fiskeren og samfundet.

Fiskeriet er også i den grad blevet storindustri, og kystfiskeriet kommer ikke tilbage i den form vi kendte for bare 20 år siden. Men KBK mener, det er vigtigt at arbejde for at bevare og omstille kystfiskeriet som et bæredygtigt erhverv. Det er ganske vist et mindre erhverv, men med nye facetter og aktører, en ny kystkultur, som har bevaret sit DNA. Kystkulturen bærer en betydningsfuld fortælling om havet og havets ressourcer som livsgrundlag for Djursland og er en del af Djurslandskystens identitet.

Samlet set er kystfiskeriet et erhverv, som betyder meget lidt målt på erhvervets direkte omsætning og antal arbejdspladser. Men værdiskabelsen vurderes at være meget høj kulturelt, socialt og økonomisk, især målt på afledt effekt på bl.a. Djurslands hovederhverv turismen. Miljømæssigt vil aftrykket være lavt med udgangspunkt i en bæredygtig udvikling og regulering gennem den kommende havplan.

Dertil kommer et stort og uudnyttet potentiale i bæredygtig produktion af tang, skaldyr, uudnyttede og underudnyttede arter forædlet til højværdiprodukter.

Rammevilkår

Både EU og nationalstaterne bør gå i gang med at revurdere direktiver, love og bekendtgørelse med henblik på implementering af FNs verdensmål.

BKK ser et behov for at etablere et nyt, statsligt styringsorgan med henblik på at tilvejebringe samlet overblik og styring af dispositioner af Danmarks hav – og landarealer.

For at sikre inddragelse af kystkommunerne i havplanlægningen bør planlægningen baseres på regionale havplaner herunder inddragelse af de i havplanloven nævnte "kan opgaver" – land/-vandproblematikken.

I bemærkninger til havplanloven konkluderes: *"at der hverken er positive eller negative konsekvenser for borgerne samt at der er afledte positive samfundsmæssige konsekvenser, men ingen negative."*

I modsætning hertil konkluderer BKK og et antal østjyske kystkommuner, at der ikke foreligger tilstrækkelig dokumentation for en sådan konklusion, hvilket er baggrunden for etablering af et tværkommunalt samarbejde mhp. at søge indflydelse på havplanlægningen.

Fiskeri

Aftalen om Hav- og Fiskeriudviklingsprogrammet 2018-2020 vil næppe medvirke til et bedre havmiljø, bl.a. fordi en øget vækst i det traditionelle kystfiskeri, som primært er travlfiskeri igen risikerer at påvirke miljøet negativt. Det er BKKs vurdering, at implementering og effekt af fiskeriprogrammet vil være fuldstændig afhængig af, at omstillingsindsatsen samtidig understøttes med tiltag i den fysiske planlægning for kystzonen og tilknyttede havområder i respektive havregioner samt af tilpasning af de regelsæt, som regulerer fiskerierhvervets aktører.

Erhvervs – og kystfiskeren, som fisker i de indre farvande med en traditionel fiskekutter eller et mindre fiskefartøj, findes næsten ikke mere ved Djurslands kyster. Det er fiskeriforeningernes og fiskerne vurdering af kystfiskeriet, at de nuværende medlemmer af foreningerne repræsenterer den sidste generation af kystfiskere ved Djurslands kyster. Det

skyldes bl.a., at der ikke er tilstrækkelig fokus på mulighederne inden for skånsomt fiskeri, uudnyttede fiskearter og alternative salgskanaler.

For at sikre et fremtidigt kystfiskeri i Djurslands farvande er der behov for at forstærke indsatsen på alle områder for at fastholde kystfiskeriet og udvikle bæredygtigt kystfiskeri og nye marine erhvervsaktiviteter – skabe en ny, bæredygtig kystkultur.

Der er meget på spil hvis kystfiskeriet helt forsvinder. Foruden et direkte værditab på kystfiskeriet, er der risiko for afledt tab for turismen, da Djurslands Kystkultur udgør en vigtig platform netop for kystturismen. Turisme er et af Djurslands vigtigste erhverv med en årsomsætning på 2.345 milliard og en beskæftigelse svarende til 3.147 årsværk. Turisme er endvidere et af de hurtigst voksende erhverv både globalt og nationalt.

Akvakultur

Havbrug

Strategien for en bæredygtig udvikling af akvakultursektoren, bør, hvad angår havbrug, industrielt fiskeopdræt med direkte udledning af næringsstoffer i havmiljøet, fuldstændig revurderes under inddragelse af FNs verdensmål og langt større fokus på land – vandproblematikken gennem socioøkonomiske analyser.

Ud fra en helhedsbetragtning er omkostningerne for samfundet både økonomisk og miljømæssigt, socialt og kulturelt ved fiskeproduktion i havet helt ude af proportion i forhold til det beskedne bidrag til samfundsøkonomi og beskæftigelse, hvorfor produktionen på sigt bør indstilles helt.

Landbaseret produktion

Produktion af fisk i saltvandsanlæg på land giver mulighed for at kontrollere og på sigt reducere udledningen af miljøskadelige stoffer til havet til et minimum eller helt eliminere udledningen fx ved produktion i lukkede anlæg med en kombination af alge og fiskeproduktion som giver flere arbejdspladser og samtidig åbner mulighed for eksport af udstyr og knowhow. Disse teknologier rummer både et stort potentiale mht. til produktion af fødevarer og åbenlyst et endnu større potentiale på verdensmarkedet i kraft af Danmarks teknologiske førerposition på området og den stærkt stigende efterspørgslen efter bæredygtige produktionsmetoder.

Tang og muslinger

Samlet set rummer akvakulturproduktion af tang og muslinger et stort potentiale. Denne type af produktion går fint hånd i hånd med kravene om et bedre havmiljø, da produktion af tang og muslinger fjerner næringsstoffer når afgrøderne høstes.

På Djursland er der et stærkt fundament med forskning, praktisk dyrkning af tang som råvare, og virksomheder der forædler tang. Dette "tang-klyngemiljø" rummer store perspektiver for bæredygtig forretningsudvikling og udvikling af en ny kystkultur med bl.a. nye aktører på råvaresiden, flere virksomheder, som producerer en bred vifte af produkter, især inden for fødevarer

Dyrkning af kvalitetsmuslinger på line, til konsum rummer også et stort potentiale, men p.t. findes der ikke muslinge anlæg langs Djurslands kyster.

Vedrørende produktion af tang og muslinger vil udnyttelse af potentialet både som miljømæssigt virkemiddel og som grundlag for bl.a. "tang-klyngens" muligheder for bæredygtig udvikling og vækst skal tilgodeses i Danmarks kommende Havplan.

Muligheden herfor forsøges tilvejebragt gennem Bæredygtig Kystkulturs initiativ med at udarbejde en regional havplan for Vestlige Kattegat og Nordlige Bælthav, et arbejde, som Norddjurs Kommune nu har sat sig i spidsen for i samarbejde med flere østjyske kommuner, Kattegatcentret, Aarhus Universitet og Komitéen Bæredygtig Kystkultur.

10. Resultater og skitsering af Hovedprojektet

Formålet med Forprojektet Bæredygtig Kystkultur (BKK) var gennem en analyse - og konkretiseringsfase, at skabe overblik over fiskeriets og tilknyttede erhvervs aktuelle situation. Med dette udgangspunkt og 9 udpegede verdensmål som pejlemærker at medvirke til at anvise rammer for og nye veje til en langsigtet udvikling af en ny og bæredygtig kystkultur langs Djurslands kyster.

Allerede i analysefasen blev der lokaliseret delprojekter, som blev igangsat og nu er afsluttet. Endvidere blev der lokaliseret og igangsat projekter, som videreføres og afsluttes i Hovedprojektet. Udover de allerede igangsatte projekter vil Hovedprojektet omfatte yderligere konkretisering af en række initiativer/koncepter som er lokaliseret i konkretiseringsfasen.

Resultater i Forprojektet

- Initiativtager til at kickstarte et østjysk kystkommunesamarbejde, som Norddjurs Kommune efterfølgende har påtaget sig at stå i spidsen for, og som nu er under udvikling.
- Udviklet og stået for Konferencen "Hvad vil vi med havmiljøet i Østjylland, 27. november 2018 i samarbejde med Kattegatcentret.
- Initiativtager og forslagsstiller til at lave en regional havplan for Vestlige Kattegat og Nordlige Bælthav, herunder et koordinerende sekretariat. Projektudvikling og ansøgning om midler er igangsat med Komitéen Bæredygtig Kystkultur, Norddjurs Kommune, Kattegatcentret, Aarhus Universitet og Komitéen Bæredygtig Kystkultur som partnere samt otte øvrige kommuner som deltagere.
- Afgivet hørings svar til følgende instanser med vigtige bemærkninger og forslag:
- Region Midtjyllands Regionale Udviklingsstrategi, Syddjurs Kommunes Visions- og Udviklingsstrategi, Landsplanredøgørelsen, Danmarks Havstrategi II. Første del samt indspil til Havplanen gennem deltagelse i Søfartsstyrelsens workshops samt efterfølgende skriftlige bemærkninger.
- Opretholdt verserende klagesag, Andragende 0790/2017 hos EU- Parlamentet angående Vækststrategi for akvakultur, havbrug og det såkaldte "Miljømæssige råderum". Det er vores opfattelse, at den danske Regering har ensidigt fokus på de økonomiske potentialer ved at udvide akvakulturproduktionen til storindustriell skala, specielt indenfor havbrug. I modsætning til EU direktivets intention om bæredygtig produktion udmøntes Den danske Regerings strategi som en erhvervsøkonomisk vækststrategi uden hensyn til miljømæssig og social bæredygtighed.
- Udpeget af Syddjurs Kommune til at varetage en plads i Syddjurs Kommunes nyoprettede § 17.4 Bæredygtighedsudvalg.
- Udpeget af Ebeltoft Fiskeriforening og tre andre maritime/marine foreninger til at varetage en plads i Følgegruppen for udvikling af Ebeltoft By og Havn.

- Udviklet et kursus for håndtering af skånsomt fangede fisk i samarbejde med Foreningen Skånsomt Kystfiskeri.
- Gennemført praktiske forædlingsforsøg med Nordisk ansjos.
- Udviklet hjemmeside og informationsfolder til formidling.
- Gennemført tre større formidlingsaktiviteter over 1-3 dage med formidlingsstand i samarbejde med Foreningen Havhaven Ebeltoft Vig i de årlige events med stor publikumsinteresse i Ebeltoft, Syddjurs Kommune: Vild med Vand/Havnens dag, maj måned, Havnefest i Ebeltoft Fiskerihavn, juli måned, Ebeltoft Kystkulturfestival, august måned.
- Indkøbt fiskeredskaber til planlagt forsøgsfiskeri.

Skitsering af Hovedprojektet

Den første opgave bliver at skaffe finansiering til samt etablere en sekretariatsfunktion, herunder den fremtidige kommunikationsplatform, som skal være klar inden arbejdet med realisering af de planlagte delprojekter igangsættes.

Komiteéen Bæredygtig Kystkultur (KBK) har med udgangspunkt i Forprojektets resultater og anbefalinger - og under forudsætning af tilførsel af midler til Hovedprojektet, indledningsvis valgt at arbejde videre med syv temaer.

De syv temaer

- 1) Overordnede indsatsområder, lovgivning, lobby
- 2) Bæredygtigt fiskeri
- 3) Bæredygtig akvakultur
- 4) Produktudvikling
- 5) Markedsføring, salg, distribution
- 6) Formidling, undervisning, kulturaktiviteter
- 7) Finansiering af udviklingsprojekter

1. Overordnede indsatsområder, lovgivning, lobby

Det er en forudsætning for at kunne realisere de definerede mål om udvikling af en bæredygtig kystkultur, at der sker en tilpasning af de overordnede rammer. Derfor vil KBK videreføre det igangværende arbejde således:

- Under inddragelse af FNs verdensmål, at påvirke lovgiverne og søge indflydelse på udformning af lovgivningen for relevante områder, herunder havplan, havstrategi samt akvakultur og fiskeriprogrammer, FLAG midler m.v.
- Medvirke til at etablere et planlagt sekretariat til at koordinere og varetage opgaver i det tværkommunale samarbejde for østjyske kystkommuner i forbindelse med udvikling af en Regional Havplan for det Vestlige Kattegat og Nordlige Bælthav.
- Medvirke til at tilvejebringe midler, jfr. igangværende ansøgningsproces til udvikling af den regionale Havplan for det Vestlige Kattegat og Nordlige Bælthav.
- Fortsætte arbejdet med at initiere tværkommunalt samarbejde i hele landet blandt kystkommuner omkring tilgrænsende havregioner, herunder udvikling af regionale havplaner.
- Varetage miljømæssige interesser gennem løbende at påvirke lovgivning, planer og indsatsprogrammer med forslag, der medvirker til at sikre havmiljøet og biodiversiteten i havet.

- Medvirke til at sikre kommunernes og befolkningens interesser i samspillet land – vand bl.a. gennem krav om socioøkonomiske analyser m.v. som grundlag for væsentlige disposition i kystkommunernes kyst – og havområder.

2. Bæredygtigt fiskeri

KBK vil arbejde videre med udvikling og gennemførelse af en række delprojekter med henblik på at medvirke til at:

- Stabilisere og nyskabe kystkulturen på Djursland, herunder at udbrede kendskabet til bæredygtigt kystfiskeri og aktivt deltage i omstilling til bæredygtigt kystfiskeri med bl.a. en ny type af fartøj, grej til skånsomt fiskeri, nye samarbejdsformer m.v.
- Forsøge at bevare Djurslands fiskerihavne og landingspladser som brugbare og tilgængelige støttepunkter for fiskerierhvervet og den deraf afledte effekt på kystturismen.
- Forstærke tilgangen til erhvervet bl.a. gennem bedre vilkår for etablering som bierhvervsfisker og havbonde, herunder oplysende virksomhed med henblik på rekruttering af fiskere og løse generationsskifteproblematikken.

3. Bæredygtig Akvakultur

Dyrkning af tang og muslinger er bæredygtige aktiviteter, som både kan frembringe marine råvarer, og som samtidig bidrager til forbedring af havmiljøet. Tangen har en bred vifte af anvendelsesmuligheder, lokalt primært til fødevarer. Muslinger anvendes udelukkende som fødevarer.

- KBK vurderer, at der er et stort potentiale i dyrkning og forædling af tang og muslinger. KBK vil i samarbejde med aktører i Djurslands tangklynge fortsat medvirke til at udnytte potentialet i denne ressource.
- KBK ser også et stort potentiale i at dyrke muslinger til konsum, en mulighed som ikke p.t. er udnyttet på Djursland.
- KBK ser landbaserede anlæg til opdræt af fisk som et klogt alternativ til opdræt af fisk i havbrug med mulighed for at eliminere behovet for nye havbrug og på sigt helt udfase de bestående havbrug. I landbaserede anlæg er udledning af næringsstoffer under kontrol. På længere sigt forventes, at landbaserede anlæg kan producere bæredygtigt.

4. Produktudvikling

Forprojektet har vist, at der er mange muligheder for at udvikle lokale fødevarer bl.a. baseret på underudnyttede og uudnyttede arter samt tang som råvare. KBK vil fortsætte arbejdet med at forædle fisk, skaldyr og tang, herunder forsøge at tilvejebringe fælles faciliteter, som kan fremme produktudvikling og bæredygtig produktion af primært lokale fødevarerprodukter i samspil med aktører inden for gastronomi, ernæring og kultur.

5. Markedsføring, salg, distribution

KBK vil arbejde med at etablere en stærk fælles platform for køb, salg og distribution af fisk og skaldyr og medvirke til at gå nye veje, fx med direkte salg til restauranter og forbrugere. Markedsføring af nye lokale fødevarerprodukter vil ske i samspil med aktører inden for gastronomi, ernæring og kultur.

6. Formidling, undervisning, kulturaktiviteter

KBK vil fortsætte formidlingsindsatsen, herunder forsøge at etablere undervisning, om betydningen af bæredygtig anvendelse af havet og havets ressourcer samt havets betydning for en bæredygtig udvikling af Djursland. Det er hensigten at udvide samarbejdet om formidling til at omfatte Djurslands kulturaktører med fokus på gastronomi.

7. Finansiering af udviklingsprojekter

Det er KBK' højst prioriterede opgave at tilvejebringe kapital til henholdsvis videreførelse af de igangværende initiativer og projekter samt kapital til at gennemføre nye projekter, som er prioriteret i Hovedprojektets første fase.

Påbegyndte projekter og initiativer der videreføres i Hovedprojektet

Under forudsætning af tilvejebringelse af fornødne midler, arbejder KBK videre med følgende projekter:

Udvikling af en regional havplan for det vestlige Kattegat

Projektet er en integreret del af det tværkommunale samarbejde.

KBK er initiativtager og partner i styregruppen sammen med Norddjurs Kommune, Kattegatcentret og Århus Universitet.

Projektet er et demonstrationsprojekt, som omfatter:

- 1) Udvikling af en Regional Havplan for Vestlige Kattegat og Nordlige Bælthav med særlig fokus på tangdyrkning, skånsomme fiskerimetoder, betydningen af stenrev, formidling samt socioøkonomiske effekter med fokus på turisme.
- 2) Etablering af et koordinerende sekretariat, som kan bistå kommunerne og andre myndigheder samt sikre forankring af den indsamlede viden og havplanarbejdet efter projektets afslutning.

Projektet er beskrevet og Villumfonden ansøges om midler. Budget 2.7 million kr., varighed på 2 år. Projektet planlægges igangsat 1. juni 2019.

Folkerevet Ebeltoft Vig

BKK har konkrete planer om at bidrage til at berige havmiljøet med stenrev og er derfor medinitiativtager og partner med bl.a. Nationalpark Mols Bjerge og Syddjurs Kommune i et stenrevsprojekt under udvikling med placering i Ebeltoft Vig. Det er målet, at stenrevet, som et selvstændigt projekt, vil blive etableret i løbet af Hovedprojektet.

Etablering af Folkerevet ved Syddjurs har fire overordnede målsætninger:

- Forbedre naturkvaliteten i Ebeltoft Vig ved at etablere et stenrev.
- Inspirere til etablering af flere stenrev lokalt og nationalt.
- Formidle viden om stenrevet som naturtype og havmiljøet generelt.
- Skabe nye muligheder for friluftsliv og oplevelser i havmiljøet

Se pkt. 7.4 Fremme af biodiversitet, etablering af stenrev, side 40.

Formidlingsevent "Livet i Havet"

Politisk arrangement - "Livet i Havet" - onsdag den 22. maj kl. 17.00 - 19.30 - på FN's biodiversitetsdag - i Kattegatcentret, Grenå. Mødet handler om Havet og befolkningens og dermed Djurslandskommunernes og andre østjyske kystkommuners interesser i havets muligheder og udfordringer.

"Scenen" sættes i Kattegatcentret, debattørerne, som inviteres, repræsenterer 3 politiske niveauer, dels kommunalt niveau med borgmestre fra flere østjyske kystkommuner, dels primært østjyske folketingspolitikere og endelig EU Parlamentsmedlemmer/kandidater. Der er tale om et offentligt møde med gratis adgang og plads til 2-250 deltagere. Der forventes stort fremmøde af befolkningen på Djursland og god eksponering i medierne.

Arrangementets formål:

- At oplyse om og skabe størst mulig folkelig opmærksomhed og debat om havets betydning som livsgrundlag samt nødvendigheden af en bæredygtig anvendelse af havets ressourcer.
- At skabe størst mulig politisk opmærksomhed og fokus på havmiljø, bæredygtig anvendelse af havets ressourcer og vand/land problematikken med det formål at få disse temaer højt på den politiske dagsorden.
- At værne om naturkapitalen, som er Djurslands største aktiv for det gode liv og turismen.

Verserende sag i EU Parlamentet

Projekter under udarbejdelse med henblik på gennemførelse inden for 1-3 år

1. Udvikling af et multiflex fiskefartøj, Se afsnit 7.1, side 21-23.
2. Forsøgsfiskeri med multiflex fartøj, Se afsnit 7.1, side 21-23.
3. Produktudvikling – uudnyttede arter, fisk og skaldyr, Se afsnit 7.2, side 30-31.
4. Aqua-ponic forsøgsprojekt, Se "Avakultur", afsnit 7.1, side 23-27.
5. Fælles kompetencecenter, Se "Fælles faciliteter", afsnit 7.2, side 33.
6. Mobil tørreenhed til tang, Se "Marine råvarer", afsnit 7.2, side 33.
7. Uddannelse, Se "rekruttering og Uddannelse", afsnit 7.1, side 28-29.
8. Mobil streetfood vogn, Se "Særlige salgsformer", afsnit 7.3, side 37.
9. Formidling – Havhøstfestival, Se afsnit 7.6, side 42-44.

Hovedprojektets juridiske organisering og finansiering

Juridisk organisering

Styregruppen har peget på forskellige muligheder for gennemførelse af Hovedprojektet.

Indledningsvis er det planen, at videreføre arbejdet som hidtil med Komitéen Bæredygtig Kystkultur som ansvarlig for igangværende projekter.

Sideløbende vil KBK undersøge muligheden for at tilvejebringe kapital til færdigudvikling og iværksættelse af de lokaliserede initiativer/koncepter som delprojekter i Hovedprojektet.

Det er KBK´ vurdering, at Komitéen Bæredygtig Kystkultur som juridisk enhed kan stå for Hovedprojektet, evt. med en udvidet bestyrelse, men KBK er åben for at etablere fx en erhvervsdrivende fond, hvis det viser sig at være en fordel for bedre at kunne realisere Hovedprojektet.

Finansiering

Det er stadig et åbent spørgsmål, om strategien vedrørende finansiering skal være at lave en "samlet pakke" omfattende flere delprojekter, eller om der skal ansøges særskilt pr. projekt. Eller måske en kombination af de to modeller.

Under alle omstændighed fordres der midler til en central funktion, som varetager projektstyring, administration og projektudvikling.

Det er en særlig udfordring på kort sigt at tilvejebringe finansiering til driften fra Forprojektets afslutning den 28. februar 2019 og frem til det tidspunkt, hvor der er skaffet kapital til at igangsætte Hovedprojektet henhold til en af de forannævnte modeller.

11. Skriftlige kilder

Ufuldstændigt uddrag. Se yderligere fortegnelse over kilder under "Skriftlige kilder", afsnit 5.

Europakommissionen: Maritim fysisk planlægning i EU, resultater, fremtidig udvikling (17.12. 2010)

Europakommissionen: An Action Plan for nature, people and economy 24.04.2017

Danmarks Havstrategi II, Første del (Udkast).

Danmarks havstrategi - Miljømålsrapport.

Forslag til indsatsprogram under Danmarks Havstrategi 21/12-2016.

Danmarks Havstrategi, Sammenfatning af socioøkonomiske analyser, Miljøministeriet.

Om Fødevarer – landbrugspakken 22/12-15

NOVANA rapporterne for 2016 og 2017 – Marine områder.

Blue Marine Foundation, projekt Lyne Bay, England.

Danmarks Statistik: Regnskabsstatistik for akvakultur 2017 m. fl.

Kromann/Reumert: Havbrug, VVM pligt og krav om habitatskonsekvensvurdering ifbm miljøgodkendelse.

Havbrugsbekendtgørelsen nr. 1489 6/12-2016

Bekendtgørelse om autorisation og drift af Havbrug m.v. nr. 965 af 18/07/2013

Dansk Akvakultur i vækst -2015

Marine virkemidler: Beskrivelse af virkemidlernes effekter og status for vidensgrundlaget. AU.

Muslinger som supplerende virkemiddel 22/4-2013 (DCE /AU).

Vurdering af markedssituationen for arter opdrættet i dansk akvakultur (Institut for Fødevarer og Ressourceøkonomi).

Anvendelsesmuligheder for produkter fra integreret blåmuslinger og havbrugsproduktion (2013).

IFRO – Udredning: Dansk produktion af linemuslinger til konsum (2015).

Analyse af risiko for lakselus ved placering af nye havbrug i danske farvande 26.06.2017 DTU m.fl.

Lakselus: Risikoen for infektion og spredning i danske farvande.

Flere Norske rapporter om havlus og miljøproblemer.

Veterinærinstituttet, Norge: Lakselus -2017.

Muslingeproduktionsområder i Danmark.

Natura 2000 basisanalyse 2016-2021 (i havet).

Danmarks Naturfredningsforenings havpolitik.

Limfjordsbekendtgørelsen (Hummer).

Blåmuslinger i Limfjorden – et biologisk bæredygtigt fiskeri.

Bekendtgørelse af Århus – konventionen af 25. Juni 1998.

DMI: Den Jyske Kyststrøm (2000).

Forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse + tilknyttede bemærkninger.

Basisanalysen for vandområdeplaner 2015-2021.

Analyse af potentiale for samplacering af maritime aktiviteter (Niras for Søfartsstyrelsen) 2017.

Europa Kommissionen: Fiskerimuligheder for 2019 under den fælles fiskeripolitik.

Udenrigsministeriet:
Reguleringsbekendtgørelsen: Regulering for Mindre Aktive Fartøjer m.v.

BEK nr. 886 af 28/6-2017': Bekendtgørelse om fartøjer, der anvendes til erhvervsmæssigt fiskeri i saltvand.

Fiskeriskolen Uddannelse til fisker og til i havbrug.

Med flere...

12. Bilag

På de følgende sider findes de bilag, der henvises til i denne rapport.

12.1 Bilag 1

VEDTÆGTER

for

Komiteen

Bereddygtig
Kystkultur

1. NAVN OG KØNDET

- 1.1 Foreningens navn er Kuntiden Børnskytg Kystkultur.
- 1.2 Kuntiden er en almenvelgørende forening.
- 1.3 Kuntiden har hjemsted i Norddjurs Kommune.

2. FORMÅL

2.1 Kuntiden har et formål af generelt kulturelt og

- + Formål udtrykt af en børnskytg kystkultur med Djursland som udgangspunkt.

2.2 Gennem

- + At fremme udveksling, planlægning, markedsføring og gennemførelse af aktiviteter, der understøtter formålet.
- + At udvikle, eje og udleje udstyr, fysiske rammer og material til brug for gennemførelsen af ovenstående aktiviteter og andre arrangementer/aktiviteter.
- + At yde rådgivning, supervision, vejledning og bistand med administrative og andre personaltjenester, herunder undervisning og uddannelse.
- + At skabe en børnskytg kulturel udveksling med udgangspunkt fra Djursland.

2.3 Kuntiden kan realiseres andre måder gennem samarbejde med andre.

3. MEDLEMMER AF KUNTIDEN

- 3.1 Den medlem af Kuntiden kan med bestyrelsens godkendelse optages indtil 10 medlemmer, der har komplementære kompetencer, der modsvare Kuntidens behov og udvikling, og som ønsker at bidrage med en aktiv indsats for gennemførelsen af Kuntidens formål.

4. GENERALFORSAMLING

- 4.1 Generalforsamlingen er Kuntidens højeste myndighed.
- 4.2 Deltager generalforsamling afholdes hvert år inden udgangen af maj måned.
- 4.3 Ekstraordinær generalforsamling afholdes, når bestyrelsen, bestyrelsen eller mindst 1/3 af Kuntidens medlemmer skriftligt foresætter dette hermed. Ekstraordinær generalforsamling skal være indkaldt senest 1 måned efter, at krav herom er fremsat.

4.4 Generalforsamlingen indkaldes af bestyrelsen ved brev eller e-mail til familiens medlemmer med mindst 2 ugers varsel. I indkaldelsen skal angives, hvilke sager og/eller der skal behandles på generalforsamlingen. Sådant forslag til vedtægtsændringer der behandles på generalforsamlingen, skal forslaget væsentlige indhold angives i indkaldelsen.

4.5 Erhver, der ønskes behandlet på generalforsamling, skal fremsendes senest 7 dage efter indkaldelsens udsendelse.

4.6 Dirigenten leder forhandlingerne på generalforsamlingen og afgør alle spørgsmål vedrørende sagens behandlingsskema, stemmeafgivning og dennes resultat.

4.7 Dirigenten for den ordinære generalforsamling skal indbringe følgende:

1. Valg af dirigent.
2. Bestyrelsens beretning om familiens virksomhed i det forløbne år.
3. Forslagene af åretsrapport til godkendelse.
4. Indkomne forslag fra bestyrelse eller familiens medlemmer.
5. Fakturabeler af kontingent for det følgende regnskabsår.
6. Valg af bestyrelse.
7. Valg af revisor.
8. Eventuelt.

4.08 De på generalforsamlingen behandlede sager og/eller afgøres ved simpel flertal, medmindre vedtægterne foreskriver andet. Stemmeret kan kun udøves ved personlig tilstedeværelse.

4.09 Over det på generalforsamlingen besluttede udsendes referat, der underskrives af dirigenten.

5. BESTYRELSE

5.1 Familien ledes af en bestyrelse på 3 medlemmer.

5.2 Bestyrelsen er forpligtet til at vedtage en beretningsprotokol.

5.3 Bestyrelsesmedlemmer vælges for 1 år ad gangen. Genvalg kan finde sted.

5.4 På det første bestyrelsesmøde efter den ordinære generalforsamling vælger bestyrelsen en formand, en næstformand og evt. en kasserer.

5.5 Bestyrelsesmedlemmernes skal være i besiddelse af komplementære kompetencer, der

effektive funktioner behov og strategi.

6. BESTYRELSENS VOKSOMHED

6.1 Bestyrelsen skal anvende en daglig indsigt til vurderingen af foretakets daglige virksomhed eller indgå aftale med andre om at varetage den daglige virksomhed eller deltagelse.

6.2 Formanden skal sørge for, at bestyrelsen holder møder, når dette er nødvendigt. Formanden skal indkalde bestyrelsen, når et medlem af bestyrelsen, den daglige ledelse eller andre foresætter begæring herom.

6.3 Bestyrelsen er kun beslutningsdygtig, når mindst halvdelen af bestyrelsens medlemmer deltager i mødet.

6.4 Bestyrelsen træffer beslutning ved simpel stemmeflerhed, medmindre andet er sikret i disse vedtægter. Formandens stemme er i tilfælde af stemmelighed afgørende.

6.5 Der udfærdiges et referat af bestyrelsesmødet. **Referatet** underskrives af samtlige medlemmer af bestyrelsen. Et bestyrelsesmedlem, der ikke er enig i bestyrelsens beslutninger, har ret til at få sin mening indført i referatet. Senest ret før den daglige møde.

6.6 Et medlem må ikke i formandens fravær i enhver henseende i formandens sted.

6.7 Bestyrelsen kan meddele fuldmagt (prokura).

7. TEGNING OG HÆFTELSE

7.1 Foretakets tegning af bestyrelsens formand eller medlemmer i forning med i bestyrelsesmødet eller af hele bestyrelsen.

7.2 For foretakets forpligtelser hæfter alle foretakets formand. Der påligger ikke foretakets medlemmer nogen hæftelse for foretakets forpligtelser.

8. REGNSKAB

8.1 Foretakets regnskaber er samvæsende.

8.2 Første regnskabsår løber fra dateret 01.01. december 2018.

8.3 Inden 4 måneder efter hvert regnskabsårs udløb udsender bestyrelsen eller den daglige ledelse i overensstemmelse med lovgivningens og vedtægternes regler herom en årsrapport.

9. REVISION

9.1 Den af revisor reviderede årsrapport forelægges den ordinære generalforsamling til

10. BEDELING OG OVERSKUDSANSVENDELSE

10.1 I overenskomsten med Foreningens medlemmer træffer bestyrelsen beslutning om anvendelse af Foreningens midler.

10.2 Bestyrelsen kan fastsætte enkelte bestyrelsesmedlemmer til honorering af Foreningen.

10.3 Bestyrelsen kan ikke tilbagebestyrelsesmedlemmer, revisorer og personer, der indtager en såkaldt stilling i Foreningen, andre personer end et vederlag, som ikke er overstået, hvad der anses for sædvanligt efter foreningens art og arbejdsens omfang. Tilsvarende gælder for dem, der er knyttet til en af de nævnte personer ved ægteskab eller ved samlevelsehold og andre omstændigheder.

10.4 Retten af den og størrelsesforholdet for den af den i 10.03 nævnte beting er ikke ulovlig.

10.5 Ethvert medlem, som Foreningen ejer eller trænger erhverve, skal bøde på Foreningens navn og skal så vidt muligt noteres som tilsvarende hermed.

11. ÆNDRING AF VEDTÆGTER OG OPLØSNING

11.1 Forslag om ændringer af Foreningens vedtægter eller om Foreningens opløsning kan kun behandles, når forslag herom er vedtaget på dagordenen for en generalforsamling, og end for at de pågældende vedtages af generalforsamlingen med simpel flertal af Foreningens medlemmer.

11.2 Hvis Foreningen opløses, skal en eventuel formue uddeles efter den opstillede generalforsamlings bestemmelse i overenskomsten med den i pkt. 2.01 nævnte formål.

Skrevet vedtaget på den stiftende generalforsamling den 14. november 2017.

Direktør

Susanne Rasmussen

I bestyrelsen

Jørgen Rasmussen

Mette Albrechtsen

Thorkild Højer

12.2 Bilag 2

Bæredygtig Kystkultur

Et nyt livsgrundlag langs Djurslands kyst

Bæredygtig Kystkultur handler om fermenteret tang, konksnegle og sortmandede kutlinger. Om liv på havnene, om eldrevne kuttere, forædling af nye marine råvarer i en gammel stålfabrik, og små forretninger med lokale lækkerier fra havet. Og om skånsomme fangstmetoder, om tangdyrkning og muslinger, og mangfoldighed i havet.

Bæredygtig Kystkultur handler også om andelstanken omsat til kystlivet, om skæve partnerskaber, og om nye måde at sælge havets produkter på. Det handler om krabbesuppe fra foodtrucks, madfestivaler og sultne turister på jagt efter en spiselig souvenir. Og så handler det om erfarne fiskere med årtiers viden under vesten, om ivrige iværksættere og ambitiøse kokke, og om unge familier, der tror på et godt liv på en ny Djurslandskyst.

*Men frem for alt handler projektet om at drive en forandringproces, hvor en ny brug af havets ressourcer bliver omdrejningspunktet for en ny kystkultur, et bæredygtigt livsgrundlag og en livsstil, der bringer liv og arbejdspladser tilbage til Djurslands kystsamfund
til glæde for mennesker og til gavn for naturen.*

Indhold:

- Beskrivelse af projektet Bæredygtig Kystkultur
- Bilag 1: Afsættet for projektet Bæredygtig Kystkultur
- Bilag 2: Projektets faser
- Bilag 3: Finansiering af forprojektet til Bæredygtig Kystkultur
- Bilag 4: Hvem står bag Bæredygtig Kystkultur

Bæredygtig Kystkultur - Et nyt livsgrundlag langs Djurslands kyst

Livet ved kysten og udnyttelse af havets ressourcer er en del af vores DNA i Danmark. Vi har hentet vores livsgrundlag ved kysten og i havet gennem årtusinder. Indtil for blot to generationer siden foregik fiskeriet skånsomt med mindre fiskefartøjer, som gav levebrød til mange kystfiskerfamilier og friske kvalitetsfisk til den lokale befolkning. Effektivisering og stordrift har dog med tiden koncentreret anvendelsen af havets ressourcer hos nogle få aktører. I dag står de fleste kystsamfund, herunder Djurslandskysten, derfor tilbage med et skrantende, næsten uddøende fiskerierhverv på trods af en fremgang i fiskebestanden og uudnyttede muligheder for nytænkning af fiskeriet og bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer.

Med projektet Bæredygtig Kystkultur vil vi drive en forandring, der nyskaber kystkulturen som et bæredygtigt livsgrundlag, og bringer liv og arbejdspladser tilbage til vores kystsamfund. Det vil ske gennem en radikal og holistisk nytænkning af, hvordan vi fisker, dyrker, høster, forædler, sælger og distribuerer havets råvarer med afsæt i miljømæssig, social og økonomisk bæredygtighed, i nye samarbejdsformer og et levende lokalsamfund. Dette livsgrundlag vil være så balanceret, holdbart og attraktivt, at andre kystsamfund, både i Danmark og internationalt, vil lade sig inspirere af Bæredygtig Kystkulturs resultater og stræbe efter at gå samme vej i fremtiden.

Visionen realiseres ved at:

Gentænke brugen af havets ressourcer og identificere nye, uudnyttede og oversete arter i havet, samt optimere udnyttelsen af de arter, vi allerede anvender - og sikre at fiskeri, dyrkning, høst sker på en miljøbevidst og nænsom måde, der sikrer høj biodiversitet og et sundt havmiljø.

Udvikle, forarbejde og afsætte innovative produkter og lokale fødevarer af tang, skaldyr og fisk på en måde, der tilføjer råvarerne mest mulig kvalitet og værdi. Det sker i utraditionelle partnerskaber mellem fiskere, tangdyrkere, fiskehandlere, kokke, producenter, iværksættere,

idéfolk og aftagere, hvor vi lader os inspirere af andelstanken og samles i nytænkte fysiske rammer, for eksempel et fælles kompetencecenter for produktion, udvikling og markedsføring.

Stimulere udviklingen af levende lokalsamfund med plads til eksisterende beboere, nye iværksættere, tilflyttende familier og besøgende. Her afspejler virketrangen sig både i arbejdspladser, udvikling og deling af viden, vækst og rige oplevelser med fokus på bæredygtig livsstil, havmiljø, natur, førsteklasses råvarer og gastronomi. Her vil folk gerne bo og nyde livet.

Projektforløb:

Projektet udmønter sig i første runde i et forprojekt (ni måneder), som skal afdække de konkrete udviklingsmuligheder, der kan understøtte en helhedsorienteret og bæredygtig omstilling og opblomstring af fiskeriet, akvakulturen og kystkulturen på Djursland. I det efterfølgende hovedprojekt (to til fire år) konkretiseres og igangsættes de valgte koncepter og forretningsplaner. De konkrete resultater afhænger således af valget af delprojekter - men projektet vil under alle omstændigheder starte en positiv transformation og udnyttelse af potentialet i havet og kysterne langs Djursland.

Projektet afspejler ambitionerne i 'Aftale om Hav- og Fiskeriudviklingsprogrammet 2018-2020', vedtaget af Folketinget i maj 2017, og som blandt andet har til formål at styrke kystfiskeri og kystfiskersamfund som dem på Djursland.

Bilag 1) Afsættet for projektet Bæredygtig Kystkultur:

Projektet har overordnet afsæt i visionen, udarbejdet af Komitéen for Bæredygtig Kystkultur og læner sig politisk op ad 'Aftale om Hav- og Fiskeriudviklingsprogrammet 2018-2020', udarbejdet af Miljøministeriet og vedtaget af Folketinget i maj 2017. Denne aftale tager udgangspunkt i fiskeriets aktuelle situation, hvor erhvervet er domineret af få aktører (kvotekonger), hvilket har resulteret i en tilbagegang i livet på de mindre landingspladser. Det må forventes, at Brexit på kort sigt kan påvirke erhvervet, ligesom klimaændringer på længere sigt vil kunne få en negativ effekt. Disse påvirkninger er ikke indtænkt i aftalen, men skærper behovet for at styrke kystfiskeriet og sætte den bæredygtige kystkultur på dagsordenen.

Hav-og Fiskeriprogrammets eksekveres under fire overskrifter:

- Fremtidssikringen af hele fiskeriet
- Gode vilkår for kystfiskeri og skånsomt fiskeri, herunder i fiskerihavnene samt på landingspladser
- Bæredygtig ressourceudnyttelse og bedre havmiljø
- Vækst på bæredygtigt grundlag i akvakulturerhvervet

Uddrag af aftalen:

"Dansk Fiskeri er i fremgang og har været det de seneste år. Den danske fiskeri- og akvakultursektor har en lang tradition for effektivt at levere råvarer af en kvalitet, der er efterspurgt internationalt. Sektoren er med sin viden om bæredygtig og ressourceeffektiv fødevarerproduktion med til at gøre Danmark til en af Europas største fiskerinationer og en fødevarer supermagt.

Men succeshistorien har en bagside. De mindre kystfiskere og de små havne og landingspladser oplever svære tider og tilbagegang. Den udvikling skal Hav- og Fiskeriudviklingsprogrammet bidrage til at modvirke. Kystfiskeriet bidrager til vækst og arbejdspladser i hele Danmark og er en vigtig del af den danske kultur. Samtidigt er det, at der er blå kuttere, der fisker fra den lokale havn, med til at give liv og turisme, ikke mindst i landdistrikterne. Derfor skal kystfiskersamfundet styrkes og udvikles.

Det er væsentligt, at hele fiskeriet fremtidssikres gennem støtte til innovation, nytænkning og investeringer. Det indebærer, at programmet fortsat fokuserer på implementeringen af EU's fælles fiskeripolitik, herunder særligt implementeringen af landingsforpligtelsen. En væsentlig del af årsagen til Danmarks styrkeposition inden for fiskeri er således, at der blandt de større fiskere har været stort fokus på innovation og øget effektivitet. Denne del af fiskerflåden har ligeledes behov for at håndtere tilpasningen til landingsforpligtelsen og udvikling i retning af et mere miljømæssigt, bæredygtigt fiskeri.

Derudover er det en forudsætning for fremtidens fiskeri, at programmet 2018-2020 bidrager til bæredygtig ressourceudnyttelse og bedre havmiljø ved at understøtte samspillet mellem fiskerne og miljøbeskyttelsen. Derfor vil programmet fortsat understøtte fx samspillet mellem fiskere og forskere.

Endelig skal programmet bidrage til vækst på et bæredygtigt grundlag i akvakulturerhvervet, så akvakulturproduktionen kan blive endnu mere konkurrencedygtig, ressourceeffektiv og miljøvenlig."

Bilag 2) Projektets faser:

Projektet 'Bæredygtig Kystkultur' er opdelt i et forprojekt og et hovedprojekt. Forprojektet varer ni måneder og iværksættes 1. april 2018. Hovedprojektet følger efter afslutningen på forprojektet, og varer mellem to og fire år. Efter hver fase evaluerer og vurderer projektpartnerne, om resultaterne står mål med forventningerne. Projektet kan afbrydes ved afslutningen af en fase, hvis resultaterne ikke er tilfredsstillende.

Det sker i Forprojektet:

Forprojektet skal afdække hvilke potentialer, perspektiver og konkrete udviklingsmuligheder, der kan understøtte en helhedsorienteret, grøn og bæredygtig omstilling af fiskeriet, akvakulturen og kystkulturen på Djursland. Forprojektet varer ni måneder, og forløber i to faser, nemlig en analyse- og researchfase på seks måneder og en konkretiseringsfase på tre måneder. Slutproduktet er en projektbeskrivelse med en samlet plan for, hvordan hovedprojektet, Bæredygtig Kystkultur, kan gennemføres, både med henblik på konkrete initiativer, økonomi og tidsplan.

	01.04.2018	01.10.2018	31.12.2018
	Analyse- og researchfase		Konkretiseringsfase
	1. kvartal	2. kvartal	3. kvartal
Resultatmål:	Udarbejde succeskriterier, undersøgelsesmateriale	Markedsundersøgelse, dialogmøder med interessenter og feltundersøgelser	Udkast til koncept og forretningsplan
	Initialorganisering af projektet, forventningsafstemning mellem projektets interessenter, ansvar og rollefordeling	Inddrage nye samarbejdspartnere og interessenter	Konkretisering, prioritering og opsummering
	Udarbejde og underskrive projektformål, Udarbejdelse af kommunikationsplatform	Workshops, interviews	Resultatrapport
	Dialog med fonde og andre finansielle bidragsydere	Dialog med fonde og andre finansielle bidragsydere	Dialog med fonde og andre finansielle bidragsydere
	Research og analyse	Research og analyse	Resultat af research og analyse
Løbende delmål	Detaljeret projektplan udvikles	Del-evaluering	Del-evaluering og opfølgning
	Dokumentation	Dokumentation	Dokumentation
			Statusrapport og overordnet projektplan for hovedprojekt

I analyse- og researchfasen - de første seks måneder - vil projektgruppen blandt andet identificere projektets nuværende og kommende interessenter og deres behov. Man vil undersøge konkrete problemstillinger i det nuværende fiskeri, og se på muligheden for at arbejde med 'nye' marine råvarer, for eksempel u- og underudnyttede typer af fisk og skaldyr samt tang. Disse og de nuværende ressourcer bliver bragt i spil, både i forhold til at udvikle nye produkter, og som elementer i en voksende økoturisme med fokus på gastronomi og lokale oplevelser. Nye samarbejdsformer og afsætningsveje vil også blive analyseret. Hele vejen gennem analysen vil økonomisk, social og miljømæssig bæredygtighed være vigtige pejlemærker.

Researchfasen vil også afdække de juridiske rammer for projektet, og identificere potentielle lokale ressourcer, der kan bidrage til at virkeliggøre visionerne.

På baggrund af analysen, og med inspiration fra lignende danske og udenlandske projekter, vil man afdække hvilke muligheder Djurslandskysten har for at udvikle sig i fremtiden. Djursland rummer stadig kystfiskeri og allerede flere eksempler på nytænkende iværksættere og udviklingsprojekter samt andre aktører og institutioner, som bliver inddraget i analysefasen, så de kan bidrage med deres ønsker og erfaringer, ligesom der kan aftales samarbejde eller partnerskaber som arbejder mod fælles mål i hovedprojektet. Det kan for eksempel være:

- Eksisterende kystfiskere
- Kok og iværksætter Jakob Vinkler, Smag og Det Grænseløse Køkken, gastronomisk operatør for vækstlaget OFF Track 2017 i forbindelse med Aarhus 2017-tiltaget. Jakob Vinkler er nomineret til Artbeat prisen 2017 for Det Grænseløse Køkken, Fish-á-deli Circus og Catastrophic Meal, der sætter fokus på, hvad vi skal leve af om 50 år.
- Iværksætter Esben Windfeldt Lund, som har været med til at opbygge fiskehandleruddannelsen i Thyborøn, og formidler nu viden om "nye" fiskearter til den danske befolkning.
- Algecenter Danmark, Grenå
- Havhaven Ebeltoft Vigs forsøgshummerev og tangdyrkningsforsøg i samarbejde med www.tangnu.dk
- Organic Seaweeds kommende tangdyrkningsforsøg på stenrev ved Helgenæs
- Grobunds planlagte produktionsfællesskab og bosætning i Ebeltoft

Herefter følger konkretiseringsfasen, hvor udvalgte koncepter og projekter omsættes til konkrete planer, der tilsammen udgør den overordnede projektplan for hovedprojektet, der tillige vil udgøre en paraplyorganisation for samarbejdspartnere, partnere og delprojekter. I konkretiseringsfasen vil der også blive etableret en kommunikationsplatform for projektet. Forprojektet er i mål den 31. december 2018.

Det sker i Hovedprojektet

Hovedprojektet har en forventet varighed på mellem to og fire år, og i denne fase skal projektplanen fra Forprojektet nu realiseres. I denne del af projektet konkretiserer man yderligere de valgte koncepter og forretningsplanerne for de delområder, som er identificeret i forprojektet, ligesom der sker en lokal forankring og organisering.

Den praktiske implementering af den nye kystkultur går dernæst i gang, og udbredes i takt med, at man dels har adgang til den nødvendige viden og erfaring, dels kan sikre en bæredygtig økonomi i de forskellige aktiviteter. Projekter afprøves konkret, bl.a. ved prototyping og ved forsøg med opdræt, fiskemetoder, skoleforløb m.m. Der evalueres løbende og følges op på, at de fastlagte mål nås. Projektets kommunikationsplatform skal videreudvikles og samarbejdet med partnere og fonde aftales endeligt.

Hovedprojektet forventes som minimum at munde ud i muligheden for at etablere nogle fælles fysiske faciliteter som udgør en produktions- udviklings- og vækstplatform for virksomheder, der arbejder med forædling og salg af fisk og andre produkter af høj kvalitet, baseret på marine råvarer.

Faciliteterne kan for eksempel omfatte et fælles kompetencecenter med bl.a. skræddersyet erhvervsservice, administration, kommunikation, markedsføring m.m.. Her mødes erfarne og nye fiskere, akvakulturavlere, fiskehandlere, kokke, producenter og andre danske og internationale aktører for at dele viden og erfaring, og på den måde skabe en bæredygtig kystkultur og sikre den fælles indsats for et sundere havmiljø og øget biodiversitet.

Videndeling er et helt essentielt element i projektet, og der vil blive lagt stor vægt på at dele resultater, succeser og erfaringer om nye metoder til nænsomt, men effektivt, at skabe værdi af "nye" fiskearter, skaldyr og tang.

Ambitionen er, at projektet i fremtiden vil fremstå som et eksemplarisk foregangsprojekt, og inspirere andre kystområder i og udenfor Danmark til at gentænke livet i kystområderne - med en ny og innovativ tilgang til havets ressourcer og en bæredygtig livsstil.

Bilag 3) Finansiering af forprojektet til Bæredygtig Kystkultur

Forprojektet til Bæredygtig Kystkultur er budgetteret til dkk 750.000, som pt søges bevilget af en række aktører.

Budget (Forprojekt 01.04.2018 -31.12.2018 - varighed 9 måneder):

Lønninger	kr. 450.000
(Overordnet projektledelse/praktisk projektledelse (cirka to halvtidsstillinger)	
Kontorhold	kr. 50.000
Kommunikationsplatform	kr. 50.000
Møder, formidling og rejser	kr. 50.000
Køb af eksterne konsulentytelser, revisor m.v.	kr. 75.000
Materialer	kr. 50.000
I øvrigt	kr. 25.000
<hr/>	
I alt	kr. 750.000

Bilag 4) Hvem står bag Bæredygtig Kystkultur?

Bæredygtig Kystkultur forvaltes pt af en frivillig projektgruppe, 'Komitéen Bæredygtig Kystkultur', som udgøres af følgende deltagere:

Esben Windfeld Lund, faglærer, udvikler og uddannelseskoordinator ved Fiskeriskolen EUC Nordvest. Idemand til oplægget omkring Bæredygtig Kystkultur

Thorkild Hansen, Bygningskonstruktør, Statsaut. ejendomsmægler, fhv. virksomhedskonsulent/ direktør, Mercuri Urval A/S

Jeppe Hansen, fhv. Major (R), revisor, projektudvikler og tidligere selvstændig, bl.a. økologisk landmand

Mette Albrechtsen, Arkitekt, adm. direktør Organic Seaweed Aps, iværksætter og medejer af virksomheden

Peter Sand, Cand. Oecon, adm. direktør og bl.a. bestyrelsesformand for Kattegatcentrets Driftsfond

Nina Renée Larsen, MIB, Kaospilot, konsulent for Maltfabrikkens komite, Ebeltoft

Susane Røntved, operatør og facilitator for udvikling af fiskeri og akvakultur i Danmark og tovholder for projektgruppen

Ebeltoft den 04.01 2018

12.3 Bilag 3

Oplæg vedrørende havplanlægning

Indledning

Det fremgår af NOVANA rapport 2016, offentliggjort i januar 2018, at:

”Til trods for de senere års observerede forbedringer af miljøtilstanden viste udviklingen i 2016, at de danske farvande forsat er meget sårbare over for påvirkninger og endnu langt fra målet om en stabil miljøtilstand (god økologisk tilstand). Ud over belastningen med næringsstoffer (eutrofiering) påvirkes miljøtilstanden negativt af mange andre forhold såsom fiskeri, klimaforandringer og miljøfarlige stoffer”.

Denne konklusion er blot et af mange forhold, som understreger behovet for endnu stærkere fokus på et rent havmiljø og bæredygtighed generelt.

Dertil kommer, at det ifølge fagbladet Ingeniøren senest er afsløret: *”at de vandprøver af forureningsbelastningen, som de seneste otte år er taget i vandløb, søer og farvande, systematisk er blevet fejlagtigt analyseret af de to ansvarlige private laboratorier.*

Indholdet af kvælstof og fosfor har været målt alt for lavt. Det er nu fastslået i to faglige rapporter fra Aarhus Universitet, har fagbladet Ingeniøren afsløret. Dermed bortfalder grundlaget for VLAK - regeringens påstand om, at der er en miljøforbedring, som giver rum for mere forurening fra landbruget - sådan som blå bloks ’landbrugspakke’ fra 2015 tillader. Ligesom grundlaget for at definere et miljømæssigt råderum for udledning af næringsstoffer fra havbrug direkte i havmiljøet bortfalder.

Til fagbladet siger en af forfatterne til de afslørende rapporter, Aarhus-professor Jacob Carstensen: »Der er formentlig slet ikke sket nogen forbedring af vandmiljøet de seneste ti år.«

Mistanker om danske fejlmålinger har været næret af, at Tyskland og Sverige - på de samme målestationer, som Danmark bruger - har konstateret 20 procent mere forurening. Det har også undret videnskabsmænd, at de angiveligt lavere forekomster af fosfor og kvælstof ikke har resulteret i bedre miljøtilstande. Nu har vi forklaringen”.

Visioner og udviklingsstrategier rækker langt ud i fremtiden, ikke mindst når det gælder bæredygtighed som en forudsætning for at sikre et rent miljø, rent vand, sunde fødevarer og et acceptabelt livsgrundlag for kommende generationer.

Bæredygtighed må derfor være et højt prioriteret fokusområde i forbindelse med kystkommunernes udformning af visioner og udviklingsstrategier som grundlag for den kommende revision af kommuneplanerne, og bør tage afsæt i, at bæredygtighed i rendyrket form indebærer, ”at udviklingen ikke må føre til uoprettelige tab af naturressourcer ”.

Havplanlægning og myndighedskompetencer

Den overordnede fysiske planlægning har indtil for nylig primært haft fokus på regulering af landbaserede forhold, hvorimod der endnu ikke findes en samlet plan, som giver et fuldt overblik over forholdene i havområder som grundlag for langsigtet planlægning og forvaltning.

Men med udgangspunkt i lov nr. 615 af 08/06/2016 - *Lov om maritim fysisk planlægning* implementeres Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/89/EU om rammerne for maritim fysisk planlægning i dansk ret - og en national havplan er på vej. Den danske implementeringsproces for havplanen blev igangsat i januar 2017 og fortsætter indtil marts 2021, når planen senest skal træde i kraft.

I relation til havplanlægning er det vigtigt at pege på resultater offentliggjort i "Rapport fra Havplangruppen samt havplan-opfølgingsgruppens supplerende overvejelser" ikke mindst bemærkningerne i pkt. 4.7 vedrørende sammenhængen mellem land og vand - integreret kystzoneforvaltning:

"Nogen samlet politik for integreret kystzoneforvaltning findes ikke i Danmark, og flere myndigheder opfatter overordnet set koordineringen over land-vand grænsen som utilfredsstillende, bl.a. fordi der kun i relativ få tilfælde er taget samlet stilling til koordinationen i lovgivningen og lignende"

Det er arbejdsgruppens bedømmelse, at en forholdsvis stor del af samtlige myndighedsaktiviteter - måske op til 2/3, både vedrørende planlægnings - og myndighedsopgaver, i en vis udstrækning involverer problemstillinger henover land/vand-grænsen. Set i det lys bør kystzoneforvaltningen sættes højere på dagsordenen, jfr. uddrag af rapportens pkt. 4.8 Konklusion - rum til forbedring:

"Øget integration af planlægningen og forvaltning i Kystzonen aktualiserer diskussionen om forholdet mellem statens og kommunernes kompetence og falder uden for arbejdsgruppens mandat. "

Havplanen og sektorinteresser

Havplanen skal udgøre grundlaget for koordinering af de mange anvendelser af Danmarks havområde på en måde, der kan understøtte betingelserne for bæredygtig vækst i Det Blå Danmark.

Havplanen skal fastsætte, hvilke havområder i de danske farvande, der kan anvendes til bl.a. offshore energiudvikling, skibsfart, fiskeri, akvakultur, havminedrift og miljøbeskyttelse (Natura 2000) frem mod 2030. De nye zoner på havområdet strækker sig fra kystlinjen og ud til de nationale søgrænser.

Havplanen vil skabe større sikkerhed for maritime virksomheder og bedre forudsigelighed af, hvad havet anvendes til, og påvirkningen af de marine økosystemer.

Søfartsstyrelsen har ansvar for etableringen af Danmarks første havplan. Arbejdsgruppen for maritim fysisk planlægning har repræsentanter for 12 maritime myndigheder i Danmark og forventes at have udarbejdet et første udkast til den nationale havplan i slutningen af 2018. I relation til havplanen står valget bl.a. mellem arealreservationer af store havområder til såkaldte "Havbrugszoner" til industriel produktion af fisk i havbrug, p.t. primært rogn fra regnbueørred til det japanske marked - eller fremme af et bæredygtigt, skånsomt fiskeri og høst af andre marine råvarer af høj kvalitet med henblik på salg af konsumfisk, skaldyr og tang til det danske og europæiske marked. Eller fx mellem havområder med intensivt fiskeri med trawl eller udlægning af flere trawlfri zoner.

Derfor er det vigtigt, at de østjyske kystkommuner er på forkant med udformning af fælles visioner og udviklingsstrategier vedrørende kystzonen. Ligesom den maritime fysiske planlægning som grundlag for den kommende revision af kommuneplanerne fx gør det muligt at prioritere mulighederne for placering af landbaserede anlæg til bæredygtigt opdræt i recirkuleringsanlæg. Kommunernes Landsforening bør også inddrages i fælles indspil fra en række kystkommuner til den nationale havplan, hvis første udkast som tidligere nævnt kan forventes ultimo 2018.

I relation til fx planerne om udlægning af 600 km² Havbrugszoner i Kattegat, primært ud for Djurslands kyst, har *Havbrugsgruppen Ebeltoft* påpeget den åbenlyse konflikt, der er mellem regeringens vækstpakke for akvakultur - specielt havbrug og opfyldelse af målet om god økologisk tilstand i kystvandene.

Endvidere blev der gjort opmærksom på den manglende dialog og afstemning med kommunerne vedrørende de rekreative og erhvervs-mæssige interesser i Kystzonen, som trues af den direkte udledning af bl.a. næringsstoffer fra de påtænkte havbrug, der placeres lige uden for 1 sm grænsen, og dermed uden for kommunernes myndighedsområde.

Havets miljøtilstand og Havplanens indvirkning på forhold i kystzonen

I NOVANA rapport 2016 konkluderes, at de danske farvande er meget sårbare overfor miljøpåvirkninger, og forsat er langt fra målet om en stabil, god økologisk miljøtilstand.

Massiv udledning af kvælstof og fosfor fra nye store havbrug vil uvægerligt resultere i en forværring af miljøtilstanden i kystvandene og bidrage til, at Danmark får endnu sværere ved at opfylde sin forpligtelse til at opnå "god økologisk tilstand" i kystvandene. Dette mål var oprindeligt aftalt til 2020, men er siden på dispensation udskudt til 2027. Af basisanalyse for vandområdeplanerne 2015 -2021 fremgår fx , at kun Ebeltoft Vig er målsat til at nå "Moderat økologisk tilstand", hvor kravet fra EU var "god økologisk tilstand" i 2020 for alle kystvande, se kort [bilag 2](#).

Produktion i havbrug sker i sommerhalvåret, hvor den øgede udledning af næringsstoffer skal omregnes med faktor 3 og derfor må påregnes at medføre kraftig algevækst og øget risiko for iltsvind og bundvending. Problemer som på sigt forstærkes af stigende havtemperaturer pga. klimaforandringer.

Intensiv produktion i havbrug bliver derved en trussel bl.a. mod turisterhvervet, som er og fremadrettet vil være et af kystkommunernes vigtige vækstområder med milliardomsætning og mange tusinde beskæftigede.

modsatning hertil vil de nye havbrug, ifølge regerings vækstplan, kun bidrage med indtægter på nogle få hundrede millioner og ca. 50 arbejdspladser på landsplan.

Inspiration til en større koordineret indsats for et større havområde

De østjyske kystkommuner kunne fx tage udgangspunkt Øresundsprojektet og en rapport fra 2016 om situationen i Øresund som grundlag for fælles langsigtede visioner og udviklingsstrategier for kommunernes kystvande og kystzoner.

Øresund er i dag et af de havområder i Danmark, som har den bedste miljøtilstand, den største biodiversitet og den rigeste fiskebestand, men området er i lighed med andre havområder under stærkt pres fra menneskelige aktiviteter, hvor bl.a. bundtrawling og især sandsugning hører til de store skadevoldere. *I et samarbejde mellem Sverige og Danmark - kommunerne i Øresundsregionen - arbejdes der nu på at gøre den centrale del af Øresund til et beskyttet havområde.*

De nævnte østjyske kystkommuner kunne på samme måde gå sammen om at udvikle nye, visioner og udviklingsstrategier for bæredygtig kystkultur, som bør omfatte kystzonen og kystvandene og visse havområder i tilknytning hertil. Disse visioner og udviklingsstrategier bør, med udgangspunkt i ønsket om "stærk" bæredygtighed indgå som væsentlige elementer i kommuneplan 2018 og danne grundlag for kommunernes og Kommunernes Landsforenings forslag til og eventuelle indsigelser mod elementer i den kommende havplan med sigte på at medvirke til:

- Sikre at udviklingen ikke fører til uoprettelige tab af naturressourcer.
- Opretholdelse og opbygning af righoldige og sunde fiskebestande på lang sigt gennem beskyttelse af væsentlige fiskehabitater.
- Udvidelse af beskyttelsen af værdifulde arter og habitater, der ikke aktuelt er beskyttet.
- Bidrage til bevarelse og reetablering af østkystregionens kulturelle værdier og identitet bl.a. gennem strategier som understøtter en ny, innovativ og bæredygtig kystkultur.
- Øget kystturisme og adgang til fritidsaktiviteter

Projekt Bæredygtig Kystkultur

Projekt Bæredygtig kystkultur er et eksempel på et udviklingsinitiativ som er helt i tråd med 'Aftale om Hav- og Fiskeriudviklingsprogrammet 2018-2020', udarbejdet af Miljøministeriet og vedtaget af Folketinget i maj 2017. Aftalen tager udgangspunkt i fiskeriets aktuelle situation, hvor erhvervet er domineret af få aktører (kvotekonger), hvilket har resulteret i en tilbagegang i livet på de mindre landingspladser.

Vi hilser fiskeriaftalen velkommen, som en kortsigtet tiltag i den rigtige retning, men det er ubetinget havplanen, havstrategierne og et stærkere fokus på bæredygtighed, som helt afgørende forudsætninger for at genskabe et sund havmiljø og bringe fiskeriet og kystkulturen tilbage til gavn og glæde for kommende generationer.

Ultimo 2017 blev *Komitéen Bæredygtig Kystkultur* stiftet, og et nyt projekt, Bæredygtig Kystkultur, er under udvikling på Djursland, foreløbig med opbakning fra Region Midtjylland samt Norddjurs og Syddjurs kommuner.

Projektet tager afsæt i, at de fleste kystsamfund, herunder Djurslandskysten, står tilbage med et skrantende, næsten uddøende kystfiskerihverv på trods af en vis fremgang i fiskebestanden og uudnyttede muligheder for nytænkning af fiskeriet og bæredygtig udnyttelse af havets ressourcer. En udvikling som har negativ afledt effekt på en række andre erhverv, herunder kystturismen.

Med projekt Bæredygtig Kystkultur vil vi derfor drive en forandring, der nyskaber kystkulturen som et bæredygtigt livsgrundlag, og bringer liv og arbejdspladser tilbage til vores kystsamfund. Det vil ske gennem en radikal og holistisk nytænkning af, hvordan vi fisker, dyrker, høster, forædler, sælger og distribuerer havets råvarer med afsæt i miljømæssig, social og økonomisk bæredygtighed, i nye samarbejdsformer og et levende lokalsamfund. Dette livsgrundlag vil være så balanceret, holdbart og attraktivt, at andre kystsamfund, både i Danmark og internationalt, vil lade sig inspirere af Bæredygtig Kystkulturs resultater og stræbe efter at gå samme vej i fremtiden.

Se hele projektbeskrivelsen, *bilag 3*.

Ebeltoft den 8. marts 2018

På vegne af *Komitéen Bæredygtig Kystkultur*

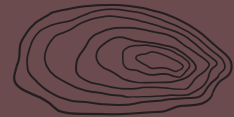

Bæredygtig kystkultur
Et nyt livsgrundlag

Jeppe Hansen

Thorkild Hansen

12.4 Bilag 4

BÆREDYGTIG
KYSTKULTUR

INVITATION TIL KONFERENCE:

HVAD VIL VI MED HAVMILJØET I ØSTJYLLAND?

KOMITÉEN BÆREDYGTIG KYSTKULTUR INVITERER TIL KONFERENCE
TIRSDAG D. 27. NOVEMBER 2018 KL. 16.00 – 20.15
KATTEGATCENTRET, FÆRGEVEJ 4, 8500 GRENÅ

Fiskeri, skibstransport, råstofudvinding, havmøller og havbrug. Klimaforandring, biodiversitet, fredede områder og uspoleret udsigt.

Der er mange måder at bruge havet på, mange forhold der spiller ind, og mange meninger om, hvordan vi bedst forvalter det kystnære miljø.

Vil du være med til at diskutere visionerne for havmiljø, havplanlægning og kystzone-aktiviteter i Østjylland, så er det nu, du har muligheden.

Borgmester Jan Petersen, Norddjurs Kommune og Ole Bollesen, Syddjurs Kommune:

“Vi har gennem længere tid været i konstruktiv dialog med Bæredygtig Kystkultur om udviklingspotentialet i den østjyske kystzone. Vi ser derfor frem til en spændende konference, hvor også muligheden for et samarbejde mellem de østjyske kystkommuner omkring den forestående Havplan kan drøftes”.

Tilmeld dig konferencen for de østjyske kystkommuner, hvor du både kan blive klogere på den igangværende udvikling af den nationale havplan og på “Øresundsprojektet” samt diskutere visionerne for vores lokale havmiljø med udgangspunkt i de østjyske kommuners kystzoneinteresser.

Formålet med konferencen er at kickstarte et samarbejde mellem de østjyske kystkommuner om udvikling af nye fælles visioner og strategier for en bæredygtig kystkultur, herunder kystzonen, kystvandene og tilknyttede havområder i den østjyske havregion.

Resultatet af konferencen kan være et langsigtet samarbejde om kystzoneinteresserne og fx et koordineret østjysk indspil til Danmarks første havplan, som forventes offentliggjort til høring efterår 2019. Havplanen vil have stor betydning for fremtidens havmiljø og forvaltning, og dermed for de østjyske kystkommuner.

Konferencen er for byrådsmedlemmer, direktører, forvaltningschefer og fagpersoner. Deltagelse er gratis. Programmet omfatter også lidt godt til ganen fra Kattegat og Det legende Køkken fra Fish-a-deli-Circus.

TILMELDING: <https://kattegatcentret.nemtilmeld.dk/1/>

FRIST: 14. november 2018 – Der er et begrænset antal pladser.

Med venlig hilsen
Jeppe Hansen
Formand - Komitéen Bæredygtig Kystkultur

BAGGRUND

Marts 2018 sendte Komiteen Bæredygtig Kystkultur (www.nykystkultur.dk) et forslag om tværkommunalt samarbejde vedrørende kystzonen til Randers, Norddjurs, Syddjurs, Aarhus, Samsø, Odder, Horsens og Hedensted kommuner, hvoraf flere efterfølgende har udtrykt interesse for at deltage i et fælles møde. Komiteen Bæredygtig Kystkultur har derfor taget initiativ til denne konference.

PROGRAM

15.30 - 16.00: Ankomst – kaffe og netværk

16.00: Velkomst og introduktion v. Bæredygtig Kystkultur
Anders Jacobi, Facilitator fra Let's Involve

16.10 -16.50: De 17 verdensmål som overordnet ramme for drøftelse af bæredygtighed og benyttelse og beskyttelse af havet.
Steen Hildebrandt, Ph.D., Professor, Aarhus Universitet
Adjungeret professor, CBS, Handelshøjskolen i København og Aalborg Universitet

16.50 -17.20: Havplan og kystzoneforvaltning i hovedtræk
Rikke Wetter Olufsen, Kontorchef, Søfartsstyrelsen, Maritim Erhvervs- og vækstpolitik.

17.20 -18.00: Et konkret eksempel på regional havplanlægning, "Scenarier for den fremtidige udvikling i Øresund".
Bo Riemann, Professor, dr. Scient., professor i marin økologi og forvaltning ved Aarhus Universitet.

18.00-18.30: PAUSE - Små serveringer fra Det legende Køkken fra Fish-a-deli-Circus.

18.30-19.40: Oplæg til visionsdrøftelser, Anders Jacobi
Drøftelserne foregår i mindre grupper.

Der vil være mulighed for at stille spørgsmål til kontorchef Rikke Wetter Olufsen, professor Bo Riemann samt leder af forskning, Kattegatcentret, Lone Thybo Mouritsen, cand. scient. i marine biologi samt andre videnspersoner.

19.40-20.10 Fremlæggelse i plenum - opsamling – konklusioner

20.10 -20.15 Afrunding

12.5 Bilag 5

Konferencen: Hvad vil vi med havmiljøet i Østjylland?

Opsummering og forslag til handlepunkter

Fælles indspil til Havplanen før den kommer i høring

Der var en fælles opfattelse af styrken i at lave et fælles indspil til Havplanen før den kommer i høring.

Der var også en fælles opfattelse af styrken i at lave et fælles høringssvar, når Havplanen kommer i formel høring i løbet af 2019. Der fremkom ikke forslag til konkrete handlinger i relation hertil, men drøftelse af et fælles høringssvar er et oplagt tema til næste møde.

Kontorchef Rikke Olufsen oplyste bl.a., at Havplanen kan planlægge for fx natur -rekreative -og turismeinteresser, hvilket betyder, at disse områder som udgangspunkt ikke indgår i havplanen. Dette skal det fælles indspil sætte fokus på at ændre.

Hvis kommunerne ikke agerer nu, er der risiko for at blive "hægtet af" med hensyn til at få størst mulig indflydelse på Havplanen vedrørende de ovennævnte vækstområder, som er af vital betydning for kommunerne både med hensyn til det gode liv og i særdeleshed med hensyn til beskæftigelse og indtjening i turismeerhvervet.

Rikke Olufsen oplyste om vigtigheden af, at kommunernes indspil kommer frem så tidligt som muligt af hensyn til muligheden for at inddrage væsentlige elementer i Havplanen, før den sendes i høring. Tidspunktet for høring kan ikke p.t. oplyses, men det er åbenlyst, at der er behov for at handle hurtigt.

Forslag til handlepunkter

Borgmester Jan Petersen tilkendegav med tilslutning fra borgmester Ole Bollesen, at Nord- og Syddjurs Kommune ville følge op overfor de kommuner, der deltog eller havde tilkendegivet en positiv interesse for konferencens temaer. Der vil snarest muligt blive udsendt et forslag til udtalelse til Søfartsstyrelsen, et forslag der kan behandles politisk i de enkelte kommuner samt et forslag til, hvorledes det fremadrettede samarbejde kunne organiseres.

Rikke Olufsen efterlyste i sit indlæg specielt information om eksisterende visioner eller planer for udviklingsprojekter i kystzonen / havet, som kommunerne meget gerne må indsende til Søfartsstyrelsen. Sådanne visioner og planer skal der i givet fald tages højde for i den kommende havplan.

Næste møde, hvem skal deltage, fremtidig organisering

Der var klare tilkendegivelser om, at der er behov for et næste møde om havplan, havmiljø og kystzoneinteresser.

Det skal afklares hvilke kommuner, der ønsker at indgå i det fremtidige samarbejde om et større havområde, og hvordan dette samarbejde om "havets potentialer" bedst kan organiseres.

Der var en forskellig opfattelse af, hvordan man bedst organiserer samarbejdet om denne langsigtede, fælles opgave. Konkret blev det bl.a. foreslået, at Business Region Aarhus faciliterer næste møde.

Der var en fælles opfattelse af, at der er behov for en analyse af det havområde, man bliver enige om at samarbejde om. En sådan analyse vil fagligt kunne understøtte et senere fælles høringssvar til Havplanen.

Forslag til handlepunkter

Aarhus Kommune ved byrådsmedlem og formand for Teknik og Miljø, Keld Hvalsø oplyste, at Aarhus Byråd i relation til arbejdet med "Visionsplan for Aarhusbugten" den 10. oktober 2018 har besluttet at kontakte Norddjurs, Syddjurs og Samsø Kommune med henblik på at drøfte muligheden for et samarbejde om en

visionsplan for et større område. Det blev samtidigt besluttet at afvente resultatet af denne Kystkommunekonference.

Keld Hvalsø oplyste, at han efter konferencen vil lægge op til, at Aarhus Kommune overvejer muligheden for at udvide kredsen af Kystkommuner.

Igangsætning af et projekt med analyse og visioner for et større havområde

Der var en fælles opfattelse af potentialet i at samarbejde bredt - fx alle de deltagende kommuner, om et visionsprojekt samt en bred og dyb analyse, herunder socioøkonomiske analyser af visioner og scenarier for et større, nærmere afgrænset havområde – her kaldet "Havregion Kattegat Midt/øst".

Forslag til handlepunkter

Der blev stillet forslag om, at dette tema er et punkt på næste møde, hvor også fremtidig organisering af det tværkommunale samarbejde om "havets potentialer" skal afklares.

Vi kan oplyse, at Komitéen Bæredygtig Kystkultur i samarbejde med Kattegatcentret og professor Bo Riemann stiller sig til rådighed mhp. at sondere mulighederne for tilvejebringelse af finansiering af et sådant projekt.

Nærværende notat er udarbejdet af undertegnede repræsentanter for Komitéen Bæredygtig Kystkultur.

De bedste hilsner
Komitéen Bæredygtig Kystkultur

Jeppe Hansen

Formand

Thorkild Hansen

Tovholder for konferencen

Ebeltoft den 2. december 2018

12.6 Bilag 6

FORSLAG TIL REGIONAL INDEDELING
 BÆREDYGTIG KYSTKULTUR
 BILAG TIL BEMÆRKNINGER
 HAVSTRATEGI II

PRESUMAS
 PROJEKT

Hovedvandoplande

- Afgrænsning af vanddistrikter med hensyn til økologisk tilstand og økologiske potentialer. Omfatter såige områder, der er påvirket af spildevandsudledning fra land, selv om områderne ligger uden for den viste grænse.
- Afgrænsning af vanddistrikter med hensyn til kemisk tilstand
- miljøgrænse

Vanddistrikt Jylland og Fyn

- 1.1 Nordlige Kattegat, Skagerrak
- 1.2 Limfjorden
- 1.3 Mønsø Fjord
- 1.4 Nissum Fjord
- 1.5 Randers Fjord
- 1.6 Djursland
- 1.7 Arhus Bugt
- 1.8 Regiøbing Fjord
- 1.9 Horsens Fjord
- 1.10 Vadehavet
- 1.11 Lillebælt/Jylland
- 1.12 Lillebælt/Fyn
- 1.13 Odense Fjord
- 1.14 Storebælt
- 1.15 Det Sydlynske Øhav

Vanddistrikt Sjælland

- 2.1 Kalundborg
- 2.2 Isefjord og Roskilde Fjord
- 2.3 Øresund
- 2.4 Køge Bugt
- 2.5 Smålandsfærvervet
- 2.6 Østersøen

Vanddistrikt Bornholm

- 3.1 Bornholm

Internationalt vanddistrikt

- 4.1 Vidså-Kruså

12.7 Bilag 7

Borgmestrene i Mariagerfjord, Randers,
Aarhus, Odder, Samsø, Horsens og
Hedensted kommuner

Dato: 6. marts 2019

Journalnr.: 19/612

Vedr. den kommende maritime fysiske planlægning (havplanen)

Syd- og Norddjurs kommuner ønsker at indlede et samarbejde med Søfartsstyrelsen, erhvervs- og vækstministeren, Folketinget og de østjyske kommuner om den kommende havplan, der udmønter lov om maritim fysisk planlægning.

Dette initiativ er en fortsættelse af den konference, som vi alle deltog i den 27. november 2018 på Kattegatcentret.

På den baggrund håber vi, at I vil tilslutte jer vedlagte forslag til brev til Søfartsstyrelsen med foreløbig interessetilkendegivelse for et samarbejde om udmøntningen af havplanen. Indholdet i brevet er godkendt af vores byråd/kommunalbestyrelse.

Vi indgår naturligvis gerne i en dialog om eventuelle tilpasninger af brevet.

Norddjurs Kommune tilbyder at koordinere det videre samarbejde mellem de østjyske kommuner om udmøntningen af havplanen. Interessetilkendegivelse og tilbagemelding på brevet kan derfor ske **inden tirsdag den 26. marts 2019** til chefkonsulent Mads Holm-Petersen på e-mail mhp@norddjurs.dk. I tilbagemeldingen er I velkommen til eventuelt at angive, hvorledes og med hvilket tidsperspektiv I har brug for til politisk og faglig administrativ behandling.

Når vi har modtaget jeres tilbagemeldinger, vil vi snarest herefter sende brevet til Søfartsstyrelsen.

Venlig hilsen

Jan Petersen
Borgmester Norddjurs Kommune

Ole Bollesen
Borgmester Syddjurs Kommune

12.8 Bilag 8

Sådan sikrer du kvaliteten i det skånsomme fiskeri

NaturSkånsom
Respekt for hav og håndværk

Den synlige kvalitet

Lugt, smag, udseende og tekstur.

Hvordan lugter din fisk?

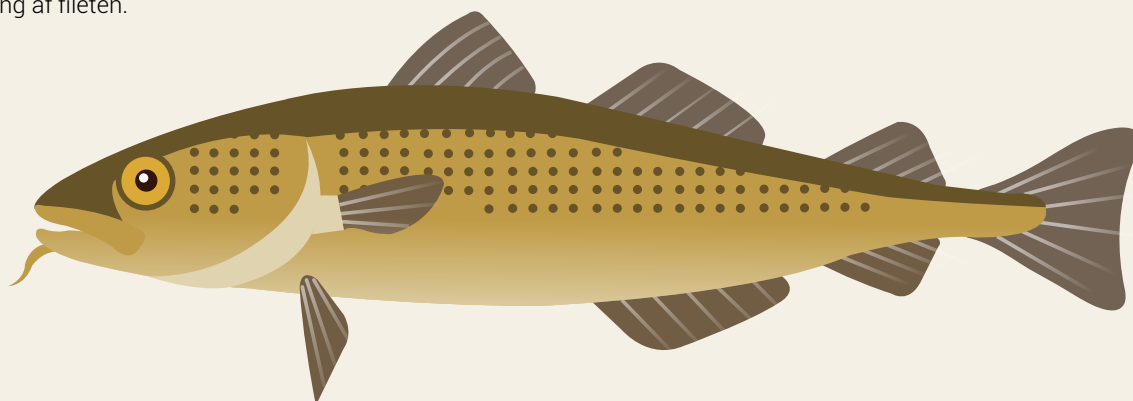
Fiskens duft kommer fra algerne, byttedyrene, årstiden og den lokale vandkvalitet og bundforhold. Hvis fisken bliver behandlet forkert, vil den hurtigt komme til at lugte af bakterierne og enzymernes omsætning af fileten.

Hvordan føles din fisk?

Hvis man trykker på en frisk fisk vil skinnen og kødet rette sig ud hurtigt, så mærket forsvinder. Hvis fisken er blevet behandlet dårligt og har ligget lidt, så bliver mærket der i længere tid.

Hvordan ser din fisk ud?

En fisk er blank i slimlaget og har blodrøde gæller og klare sorte udstående øjne, når den er frisk. Hvis fisken bliver behandlet forkert, vil den på vej til forbrugeren ændre udseende og fremstå dårligt.

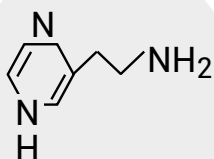

Kvalitet inden i

Når du tager fisken op af vandet starter nedbrydningen af fisken inden i. Din behandling af fisken afgør, hvor hurtigt nedbrydningen sker.

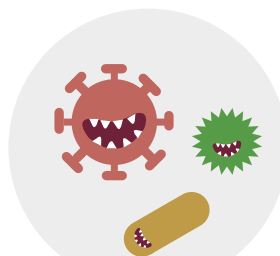
Histidin

Fiskekød indeholder meget af proteinet histidin. Det omdannes til histamin via et enzym fra bakterier. Histamin gør fisken dårlig.

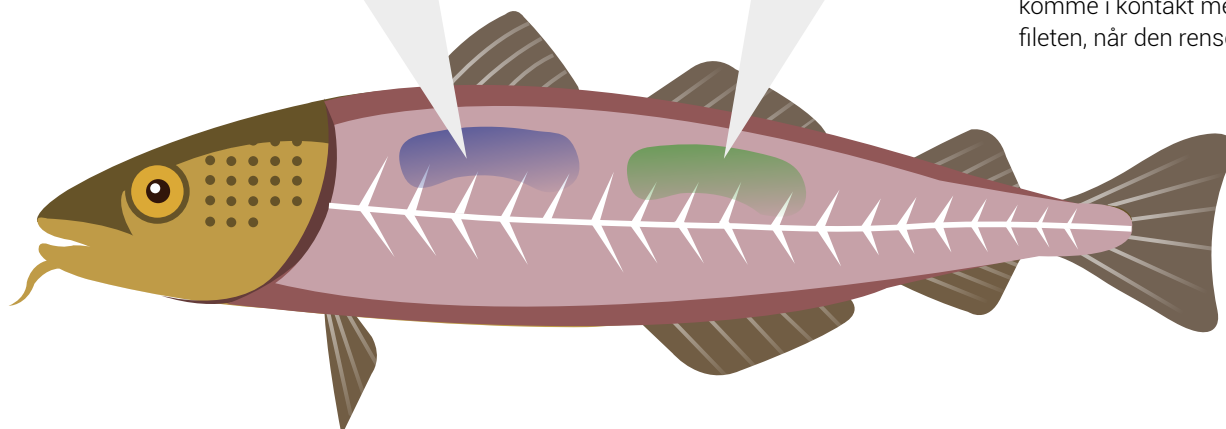
Harsk

Fisken kan blive harsk ved varme og iltning af fileten. Det er en kemisk proces.

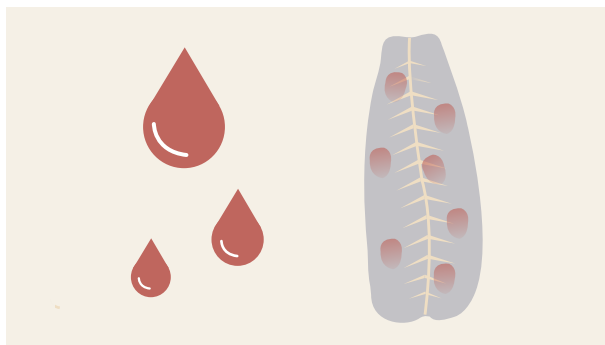
Bakterier

Fisken kommer op af vandet med mange nedbrydningsenzymmer i tarmen og bakterier på skindet. Byttedyr og plankton i maven indeholder også enzymer og bakterier. Alt dette kommer i kontakt med fileten, når den renses.

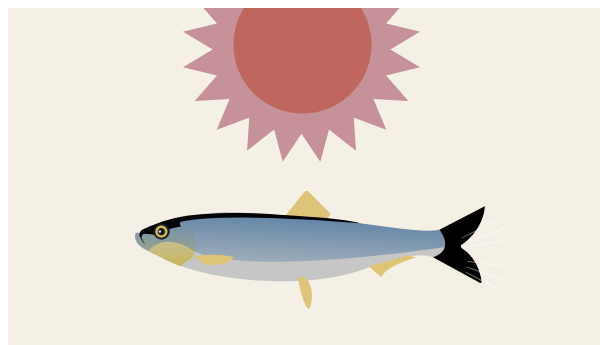
Kvalitetens trusler

Du kan måske ikke se det, når du lander, hvis du har sprunget isen over. Men fire dage efter, når forbrugeren køber den, så kan det ses, lugtes og smages.

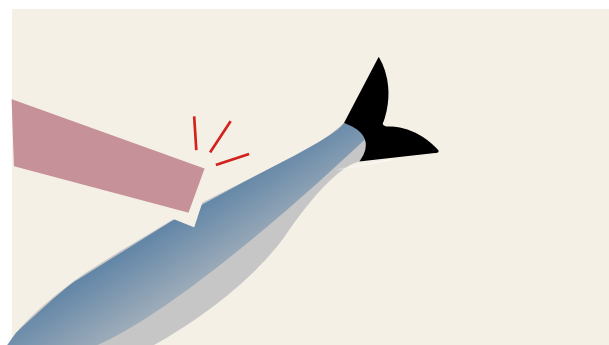
Blod

Hvis blodet ikke bliver trukket fra fisken hurtigt, kommer der røde udtrækninger i fileten. Holdbarheden falder. Fileten bliver mere bitter.

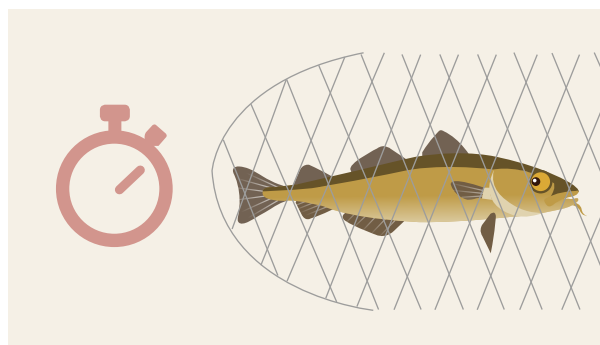
Varme

Giver bakterier liv, igangsætter udvikling af histidin i fisken. Harsker fede fisk. Hvis først den enzymatiske nedbrydning sættes ind kan den IKKE stoppes igen.

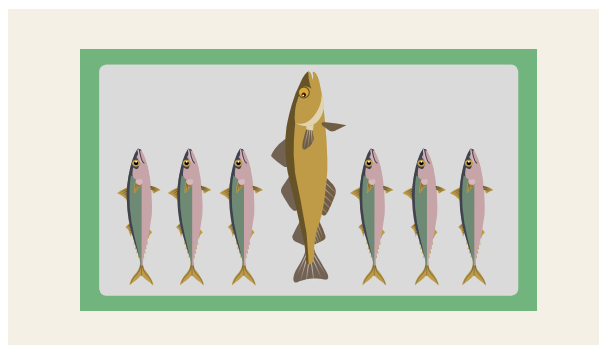
Trykmærker, garnmærker og stød

Giver bakteriernes adgang til fileten efter landing. Mærkerne skæmmer også udseendet på fisken.

Stress

Fisk bliver stressede under fangsten ved lange træk eller garn som lang tid. Så vil mælkesyren i musklerne ødelægge kødet under opbevaringen af fisken.

Sjusk med sortering

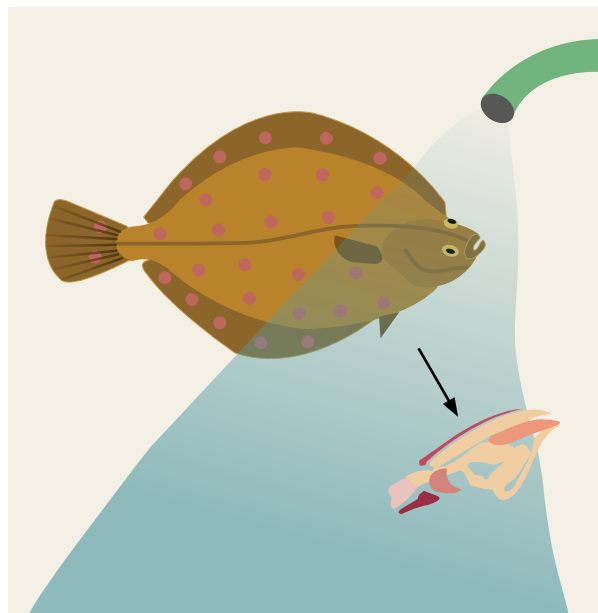
Hvis en f.eks. torsk ligger ved siden af en makrel, så angriber makrellens bakterier torsken.

Fiskerens våben

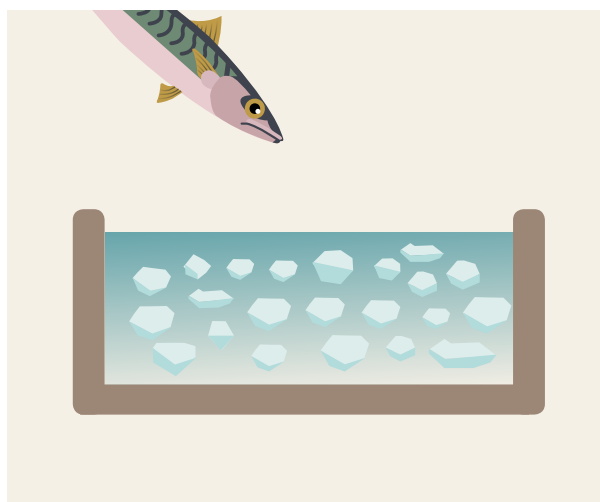
Afblødning

Skær et korrekt snit (illustration) og lad fisken afbløde. Rundfisk afblødes bedst i rindende koldt vand i 20 minutter før indvoldene tages ud.

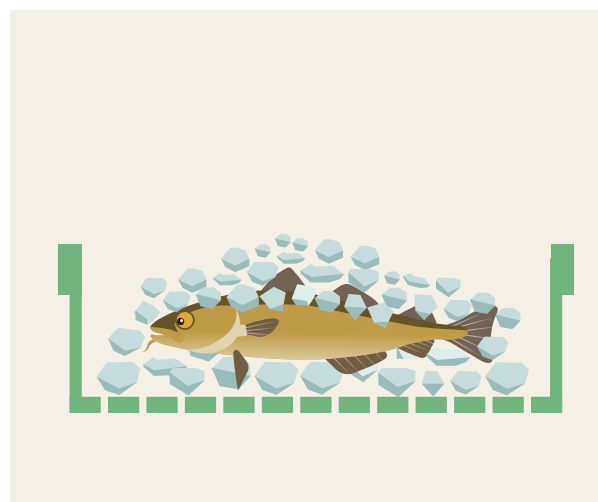
Rensning og skylning

Fjern alt indmad og skyl i koldt vand. Det rigtige snit ved afblødning og rensning afgør om bakterier myldrer ind og nedbryder fileten. (pil hen til illustration)

Isning med Is-kar

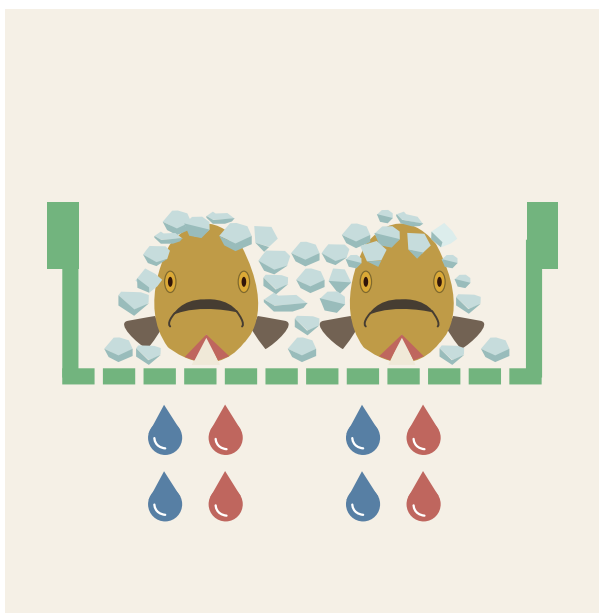
Kan installeres på små både. Hurtig nedkøling. Stabil afkøling. Færrest mærker på fisken, optimal af-blødning i vandet.

Isning uden is-kar

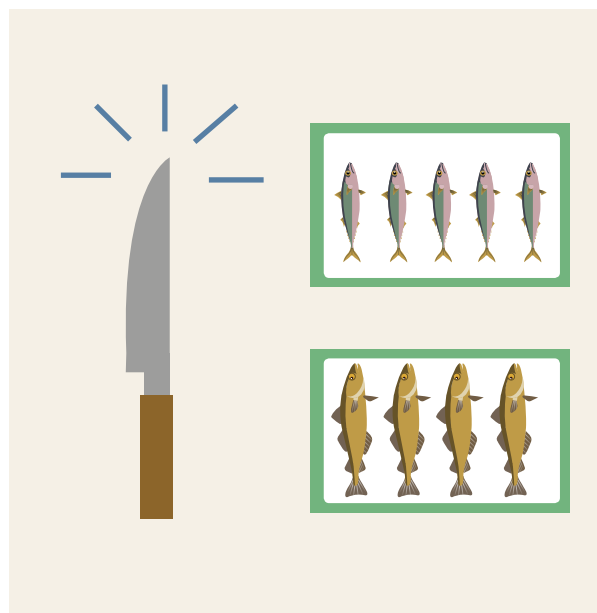
Har du ikke et is-kar, så er isen afgørende. Ingen store isklumper, som ligger i den ene ende af kassen uden at gøre arbejdet. Isen skal være grødet og fordeles over fisken.

mod dårlig kvalitet

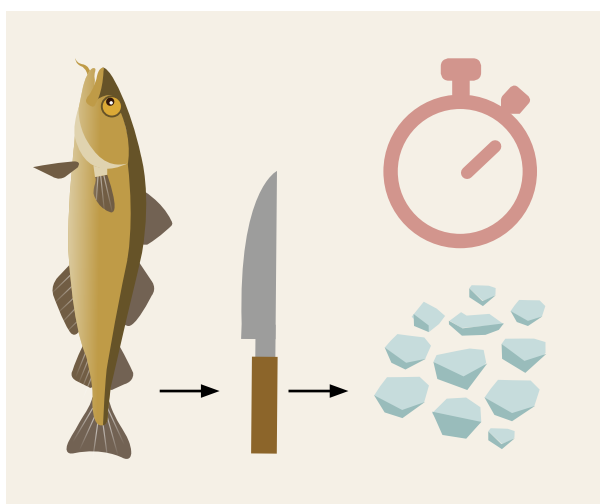
Kassesætning

Fisken ises med renseåbningen nedad i rene kasser. På denne måde sikres at smeltevand og eventuelle blodrester kan dræne væk under sejladen til landingspladsen.

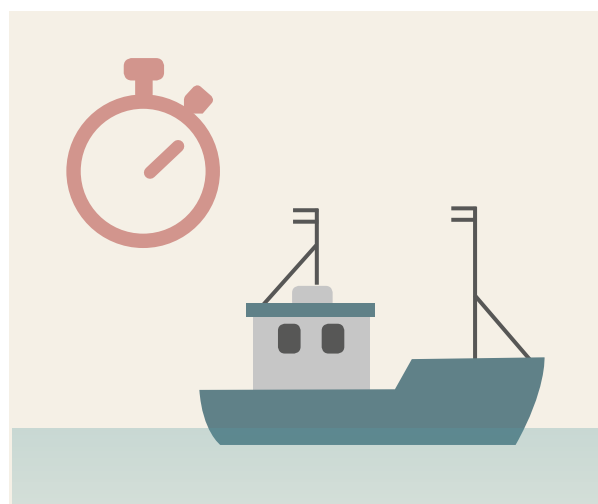
Hygiejne

Spredningen af bakterierne bliver begrænset, hvis du sørger for at kniven, kasserne og lastrummet er rengjort. Hold arter adskilt.

Hurtighed

Hvis du er hurtig med at aflive fisken, mens den er i live, så af-bløder fisken ordentligt og kan holdes kølig. Hurtighed med isning efter rensning er også altgørende.

Fangsttiden

Fisk, som ikke har kæmpet længe eller hårdt i redskabet eller ved fangsten, giver en højere kvalitet og bedre udbytteprocent. De er ikke stressede og taber ikke kropsvægt.

Vær med!

Når fisken kommer fra en kystfisker, er det vigtigt, at forbrugeren får den oplysning med. Det påvirker oplevelsen af kvalitet. Skånsomt kystfiskeri indeholder også historien om et hav i balance og oplevelsen af naturen ude i havet. Den lave CO₂ påvirkning er også vigtig for mange forbrugere.

Salg via fællesskab

Mange af de bedste restauranter, kantiner og nogle supermarkeder går efter den skånsomt fangede fisk med den lokale historie. Men de skal ofte have et lidt større sted at købe de mængder og udskæringer, de ønsker. Derfor er fællesskaberne vigtige for den enkelte fisker.

Lokal salg

Mange fiskere sælger lokalt på havnen ved opslag på facebook, sms og hjemmesider. Her kan forbrugeren få hele historien med om kutteren og dit arbejde, det betyder meget for mange. Husk at modtage mobile pay eller dankort, hvis troværdigheden skal i top.

Mærkning

Mærk din fisk med Naturskånsom. Så viser du, at fisken har lokal oprindelse, at den er fanget på en skånsom måde, og at du har styr på kvaliteten.

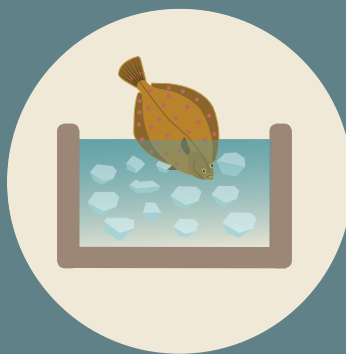

NaturSkånsom

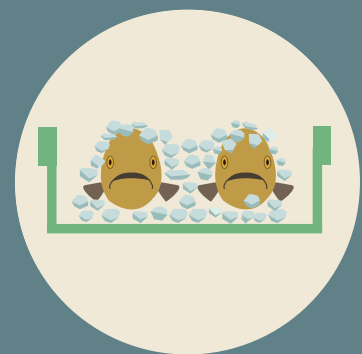
Quick guide til kvalitet

Rens fisken med det
rette snit

Læg op i iskar. Iskar
installeres nemt på de
fleste både.

Is hurtigt fisken ovenpå,
Sorter i kasser

Hurtig kølelogistik

Du kan gøre meget selv. En billig model er en køletrailer, som kan kobles på en personbil. Så kan du både køle og køre. De koster omkring 50.000, og du kan også nemt installere et mini-iseværk i traileren.

Man kan søge støtte til 40% af udgifterne til f.eks. iskar og køletrailer gennem EU's Hav- og Fiskerifond fartøjsordningen.

12.9 Bilag 9

eksempler på interviews med fiskere

Fisker A.

Er hjemmehørende i Bønnerup, en mands fisker A-status FKA. Har tidligere levet af at fiske tunger fra Bønnerup i perioden marts - oktober. Opgav pga. for lave priser. Fisker nu fra Hanstholm primært i Nordsøen og Skagerak, men har også en lille kvote til tunger i Kattegat. Har rigget om så der kan fiskes med krog i vinterhalvåret for at udnytte sin kvote til torsk.

Styrker: Har rigelig fisk i sine kvoter og svært ved selv at udnytte tildelingen. Er godt tilfreds med kystfiskerordningen.

Svagheder: Kan ikke udnytte sine kvoter. For få opkøbere på Østkysten, bl.a. derfor lave priser fx ligger prisen på tunger og rødspætter periodevis op til 40 % under prisen på Vestkysten.

Trusler: Strandkrabber, sæler og skarv, som æder ca. 20 % af fiskene i garnene. Sæler dog op til 90 % af stenbiderne.

Fisker B:

En mands fisker A-status FKA. Tredje generations fisker i Bønnerup. Har for nylig indstillet fiskeriet, men har stadig sin båd og sine kvoter, som udlejes. Brændte sig på at stille om til fiskeri efter Konk. Ikke fordi han ikke fangede nok til at kunne leve af det, men han måtte indstille fiskeriet fordi muslingerne i et ellers godt fiskeområde nord for Grenå tilsyneladende er forurenet af kviksølv. Arbejder nu for Wittrup Seafood i Horsens med at skrabe ca. 1000 tons muslinger pr. måned. Vil gerne i gang som selvstændig kystfisker igen, men vurderer, at han repræsenterer den sidste generation af kystfiskere i de indre danske farvande. Han ser ingen mulighed for et generationsskifte.

Trusler: Fjordkrabber, industrielt fiskeopdræt, bomtravl og pulsfiskeri - samt lokal forurening af havmiljøet.

Fiskerens beskrivelse af situationen: Fiskersamfundene er under afvikling, hvilket stort set alle fiskere er enige i. De unge vil have komfort og fiske fra store skibe i Nordsøen. Dårlige afsætningsmuligheder, kun en opkøber i Bønnerup og en auktion, samt et par opkøbere i Grenå.

Muligheder: Fiskeri efter uudnyttede arter. Vil gerne samarbejde med BKK om fiskeri af konksnegle, produktudvikling og salg samt med oplæring af nye fiskere. Der er behov for bedre rammevilkår for fiskeri af uudnyttede arter og for at tiltrække unge fiskere.

Grenå Lossekompagni ApS

Jan Kvist Nielsen, ejer og adm. direktør begyndte som helt ung som kystfisker, og satsede på opkøb af kvoter frem for at sælge, da det blev muligt, og er vokset markant gennem opkøb af store fiskekvoter. Har flere virksomheder inden for fiskeri og tilknyttede erhverv.

Virksomheden beskæftiger sig med opkøb af pelagiske fiskearter og er vokset markant gennem opkøb af store fiskekvoter. Grenaa Lossekompagni Aps startede i 1981 med losning af industrifisk på og omkring Grenaa havn, sidenhen har det udviklet sig til, losning- lastning af diverse fiske og gods arter i mange havne i Danmark og i Europa.

Opkøb og fangst af div. pelagiske fiskearter til videre forarbejdning, direkte fra havn til fabrik. Herudover udføres losning, samt udleje af mobile vakuumanlæg til losning af pelagiske arter. Fanger selv brisling, sild, tobis. Fangststeder: Østersøen, Nordsøen, Skagerak. 15-20 forskellige lossesteder, lossesteder for brisling bl.a. Sct. Petersborg. Han nævner, at med deres store fartøj - 2.800 brt., kan de tage op til 500 tons i et træk i løbet af omkring en time. Det er ikke muligt at sortere mindre partier fra. Det er effektiv stordrift.

Intet salg til konsum, alt går til industri. Grenå Lossekompagni beskæftiger direkte 7-10 ansatte. I Grenå lander de årligt kun ca. 50 t., men kan ikke levere småpartier af fx brisling til lokal forædling. Brisling skal fanges skånsomt fx med notbåd for at være egnet til konsum af god kvalitet.

Jan Nielsen er meget tydelig omkring sit syn på kystfiskeriet fremtid. Han tror ikke på, at kystfiskeriet nogen sinde kommer tilbage. Han kan dog se mulighed for, at nogle få kystfiskere

kan leve af det, men det er svært at tiltrække unge mennesker til at arbejde på så simpel en arbejdsplads, som de kendte, gamle kuttere. Han ser stordriften som et stort tab for kystsamfundene, men et var en nødvendighed at følge med i den udvikling for at overleve.